

กรมปศุสัตว์

คู่มือ

ปฏิบัติงานแพะแกะ

กลุ่มวิจัยและพัฒนาแพะแกะ

สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์

คำนำ

คู่มือการปฏิบัติงานแพะแกะ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้เป็นคู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ภายใต้สังกัดสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ ให้สามารถดำเนินการตามภารกิจด้านการพัฒนาพันธุ์แพะแกะให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายอย่างครบถ้วนสมบูรณ์มีประสิทธิภาพ และมีความเข้าใจที่ตรงกันในแนวทางการปฏิบัติงานของกลุ่มวิจัยและพัฒนาแพะแกะ โดยคณะผู้จัดทำได้รวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการผลิตแพะแกะในคู่มือเล่มนี้แล้ว

กลุ่มวิจัยและพัฒนาแพะแกะ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า “คู่มือการปฏิบัติงานแพะแกะ” ฉบับนี้คงจะเป็นประโยชน์สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการผลิตแพะแกะ เพื่อให้ได้แพะแกะพันธุ์ดี ของกรมปศุสัตว์สำหรับกระจายพันธุ์ไปสู่เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะแกะของประเทศ หากคู่มือ ๓ ฉบับนี้มีความผิดพลาดประการใดกราบขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

คณะผู้จัดทำ

กลุ่มวิจัยและพัฒนาแพะแกะ สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

สารบัญ

เป้าหมายการเลี้ยงแพะแกะ	1
ข้อมูลทั่วไปของแพะแกะ	1
พันธุ์แพะที่กรมปศุสัตว์ใช้ในการปรับปรุงพันธุ์	1
พันธุ์แกะที่กรมปศุสัตว์ใช้ในการปรับปรุงพันธุ์	5
มาตรฐานพันธุ์แพะ กรมปศุสัตว์	8
แผนการปรับปรุงพันธุ์แพะแกะ	16
การคัดเลือก	18
- เกณฑ์การคัดเลือกแพะแกะ	18
- ลักษณะภายนอกของแพะ (ชื่อลักษณะภายนอกของแพะ)	20
- การจัดการคัดเลือกพันธุ์	22
ตัวชี้วัดประสิทธิภาพในการผลิตแพะแกะ	24
การปฏิบัติงานประจำวัน	26
การทำทะเบียน และเก็บบันทึกข้อมูล	27
การประมาณอายุแพะจากการดูฟัน	29
ระบบการเลี้ยงและโรงเรือน	32
อาหารและการให้อาหาร	34
การตรวจการเป็นสัตว์	44
หลักเกณฑ์ในการจัดฝูงผสมพันธุ์แพะแกะ	46
การผสมพันธุ์	47
การจัดการเลี้ยงดู	48
- การจัดการแม่แพะ	48
- การจัดการลูกแพะ	50
การรีดนมแพะ	53
การวัดสัดส่วนต่าง ๆ	55
ภาคผนวก	
แบบฟอร์มสำหรับการจัดทำทะเบียนและบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ภายในฟาร์ม	67
ขั้นตอนและเอกสารประกอบการขออนุมัติคัดและจำหน่ายสัตว์	83

เป้าหมายการเลี้ยงแพะแกะ

วิจัยและพัฒนาแพะแกะพันธุ์ดี ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยีการผลิตแพะแกะ เพื่อเพิ่มจำนวนลูกหย่านมต่อปีให้สูงขึ้น โดย

- ลดช่วงห่างการให้ลูกลงจาก 10 - 12 เดือน เป็น 7 - 8 เดือน ดูแลจัดการเรื่องการผสมพันธุ์ ให้พ่อแม่มีความสมบูรณ์
- เพิ่มจำนวนลูกต่อครอกให้สูงขึ้น คัดเลือกลูกแพะแกะที่เกิดจากลูกแฝดมาเลี้ยง ดูแลการให้อาหารพิเศษแก่แม่พันธุ์ 2 อาทิตย์ก่อนผสมพันธุ์
- ลดอัตราการตายของลูกแพะแกะก่อนหย่านม ไม่เกิน 10 % อายุขนาดอื่น ๆ ไม่เกิน 5 %

ข้อมูลทั่วไปของแพะแกะ

ลูกแพะแกะจะหย่านมอายุประมาณ 3-4 เดือน เข้าสู่วัยเจริญพันธุ์อายุประมาณ 4-12 เดือน และสามารถผสมพันธุ์ได้เมื่ออายุประมาณ 8-10 เดือน มีวงรอบการเป็นสัด 12-36 ชั่วโมง และมีระยะการอุ้มท้องประมาณ 141-151 วัน

พันธุ์แพะที่กรมปศุสัตว์ใช้ในการปรับปรุงพันธุ์

1. แพะเนื้อ

1.1 แพะพันธุ์พื้นเมือง (Thai Native goat)

แพะพื้นเมืองภาคเหนือ เป็นแพะที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศอินเดียและบังคลาเทศ โดยนำเข้ามาทางประเทศสหภาพพม่า เลี้ยงกันมากในแถบพื้นที่ภาคเหนือและภาคกลาง ลักษณะประจำพันธุ์ มีรูปร่างขนาดกลาง มีสีหลากหลาย ใบหูยาวปรก ข้อสังเกตมีขนยาวที่บั้นท้าย

แพะพื้นเมืองภาคเหนือ

แพะพื้นเมืองภาคใต้

แพะพื้นเมืองภาคใต้ มีลักษณะคล้ายกับแพะแกมบิง กัดจิง ของประเทศมาเลเซีย ขนาดเล็ก มีสีหลากหลาย ใบหูเล็กตั้ง น้ำหนักแรกเกิด 1 - 1.5 กก. หย่านม (3 เดือน) 8 - 9 กก. การเจริญเติบโตช้า มีอัตราการเจริญเติบโตก่อนหย่านม 72.8 กรัม/วัน น้ำหนักโตเต็มที่ เพศผู้ 25 - 30 กก. เพศเมีย 20 กก. สมรรถภาพการสืบพันธุ์ อายุเมื่อให้ลูกตัวแรก 15.8 เดือน และระยะห่างการให้ลูก 217 วัน เปอร์เซ็นต์ซาก 45.4 % และปริมาณเนื้อแดง 70.7 % (สุวิทย์ และคณะ, 2549)

ข้อดีแพะพื้นเมือง สามารถผสมพันธุ์ได้ทุกฤดูกาล ให้ลูกแฝดสูง แม่แพะท้องแรกคลอดลูกแฝด 29.4 % แม่แพะที่มีอายุมากให้ลูกแฝดสูง 74.1 % ทนต่อสภาพภูมิอากาศร้อนชื้นได้ดี และทนทานต่อพยาธิตัวกลมมากกว่าแพะลูกผสม

1.2 แพะพันธุ์แองโกลนูเบียน (Anglo Nubian)

กรมปศุสัตว์ นำเข้ามาในปี 2526 เพื่อปรับปรุงพันธุ์แพะพื้นเมืองให้มีขนาดใหญ่ขึ้น เป็นแพะที่ให้ทั้งเนื้อและนม มีหลายสี ทั้งสีเดียวในตัว หรือมีสีต่าง สันจมูกโค้งนูน (roman nose) ใบหูยาวปรกลง น้ำหนักแรกเกิด 2.5 กก. หย่านม 15 กก. น้ำหนักโตเต็มที่ เพศผู้ 60 - 70 กก. เพศเมีย 50 - 60 กก.

1.3 แพะพันธุ์บอร์ (Boer)

กรมปศุสัตว์ นำเข้าในปี 2539 จากประเทศแอฟริกาใต้ เป็นแพะเนื้อขนาดใหญ่ ลักษณะเด่นคือมีลำตัวสีขาว หัวและคอจะมีสีแดง สันจมูกโค้งนูน ใบหูยาวปรก มีน้ำหนักแรกเกิด 4 กก. น้ำหนักหย่านม 20 กก. น้ำหนักโตเต็มที่ เพศผู้ 90 กก. เพศเมีย 65 กก. แพะบอร์มีความแข็งแรง ขาแข็งแรง สามารถเดินระยะทางได้ไกล ขึ้นเขาหากินอาหารเก่ง รู้แหล่งอาหารและน้ำ สามารถอยู่ในที่กักตุนได้โดยไม่ต้องเสริมอาหาร และยังทนต่อโรค เช่น Bluetongue, Enterotoxemia และสารพิษไฮโดรไซยานิค

2. แพะนม

2.1 แพะพันธุ์ซาเนน (Saanen)

ถิ่นกำเนิดในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ กรมปศุสัตว์ นำเข้ามาในปี 2526 เพื่อปรับปรุงพันธุ์แพะพื้นเมืองให้มีผลผลิตน้ำนมเพิ่มขึ้น มีสีขาวทั้งตัว สันจมูกเป็นเส้นตรง ใบหูสั้นตั้งชี้ไปข้างหน้า น้ำหนักแรกเกิด 2.5 กก. หย่านม 15 กก. น้ำหนักโตเต็มที่เพศผู้ 60 - 75 กก. เพศเมีย 55 - 65 กก. ให้น้ำนมเฉลี่ยวันละ 2 กก. ระยะการให้นม 200 วัน

2.2 แพะพันธุ์อัลไพน์ (Alpine)

ถิ่นกำเนิดสวิสเซอร์แลนด์และออสเตรีย กรมปศุสัตว์นำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี 2540 เพื่อศึกษาวิจัย สายพันธุ์อังกฤษมีสีดำ และมีแถบสีอ่อนที่ข้างแก้ม สายพันธุ์ฝรั่งเศสลำตัวเป็นสีน้ำตาล สันจมูกตรง ใบหูสั้นตั้ง น้ำหนักแรกเกิด 2.5 กก. หย่านม 15 กก. น้ำโตเต็มที่เพศผู้ 60 - 70 กก. เพศเมีย 50 - 60 กก.ให้น้ำนมเฉลี่ยวันละ 2.5 กก. ระยะการให้นม 240 วัน

2.3 แพะพันธุ์ทอกเกนเบิร์ก (Toggenburg)

ถิ่นกำเนิดอยู่ในประเทศสวิสเซอร์แลนด์ กรมปศุสัตว์นำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี 2540 มีสีช็อกโกแลต และแถบสีอ่อนที่ข้างแก้ม สันจมูกตรง ใบหูสั้นตั้ง น้ำหนักโตเต็มที่เพศผู้ 65 กก. เพศเมีย 50 กก. ให้น้ำนมเฉลี่ยวันละ 2 กก. ระยะการให้นม 240 วัน

3. แพะพระราชทาน

3.1 แพะพันธุ์เลาซาน (Laoshan)

รัฐบาลประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนได้นำมเกล้าฯ ถวายแพะนมพันธุ์เลาซาน จำนวน 2 คู่ แต่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2545 เป็นพันธุ์พัฒนาขึ้นมาจากแพะซาเนน กับแพะพันธุ์พื้นเมืองของมณฑลซานตง ในปี ค.ศ.2462 มีน้ำหนักโตเต็มที่เพศผู้ 65 - 80 กก. เพศเมีย 50 - 60 กก. ศูนย์วิจัยฯ นครราชสีมา รายงาน อายุเมื่อให้ลูกตัวแรก 16.7 เดือน มีช่วงห่างการให้ลูกระหว่าง

ครอกที่ 1 และ 2 เท่ากับ 7.6 เดือน มีอัตราการให้ลูกแฝดสอง และแฝดสาม เท่ากับ 42.86 และ 7.14 % ให้ผลผลิตน้ำนม 505.66 ± 155.96 กก. ระยะรีดนม 215.80 ± 53.45 วัน น้ำนมเฉลี่ย 2.32 ± 0.22 กก./วัน และมีไขมันนม 3.71 %

3.2 แพะพันธุ์แบล็ค เบงกอล (Black Bengal)

รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนบังคลาเทศได้นำมเกล้าฯ ถวายแพะพ่อพันธุ์ 1 ตัว แม่พันธุ์ 11 ตัว แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นแพะพื้นเมือง ลักษณะมีสีดำ ใบหูมีขนาดเล็กสั้นและตั้งเป็นแพะขนาดเล็ก สูง 40 - 60 ซม. ความสมบูรณ์พันธุ์สูง มักให้ลูกแฝด 2 - 4 ตัว ลูกเกิดเฉลี่ย 2.1 ตัว/ครอก อัตราการเกิดลูกแฝดสอง 70.83 % แฝดสาม 12.5 % แฝดสี่ 4.17 % น้ำหนักแรกเกิด หย่านม อายุ 6 และ 9 เดือน เท่ากับ 1.31, 8.69, 14.72 และ 20.38 กก. ตามลำดับ เนื้อมีลักษณะละเอียดนุ่ม หนังมีคุณภาพดี นิยมใช้ทำรองเท้าชั้นดี

3.3 แพะพันธุ์จัมนาปารี (Jamnapari)

ด้วยนายสุติง สาเม็ง ได้นำมเกล้าฯ ถวายแพะพันธุ์จัมนาปารี แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในงาน “วันของดีเมืองนรา” เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2550 จำนวน 1 คู่ แพะจัมนาปารี จัดเป็นแพะพันธุ์ที่สูงและสวยที่สุดของประเทศอินเดีย เป็นพันธุ์กึ่งเนื้อและนม มีสีหลากหลาย ขนลำตัวสั้นแต่จะมีขนยาวที่ส่วนท้าย มีใบหูกว้างและยาวปรกหลัง โຕเต็มทีใบหูยาว 30 ซม. โดยปลายใบหูจะยาวเกินใบหน้า 5 - 7.5 ซม. จมูกมีลักษณะโค้งงุ้มคล้ายจมูกชาวโรมัน ปากล่างมักพบยาวกว่าปากบน มีเขายาว 22 ซม. โค้งงอไปด้านหลัง โຕเต็มทีความสูงที่หัวไหล่ เพศผู้ 91 - 123 ซม. เพศเมีย 76 - 107 ซม. และน้ำหนักตัวเพศผู้ 68 - 91 กก. เพศเมีย 46 - 63 กก. ปัจจุบันเลี้ยงขยายพันธุ์ที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เทพา ได้ศึกษาวิจัยให้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรที่ต้องการพัฒนาพันธุ์แพะให้มีอัตราการเจริญเติบโตเร็ว และให้ผลผลิตเนื้อที่ดี

พันธุ์แกะที่กรมปศุสัตว์ใช้ในการปรับปรุงพันธุ์

4. แกะเนื้อ

4.1 แกะพันธุ์ไทยหางยาว (Thai Long tail)

แกะพื้นเมืองไทยหางยาว พบทั่วไปในเขตภาคกลาง และภาคเหนือ น้ำหนักแรกเกิด 1.5 - 3 กก. หย่านม 10 - 13 กก. น้ำหนักโตเต็มที่ เพศผู้ 30 - 45 กก. เพศเมีย 30 - 40 กก. มีความทนทานต่อสภาพอากาศร้อนชื้น

4.2 แกะพันธุ์คาทาดิน (Katahdin)

มูลนิธิสถาบันวินร็อค ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้สนับสนุนแกะพ่อพันธุ์ 5 ตัว ในปี 2532 เป็นแกะที่ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี เลี้ยงปล่อยตามทุ่งหญ้าได้โดยไม่ต้องเสริมอาหารข้น ผลัดขนได้เมื่ออากาศร้อน ทนพยาธิภายในได้มากกว่าแกะพันธุ์อื่น เนื้อแกะมีคุณภาพดี ไม่มีกลิ่นสาบ น้ำหนักแรกเกิด 2.5-3.0 กก. หย่านม 18-20 กก. น้ำหนักโตเต็มที่ เพศผู้ 90 กก. เพศเมีย 55-60 กก.

4.3 แกะพันธุ์ซานตาอินเนส (Santa Ines)

เป็นแกะขนาดใหญ่ ขาว หูยาว ห้อยลง หน้าโค้งนูน ขนเกรียน มีสีหลากหลาย เกิดจากการผสมข้ามพันธุ์ระหว่างแกะพื้นเมืองของบราซิลพันธุ์ Morada Nova (hair sheep) กับแกะพันธุ์ Italian Bergasca (course woolled) อายุเมื่อให้ลูกตัวแรก 450.9 วัน น้ำหนัก 39.3 กก. อัตราการเกิดลูกแฝด 25 % ขนาดครอก 1.25 ตัว/ครอก น้ำหนักแรกเกิดลูกเดี่ยว 3.3 กก. ลูกแฝด 2.5 กก. มีน้ำหนักหย่านม (4 เดือน) เพศผู้ 15.0 กก. เพศเมีย 11.7 กก. น้ำหนักโตเต็มที่ เพศผู้ 90 กก. เพศเมีย 60 กก.

4.4 แกะพันธุ์บาร์บาโดส แบล็คเบลลี (Barbados Black Belly)

เป็นแกะขนาดเล็ก ถิ่นกำเนิดที่หมู่เกาะบาร์บาโดส แลบทะเลแคริบเบียน มีสีน้ำตาลอ่อนถึงเข้ม และจะมีสีดำที่ใต้คาง ใต้ใบหู ขอบตา และบริเวณพื้นที่ท้องลงมาถึงใต้ขา มีข้อดีคือให้ลูกแฝดสูงถึง 60.8 % ขนาดครอก 1.5 - 2.3 ตัว/ครอก น้ำหนักแรกเกิด 2.8 กก. หย่านม (อายุ 4 เดือน) 13.4 กก. น้ำหนักโตเต็มที่เพศผู้ 68 - 80 กก. เพศเมีย 40 - 59 กก.

4.5 แกะพันธุ์ดอร์เปอร์ (Dorper)

เป็นแกะเนื้อที่มีคุณภาพสูง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ดี ทนแล้ง มีลำตัวสีขาว หัวสีดำ ไม่มีเขา เกิดจากการผสมข้ามพันธุ์ระหว่างพ่อพันธุ์ Dorset Horn กับแม่พันธุ์ Blackhead Persian อัตราการคลอดลูก 150 % อัตราการเกิดลูกแฝด 22.8 % ขนาดครอก 1.23 ตัวต่อครอก มีน้ำหนักตัว 36 กก. เมื่ออายุ 4 เดือน ซากมีน้ำหนัก 16 กก. และมีอัตราการเจริญเติบโต 91 กรัม/วัน

5. แกะขน

5.1 แกะพันธุ์คอร์ริเดล (Corriedale)

เป็นแกะที่โครงสร้างใหญ่ ไม่มีเขาและผลิตเนื้อที่มีคุณภาพ น้ำหนักแรกเกิด 2.5 - 3.0 กก. หย่านม 18 - 20 กก. น้ำหนักโตเต็มที่ เพศผู้ 90 กก. เพศเมีย 55 - 60 กก. มีขนละเอียด คุณภาพดี ให้ผลผลิตขน 5 - 6 กก.ต่อการตัด ปีละครั้ง fiber diameter 27 ไมครอน (เฉลี่ย 25 - 32 ไมครอน) Staple length 150 มม. (Timmis, 1989)

5.2 แกะพันธุ์บอนด์ (Bond)

ปรับปรุงพันธุ์ในประเทศออสเตรเลียเกิดจากการผสมข้ามพันธุ์ระหว่าง Peppin Merino และพ่อพันธุ์ Lincoln เป็นแกะที่มีลักษณะขนที่มีคุณภาพสูง ให้น้ำหนักขนปีละ 5 กก. สีค่อนข้างขาว long staple และ fiber diameter 22 – 28 ไมครอน แกะพันธุ์นี้ได้รับคำยกย่องว่าลำตัวค่อนข้างยาวและเจ้าเนื้อ ลูกแกะจะมีอัตราการเจริญเติบโตที่ดี นอกจากนี้ยังมีความอดทน ดังนั้น จึงทำให้แกะพันธุ์นี้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปมาได้ดี

มาตรฐานพันธุ์แพะ กรมปศุสัตว์

แพะพันธุ์บอร์ (Boer Goat)

ภาพ แพะเนื้อพันธุ์บอร์

เป็นแพะพันธุ์เนื้อขนาดใหญ่ มีถิ่นกำเนิดในประเทศแอฟริกาใต้ จัดเป็นพันธุ์ที่มีความแข็งแรงที่สุดพันธุ์หนึ่งในโลก สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพภูมิอากาศ แพะบอร์มีขาแข็งแรง สามารถเดินระยะทางได้ไกล ขึ้นเขาหาอาหารเก่ง และสามารถอยู่ในที่กั้นคาลได้โดยไม่ต้องเสริมอาหาร และยังทนทานต่อโรค เช่น Bluetongue, Enterotoxaemia และสารพิษไฮโดรไซยานิค กรมปศุสัตว์ นำเข้าปี พ.ศ. 2539 แพะบอร์สามารถถ่ายทอดพันธุกรรมลักษณะปรากฏที่ดีเด่นเมื่อผสมข้ามพันธุ์

ลักษณะประจำพันธุ์

มีลักษณะเด่นคือมีลำตัวสีขาว หัวและคอจะมีสีน้ำตาลแดง ใบหูยาวปรก มีน้ำหนักแรกเกิด 3-4 กิโลกรัม น้ำหนักหย่านม 15-20 กิโลกรัม ขนาดโตเต็มที่เพศผู้หนัก 90 กิโลกรัม เพศเมีย 65 กิโลกรัม

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

น้ำหนักแรกเกิด	3.06	กิโลกรัม
น้ำหนักอายุ 3 เดือน	14.77	กิโลกรัม
น้ำหนักอายุ 6 เดือน	21.00	กิโลกรัม
น้ำหนักอายุ 9 เดือน	28.68	กิโลกรัม

มาตรฐานพันธุ์ของแพะพันธุ์บอร์

ลักษณะของร่างกาย
1. ลักษณะทั่วไป มีลำตัวเล็ก มีลักษณะความเป็นผู้/เมีย มีกล้ามเนื้อและรูปร่างสมมาตรได้สัดส่วน หัวกว้าง มีเขากลมโค้งงอไปด้านหลัง มีผิวหนังหลวมขนนุ่ม กระดูกแข็งแรง มีกล้ามเนื้อมากเด่นชัด และท่าทางการเดินสมดุล พ่อพันธุ์มีหัวคอ หน้าอกกว้างหนา แม่พันธุ์มีรูปร่างเป็นรูปลิ้มเมื่อดูจากด้านข้าง <u>ส่วนหัวและลักษณะประจำพันธุ์</u> มีหัวที่แข็งแรง รูปทรงสูง มีจมูกโค้งงอแบบโรมัน ใบหูปรกลง ห้วยาวปานกลาง หน้าผากกว้าง มีลักษณะความผู้/เมียชัดเจน ตาสดใส คอดได้สัดส่วนกับขนาดร่างกาย <u>สี</u> เป็นแพะสีขาวตลอดทั้งตัว หัวและหูสีแดงทั้งหมดหรือมีจุดขาว <u>ขนาด สภาพ และพัฒนาการ</u> มีกล้ามเนื้อมากปกคลุมสม่ำเสมอแน่นหนา ขนมันดูดีและหนังยืดหยุ่น <u>องค์ประกอบส่วนหน้า</u> ไหล่กว้าง แข็งแรง มีกล้ามเนื้อครอบคลุมทั่ว แผ่นไหล่ได้สัดส่วนกับหน้าอก หัวไหล่โค้งมน และมีเนื้อปกคลุมอย่างต่อเนื่องถึงสันหลัง หน้าอกกว้างลึก มีกล้ามเนื้อแน่น <u>หลังและสะโพก</u> หลังกว้าง แข็งแรงมีเนื้อปกคลุมสม่ำเสมอและแน่น สันหลังตรง แข็งแรง เนื้อสันยาวและกว้าง พื้นท้องลึกและเต็ม สะโพกกว้าง ยาว มีเนื้อปกคลุมสม่ำเสมอ ส่วนสันสะโพกกว้างได้ระดับกับสันหลัง กระดูกก้นกบกว้างแยกห่างกัน และต่ำกว่าสะโพก โคนหางอยู่เหนือกระดูกก้นกบเล็กน้อย <u>ขา ข้อเท้า และเท้า</u> ขาหลังมีกล้ามเนื้อหนาแน่นเข้าไปในกระดูกเชิงกราน แสดงถึงความเป็นแพะเนื้อ ขาหลังมีความยาวปานกลางและมองเกือบตรงเมื่อดูจากด้านหลัง ขาตั้งฉาก จากข้อเท้าถึงข้อเท้าเมื่อดูจากด้านข้าง ขาหน้าควรยาวปานกลาง กว้างแยกจากกัน ตั้งตรง และแข็งแรง กระดูกแข็งแรงและมีความหนาแน่นเพียงพอเพื่อรองรับน้ำหนัก ปลายเท้าแข็งแรง สัน กว้างและตรง มีสันลึก กีบมีสีดำ ชิดกัน
2. ความจุร่างกาย ความจุร่างกายควรลึกและกว้างตลอดทั้งตัว เพื่อให้มีช่องท้องมีความจุ มีความแกร่ง แข็งแรง <u>เส้นรอบอบที่ชอกขาหน้า</u> รอบอกยาว มีผลจากที่กระดูกซี่โครงที่หน้าอกยาวและกางออก แผ่นกล้ามเนื้อหน้าอกระหว่างชอกขาหน้ากว้าง มีมัดกล้ามเนื้อที่โคนขาหน้า <u>ลำตัว ลำตัว</u> ลีกลด กว้างและมั่นคงแข็งแรงจากด้านหน้าถึงท้าย กระดูกซี่โครงกางดี มีความกว้าง แบนราบ และมีระยะห่างจากกัน
3. อวัยวะสืบพันธุ์ <u>อวัยวะ</u> พ่อพันธุ์มีอวัยวะสองข้างที่มีขนาดเท่ากัน กระชับและห้อยลงเต็มที่ อวัยวะสองข้างไม่แยกกัน <u>ห้วนนม</u> ห้วนนมมีลักษณะสมบูรณ์ สมมาตร และอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม มีจำนวนห้วนนมข้างละไม่เกิน 1 หัว <u>เต้านม</u> แม่แพะเต้านมยาวและกว้าง ยื่นไปข้างหน้าแสดงถึงความจุ มีขนาดไม่ใหญ่เกินไป เต้านมควรแนบกับลำตัว ไม่เป็นแอ่ง เต้านมเท่ากันสองข้าง ยึดกับเอ็นพุงกึ่งกลางแข็งแรง มีความนุ่มนวลและยืดหยุ่นตัว
ลักษณะที่ต้องห้าม ขอบกพร่องร้ายแรง สันจมูกตรง ใบหูกางหรือพับ มีสีแดงตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเกินจากส่วนหัว มีห้วนนมเกิน 1 หัวต่อเต้า

แพะพันธุ์แองโกลนูเบียน (Anglo Nubian Goat)

ภาพ แพะพันธุ์แองโกลนูเบียน

เป็นแพะขนาดใหญ่ ที่ให้ผลผลิตทั้งเนื้อและนม เกิดจากการปรับปรุงพันธุ์ระหว่างแพะอียิปต์ พันธุ์ชาโรบี กับแพะอินเดียพันธุ์จัมนาปารี แล้วนำไปผสมข้ามพันธุ์กับแพะกลุ่มบริทิช ในประเทศอังกฤษ กรมปศุสัตว์นำเข้าในปี 2526 เพื่อปรับปรุงพันธุ์แพะพื้นเมืองให้มีขนาดใหญ่ขึ้นและให้น้ำนมเพิ่มขึ้น

ลักษณะประจำพันธุ์

แพะพันธุ์แองโกลนูเบียน มีหลายสี ทั้งสีเดียวในตัว หรือมีสีต่าง สันจมูกมีลักษณะเป็นเส้นโค้งนูนคล้ายจมูกชาวโรมัน (roman nose) ใบหูยาวปรกกลง น้ำหนักแรกเกิด 2.5-3.5 กิโลกรัม น้ำหนักหย่านม 15-18 กิโลกรัม ขนาดโตเต็มที่มีความสูงที่หัวไหล่ 75-100 เซนติเมตร เพศผู้หนัก 60-70 กิโลกรัม เพศเมีย 50-60 กิโลกรัม ให้น้ำนมเฉลี่ยประมาณวันละ 0.8-1.2 กิโลกรัม ระยะการให้นม 150 วัน

ลักษณะสำคัญทางเศรษฐกิจ

อัตราการเจริญเติบโตของแพะพันธุ์แองโกลนูเบียน

ช่วงอายุ	อัตราการเจริญเติบโต (กรัม/วัน)
แรกเกิด-3 เดือน	145.74±2.91
3-6 เดือน	95.43±8.64
6-9 เดือน	64.94±8.28
9-12 เดือน	32.69±11.21
3-9 เดือน	82.53±4.75
3-12 เดือน	85.64±5.87

มาตรฐานพันธุ์ของแพะพันธุ์แองโกลนูเบียน

ลักษณะของร่างกาย

1. ลักษณะทั่วไป

มีลำตัวยาว มีกล้ามเนื้อและรูปร่างสมมาตรได้สัดส่วน หัวกว้าง มีเขากมโคงงอนไปด้านหลัง มีผิวหนังหลวม ขนนุ่ม กระดูกแข็งแรง มีกล้ามเนื้อ พ่อพันธุ์มีหัว คอ หน้าอกกว้าง แม่พันธุ์มีรูปร่างเป็นรูปลิ้มเมื่อดูจากด้านข้าง

ส่วนหัวและลักษณะประจำพันธุ์ มีหัวที่แข็งแรง รูปทรงนูน มีจมูกโคงงอนแบบโรมัน ใบหูปรกลง หูยาวปานกลาง หน้าผากกว้าง มีลักษณะความผู้/เมียชัดเจน ตาสดใส คอดได้สัดส่วนกับขนาดร่างกาย

สี มีหลากหลายสี

ขนาด สภาพ และพัฒนาการ มีกล้ามเนื้อมากปกคลุมสม่ำเสมอแน่นหนา ขนมันดูดีและหนังยืดหยุ่น

องค์ประกอบส่วนหน้า มีกล้ามเนื้อครอบคลุมทั่ว แผ่นไหล่ได้สัดส่วนกับหน้าอก หัวไหล่โคงมน และมีเนื้อปกคลุมอย่างต่อเนื่องถึงสันหลัง หน้าอกกว้างลึก

หลังและสะโพก หลังกว้าง แข็งแรง สันหลังตรง เนื้อสันยาวและกว้าง พื้นท้องลึกและเต็ม สะโพกกว้างยาว ส่วนสันตะโพกกว้างได้ระดับกับสันหลัง กระดูกก้นกบกว้างแยกห่างกันและต่ำกว่าสะโพกหางไม่เบี้ยว

ขา ข้อเท้า และเท้า พ่อพันธุ์มีความสูงที่ปุ่มคอ (wither) ไม่น้อยกว่า 76 เซนติเมตร แม่พันธุ์ไม่น้อยกว่า 71 เซนติเมตร ข้อเท้าถึงข้อเท้าเมื่อดูจากด้านข้าง ตั้งตรง และแข็งแรง

2. ความจุร่างกาย

ความจุร่างกายควรลึกและกว้างตลอดทั้งตัว เพื่อให้ช่องท้องมีความจุ มีความแกร่ง แข็งแรง

เส้นรอบอบที่ชอกขาหน้า รอบอกยาว มีผลจากที่กระดูกซี่โครงที่หน้าอกยาวและกางออก

ลำตัว ลำตัว ลึกตลอด กว้างและมั่นคงแข็งแรงจากด้านหน้าถึงท้าย กระดูกซี่โครงกางดี มีความกว้าง แบนราบ และมีระยะห่างจากกัน

3. อวัยวะสืบพันธุ์

อวัยวะ พ่อพันธุ์มีอวัยวะสองข้างที่มีขนาดเท่ากัน กระชับและห้อยลงเต็มที่ อวัยวะสองข้างไม่แยกกัน

หัวนม หัวนมมีลักษณะสมบูรณ์ สมมาตร และตรงซีก ขนาดพอดีมือ ไม่สั้นไปหรือยาวเกินไป มีจำนวนหัวนมที่สมบูรณ์ ข้างละ 1 หัว

เต้านม เต้านมควรแนบกับลำตัว ไม่ห้อยยานลง เต้านมสมมาตร ยึดกับเอ็นพุงกึ่งกลางแข็งแรง มีความนุ่มนวล และยืดหยุ่น ตัว ผิวหนังเต้านมไม่บางเกินไป

ลักษณะที่ต้องห้าม ข้อบกพร่องร้ายแรง

สันจมูกตรง ใบหูกางหรือพับ มีหัวนมเกิน 1 หัวต่อเต้า

แพะพันธุ์ซาเนน (Saanen Goat)

ภาพ แพะพันธุ์ซาเนน

เป็นแพะพันธุ์นม มีถิ่นกำเนิดในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ จัดเป็นราชินีแพะนมที่ให้ผลผลิตน้ำนมมากที่สุด กรมปศุสัตว์ นำเข้าจากประเทศออสเตรเลีย ในปี พ.ศ. 2527 จากประเทศเนเธอร์แลนด์ ปี พ.ศ. 2528 เพื่อปรับปรุงพันธุ์แพะพื้นเมืองให้มีผลผลิตน้ำนมเพิ่มขึ้น

ลักษณะประจำพันธุ์

มีสีขาวทั้งตัว ถ้ามีสีอื่นปนถือเป็นลักษณะผิด สันจมูกเป็นเส้นตรง ใบหูเล็กสั้นตั้งชี้ไปข้างหน้า ขนาดโตเต็มที่ เพศผู้ หนัก 60-75 กิโลกรัม เพศเมีย หนัก 55-65 กิโลกรัม

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

น้ำหนักแรกเกิด	2.6	กิโลกรัม
น้ำหนักหย่านม	17.0	กิโลกรัม
น้ำหนักอายุ 6 เดือน	25.0	กิโลกรัม
ผลผลิตน้ำนม	430	กิโลกรัม
ระยะการให้นม	210	วัน
น้ำนมเฉลี่ยวันละ	2.05	กิโลกรัม

ภาพ ลักษณะเต้านมแม่แพะพันธุ์ซาเนน

มาตรฐานพันธุ์ของแพะพันธุ์ชาเนน

ลักษณะของร่างกาย
1. ลักษณะทั่วไป หุ่นท้วมท่าสวยงาม แสดงลักษณะความเป็นเพศเมียหรือเพศผู้ แข็งแรง ยืนตรง ลำตัวยาว <u>ความสูง</u> ความสูงที่ปุ่มคอบริเวณไหล่สูงกว่าสะโพกเล็กน้อย กระดูกยาวโดยตลอด <u>ส่วนหัวและลักษณะประจำพันธุ์</u> สีขาว ไม่มีสีอื่นปน หัวมีความยาว กว้างและลึก ใบหูเล็กตั้ง และสันจมูกตรง <u>องค์ประกอบส่วนหน้า</u> ปุ่มคอโค้งมน ไหล่และศอกกระชับได้ส่วน ส่วนหน้าลึกและกว้างเข้าไปในแผ่นหน้าอก <u>หลัง</u> ตรง แข็งแรง สันหลังเป็นแนวตรงและลึก โคนหางเหนือก้นกบเล็กน้อย หางได้สัดส่วนกับร่างกาย <u>ขา ข้อเท้า และเท้า</u> กระดูกขาแข็งแรง ขาหลังแยกจากกันกว้างและตรง และด้านข้างทำมุมพอดีกับโคนขาหลังถึงข้อขาหลัง เกือบเป็นแนวตั้งฉากจากปุ่มข้อขาหลังลงไปยังข้อเท้า ข้อเท้าเท้ามีความยืดหยุ่นกระชับเหยียดตรง
2. ลักษณะความเป็นแพะนม รูปร่างทั่วไปเป็นเหลี่ยม มีโครงสร้างกระดูกแข็งแรง <u>คอ</u> ยาว กระชับ และกลมกลืนสมส่วนไปกับไหล่ ลำคอและเนื้อส่วนอกชัดเจน <u>ปุ่มคอบริเวณไหล่</u> โดดเด่น เป็นรูปรีอยู่เหนือกระดูกหัวไหล่เล็กน้อย <u>ซี่โครง</u> เรียบ แข็งแรง กางออกกว้าง และยาว ซี่โครงด้านหลังทำมุมเอียงไปยังซี่ข้าง <u>ซี่ข้าง</u> ลึก โค้งมนและปราศจากเนื้อเยื่อส่วนเกิน <u>โคนขา</u> มองจากด้านข้าง โค้งมนพอประมาณจากกระดูกสะโพก ขาหลังแยกห่างกันกว้างสำหรับเต้านม <u>ผิวหนัง</u> บาง หลวม และยืดหยุ่น ขนนุ่มเป็นมัน
3. ความจุร่างกาย สัดส่วนค่อนข้างใหญ่ตามขนาด อายุ และระยะให้น้ำนม ทำให้สามารถเพิ่มความจุ ความแข็งแรงร่างกาย <u>อก</u> ลึกและกว้างขยาย โดดเด่นชัดเจน ซี่โครงด้านหน้ากาง ด้านข้างไหล่และข้อศอกเต็ม <u>ลำตัว</u> แข็งแรง ยาว ลึก และกว้าง ซี่โครงกางและลึกลงไปถึงซี่ข้าง
4. ระบบเต้านม ยึดติดกับลำตัว ยืดหยุ่น สมดุล และมีความจุ <u>ที่ยึดเต้านม</u> เอ็ดยึดกลางเต้านมแข็งแรง แบ่งเต้านมออกเป็นสองข้างชัดเจน <u>เต้านมด้านหน้า</u> จู สูง กว้าง โค้งมนไปด้านหลัง รูปทรงกว้างสม่ำเสมอและลึกถึงพื้นท้อง ด้านข้างโค้งมนพอประมาณออกไป ด้านหลังไม่เกินอวัยวะเพศ <u>ความสมดุล สมมาตร</u> มองด้านข้าง 1 ใน 3 ของเต้านม มองเห็นด้านหน้าของขาหลัง 1 ใน 3 ขาหลังบังอยู่โดยรอบมีพื้นผิวนูน ยืดหยุ่น ยึดหดตัวได้ดีหลังจากรีดนม ปราศจากแผลเป็น เต้าสมมาตร <u>หัวนม</u> รูปทรงกระบอกชี้ตรงหรือชี้ข้างหน้าเล็กน้อย ขนาดสม่ำเสมอ ยาวได้สัดส่วนกับความจุของเต้านม
ลักษณะที่ต้องห้าม ข้อบกพร่องร้ายแรง จมูกโค้งงอ ใบหูยาวปรกลง มีสีอื่นปน เต้านมห้อยยานเป็นถุง มีหัวนมเกิน 1 หัวต่อเต้า

แพะพันธุ์พื้นเมืองไทยภาคใต้ (Thai Southern Native Goat)

ภาพ แพะพื้นเมืองไทยภาคใต้ แพะโหนดวังพญา และแพะดำวังคีรี

ลักษณะประจำพันธุ์

แพะพื้นเมืองไทยภาคใต้ มีรูปร่างขนาดเล็ก น้ำหนักโตเต็มที่ประมาณ 20-30 กิโลกรัม หน้าผากลาดตรง ใบหูเรียวยาวเล็กตั้งชี้ไปข้างหน้า มีหลากหลายสีขาวย ดำ น้ำตาล เทา ทั้งสีเดียว หรือหลายสีในตัวเดียว มีลักษณะคล้ายกับแพะแกมบิง กัตจัง ของประเทศมาเลเซีย แพะพื้นเมืองหากินเก่ง สามารถผสมพันธุ์ได้ทุกฤดูกาล ให้ลูกแฝดสูง เลี้ยงลูกได้ดี ทนต่อสภาพภูมิอากาศร้อนชื้นได้ดี และทนทานต่อพยาธิตัวกลม

สมรรถภาพการสืบพันธุ์

- อายุเมื่อให้ลูกตัวแรก 15.78 เดือน
- ระยะห่างการให้ลูก 217 วัน
- แม่ท้องแรกมีอัตราการคลอดลูกแฝด 29.4%
- แม่ที่มีอายุมากให้ลูกแฝดสูงถึง 74.1%

ลักษณะสำคัญทางเศรษฐกิจ

ลักษณะการเจริญเติบโตของแพะพื้นเมืองภาคใต้		เพศผู้	เพศเมีย
น้ำหนักแรกเกิด	(กิโลกรัม)	2.33	1.94
น้ำหนักหย่านม อายุ 3 เดือน	(กิโลกรัม)	10.33	9.3
น้ำหนักเมื่ออายุ 6 เดือน	(กิโลกรัม)	17.1	13.03
น้ำหนักเมื่ออายุ 9 เดือน	(กิโลกรัม)	21.07	17.5
น้ำหนักเมื่ออายุ 12 เดือน	(กิโลกรัม)	25.3	21.6

มาตรฐานพันธุ์ของแพะพันธุ์พื้นเมืองภาคใต้

ลักษณะของร่างกาย
1. ลักษณะทั่วไป 1.1 ลักษณะที่เป็นแพะพื้นเมืองไทย ตรงตามสายพันธุ์ - หน้า สันถึงปานกลาง หน้าผากแบน ตั้งจมูกลาดตรง - เขา มีเขา เขาลักษณะโค้งหลังแล้วงอปิดกลับมาข้างหน้า 1.2 ลักษณะด้านการสืบพันธุ์ - ความสมบูรณ์ของอวัยวะลำไส้และหนังหุ้ม - ลูกอันทะ มีขนาดเท่ากันสองข้าง เหมาะสมกับอายุ - สันฐานเต้านมทรงกลม ขนาดเล็ก หัวนมเล็กสันแยกชัดเจน - ความสมบูรณ์ของอวัยวะสืบพันธุ์เพศเมียมองเห็นชัดเจน
2. ลักษณะรูปร่างโดยทั่วไป - โครงร่างแข็งแรง แพะพื้นเมืองภาคใต้มีขนาดเล็ก - รูปร่างสมส่วนเหมาะสมกับอายุ - กล้ามเนื้อทุกส่วนแข็งแรง ร่างกายทุกส่วนปกติ - ท่วงท่าทางการเดินองอาจ สง่า ผ่าเผย
3. ลักษณะของลำตัวและรูปร่าง - - คร่อมอกใหญ่ ซีโครงลึก กางยาว หลังไม่แอ่นเกินไป - - กล้ามเนื้อขาทั้ง 4 มั่นคงแข็งแรง - - ข้อเท้าทั้ง 4 แข็งแรง ลักษณะเข้าไม่บวม กีบเท้าไม่ยาว - - ขาท่อนล่าง ไม่ถ่าง ไม่คด - - กล้ามเนื้อสะโพกกลมกลืนได้ขนาดแข็งแรง
ลักษณะที่ต้องห้าม ข้อบกพร่องร้ายแรง จมูกโค้งงอ ใบหูยาวปรกหลังหรือกางออก

แผนการปรับปรุงพันธุ์แพะแกะ

1) การอนุรักษ์พันธุ์แพะพื้นเมือง

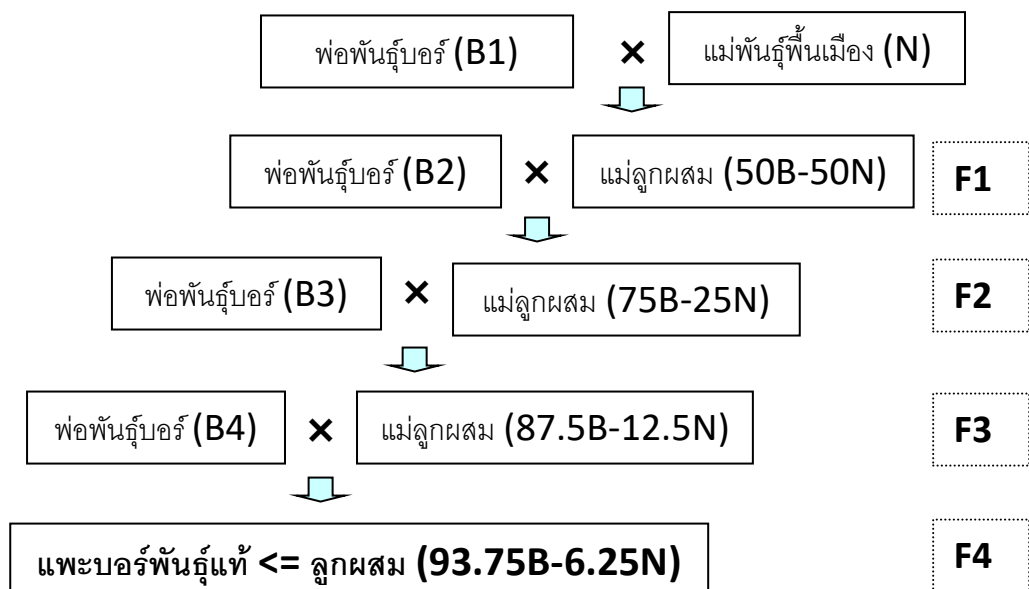
พัฒนาพันธุ์แพะพื้นเมืองให้ตรงตามสายพันธุ์ของพื้นเมืองภาคใต้และภาคเหนือ และแกะพื้นเมืองไทยทางยาวพื้นเมืองภาคกลางและเหนือ เพื่อให้มีสมรรถภาพการผลิตที่ดี

2) การรักษาพันธุ์แท้ (Full blood)

เป็นการรักษาแพะแกะพันธุ์แท้ที่นำเข้าจากต่างประเทศ จับคู่ผสมพันธุ์ให้หลีกเลี่ยงการผสมเลือดชิด โดยแบ่งฝูงผสมพันธุ์ ไม่ควรนำพ่อผสมลูกหรือแม่ผสมลูก ลูกที่เกิดขึ้นทดสอบพันธุ์ คัดเลือก และเก็บทดแทนพันธุ์ให้กับหน่วยงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พยายามหลีกเลี่ยงผสมพี่น้องกันเอง

3) การสร้างแพะแกะพันธุ์แท้ (Pure breed)

โดยการผสมแบบยกระดับสายพันธุ์ (upgrading) วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มจำนวนฝูงแพะพันธุ์แท้ให้มากขึ้น โดยใช้พ่อพันธุ์ต่างประเทศผสมกับแม่พื้นเมือง (หรือแม่พื้นฐาน) ได้เป็นแพะลูกผสมระดับสายเลือด 50 % ต่างประเทศ (F1) และใช้พ่อพันธุ์แท้ตัวใหม่ผสมกับแม่ลูกผสม (F1) ผสมพันธุ์แบบยกระดับสายพันธุ์ต่อไปจนถึง F4 ระดับเลือด 93.75% จัดเป็นแพะพันธุ์แท้ ดังแผนภาพ การสร้างฝูงแพะบอร์พันธุ์แท้

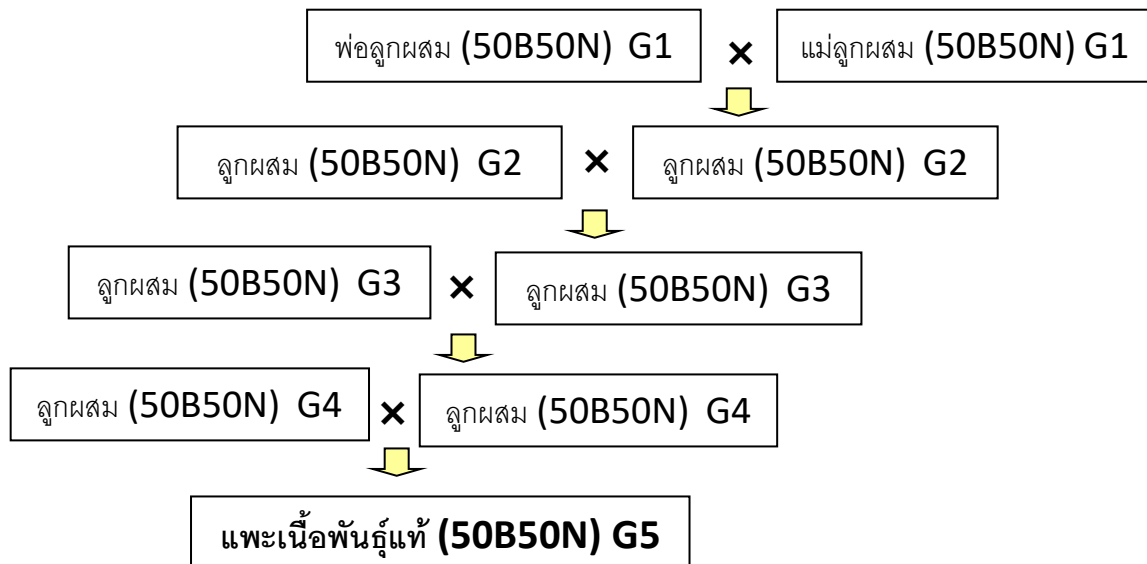
ภาพ การสร้างฝูงแพะบอร์พันธุ์แท้

ทำนองเดียวกัน สร้างแพะแองโกลนูเบียน แพะซานเนน แกะดอร์เปอร์ หรือแกะคอร์ริเดล ให้เป็นพันธุ์แท้

4) การสร้างแพะแกะสายพันธุ์กรมปศุสัตว์ (DLD Strain)

4.1) การสร้างแพะเนื้อสายพันธุ์กรมปศุสัตว์ (แพะกปศ.1)

แพะเนื้อสายพันธุ์ กปศ.1 เป็นการผสมพันธุ์แพะลูกผสม 50 % (50% บอร์-พื้นเมือง) เพื่อรักษาระดับสายเลือดเดียวกัน (inter se mating) ซึ่งเกิดจากการคัดเลือกแพะเพศผู้และเพศเมียมาผสมกันภายในรุ่นทดสอบความแปรปรวนแต่ละรุ่น จนถึงรุ่นที่ 5 (ใช้เวลา 10 ปี) ทดสอบความแปรปรวนแต่ละชั่ว ดำเนินการทดสอบความแปรปรวนระหว่างแพะชั่วที่ 3 และ 4 ในลักษณะทางเศรษฐกิจ กรณีความแปรปรวนระหว่างชั่วมีค่าไม่แตกต่างกัน สรุปว่าแพะชั่ว 5 หรือมีการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรมสม่ำเสมอจึงสรุปแพะกปศ.1 เป็นแพะพันธุ์แท้ (มียีนที่เป็น Homozygous ตามที่ต้องการ) ดังแผนภาพ การสร้างแพะเนื้อสายพันธุ์ กปศ.1

ภาพ การสร้างแพะเนื้อสายพันธุ์ กปศ.1

4.2) การสร้างแพะนมสายพันธุ์กรมปศุสัตว์ (แพะกปศ.2)

แพะนมสายพันธุ์ กปศ.2 เป็นการผสมพันธุ์แพะลูกผสม 50% ชาเนน-พื้นเมือง เพื่อรักษาระดับสายเลือดเดียวกัน โดยคัดเลือกแพะเพศผู้และเพศเมียมาผสมกันภายในรุ่น ทดสอบความแปรปรวนแต่ละรุ่นจนถึงรุ่นที่ 5 หากมีการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรมสม่ำเสมอจึงสรุปว่าเป็นพันธุ์แท้

แพะเนื้อ กปศ.1

แพะนม กปศ.2

4.3) การสร้างแกะเนื้อสายพันธุ์กรมปศุสัตว์ (แกะกปศ.1)

แกะเนื้อสายพันธุ์ กปศ.1 เป็นการผสมพันธุ์แกะลูกผสม 50 % (50% คาทาดิน-พื้นเมือง หรือ 50% ซานตา อีเนส-พื้นเมือง หรือ 50% ดอร์เปอร์-พื้นเมือง) รักษาระดับเลือดเดียวกันผสมจนถึงรุ่นที่ 5

4.4) การสร้างแกะขนสายพันธุ์กรมปศุสัตว์ (แกะกปศ.2)

แกะขนสายพันธุ์ กปศ.2 เป็นการผสมพันธุ์แกะลูกผสม 50 % (50% คอร์ริเดล-พื้นเมือง หรือ 50% บอนด์-พื้นเมือง) รักษาระดับเลือดเดียวกันผสมจนถึงรุ่นที่ 5

การคัดเลือก

➤ เกณฑ์การคัดเลือกแพะแกะ (selection criteria)

1) ลักษณะที่ใช้คัดเลือกแพะเนื้อ

พัฒนาแพะเนื้อ	แพะบอร์	แพะแองโกลนูเบียน	แพะพันธุ์กปศ.1
<u>สมรรถภาพการให้ผลผลิต</u>			
1. น้ำหนักตัว			
- แรกเกิด	ไม่น้อยกว่า 2.2 กก.	ไม่น้อยกว่า 2.0 กก.	ไม่น้อยกว่า 2.2 กก.
- หย่านม (3 เดือน)	ไม่น้อยกว่า 15 กก.	ไม่น้อยกว่า 14 กก.	ไม่น้อยกว่า 15 กก.
- อายุ 6 เดือน	ไม่น้อยกว่า 22 กก.	ไม่น้อยกว่า 20 กก.	ไม่น้อยกว่า 22 กก.
- อายุ 9 เดือน	ไม่น้อยกว่า 30 กก.	ไม่น้อยกว่า 28 กก.	ไม่น้อยกว่า 30 กก.
2. เปอร์เซ็นต์ซาก	ไม่น้อยกว่า 50%	ไม่น้อยกว่า 50%	ไม่น้อยกว่า 50%
<u>สมรรถภาพการสืบพันธุ์</u>			
1. ระยะห่างระหว่างครอก	240 วัน	240 วัน	220 วัน
2. จำนวนลูกเกิด/ปี	1.5 ตัว/แม่/ปี	1.5 ตัว/แม่/ปี	1.5 ตัว/แม่/ปี
3. จำนวนลูกหย่านม/ปี	1.35 ตัว/แม่/ปี	1.35 ตัว/แม่/ปี	1.35 ตัว/แม่/ปี

2) ลักษณะที่ใช้คัดเลือกแพะนม

พัฒนาแพะนม	แพะชาเนน	แพะพันธุ์กปศ.2
<u>สมรรถภาพการให้ผลผลิต</u>		
1. น้ำหนักตัว		
- แรกเกิด	ไม่น้อยกว่า 2.0 กก.	ไม่น้อยกว่า 2.2 กก.
- หย่านม	ไม่น้อยกว่า 14 กก.	ไม่น้อยกว่า 15 กก.
- อายุ 6 เดือน	ไม่น้อยกว่า 22 กก.	ไม่น้อยกว่า 22 กก.
- อายุ 9 เดือน	ไม่น้อยกว่า 28 กก.	ไม่น้อยกว่า 27 กก.
2. ปริมาณน้ำนม		
- ระยะการรีดนม	ไม่น้อยกว่า 190 วัน	ไม่น้อยกว่า 135 วัน
- ผลผลิตนม	ไม่น้อยกว่า 380 กก.	ไม่น้อยกว่า 185 กก.
<u>สมรรถภาพการสืบพันธุ์</u>		
1. ระยะห่างระหว่างครอก	270 วัน	240 วัน
2. จำนวนลูกเกิด/ปี	1.8 ตัว/แม่/ปี	1.6 ตัว/แม่/ปี
3. จำนวนลูกหย่านม/ปี	1.6 ตัว/แม่/ปี	1.4 ตัว/แม่/ปี

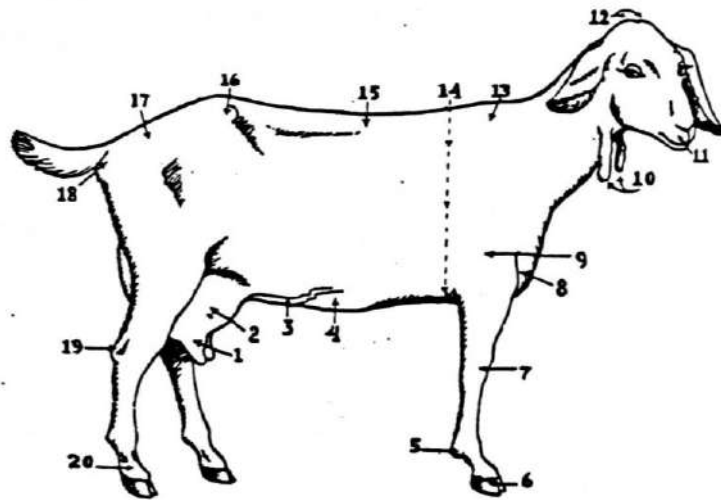
3) ลักษณะที่ใช้คัดเลือกแพะพื้นเมือง

พัฒนาแพะพื้นเมือง	แพะพันธุ์พื้นเมืองภาคใต้	แพะพันธุ์พื้นเมืองภาคเหนือ
<u>สมรรถภาพการให้ผลผลิต</u>		
1. น้ำหนักตัว		
- แรกเกิด	ไม่น้อยกว่า 1.0 กก.	ไม่น้อยกว่า 1.5 กก.
- หย่านม (3 เดือน)	ไม่น้อยกว่า 8 กก.	ไม่น้อยกว่า 11 กก.
- อายุ 6 เดือน	ไม่น้อยกว่า 12 กก.	ไม่น้อยกว่า 16 กก.
- อายุ 9 เดือน	ไม่น้อยกว่า 16 กก.	ไม่น้อยกว่า 22 กก.
2. เปอร์เซ็นต์ซาก	ไม่น้อยกว่า 45%	ไม่น้อยกว่า 45%
<u>สมรรถภาพการสืบพันธุ์</u>		
1. ระยะห่างระหว่างครอก	220 วัน	230 วัน
2. จำนวนลูกเกิด/ปี	2.0 ตัว/แม่/ปี	1.8 ตัว/แม่/ปี
3. จำนวนลูกหย่านม/ปี	1.8 ตัว/แม่/ปี	1.6 ตัว/แม่/ปี

4) ลักษณะที่ใช้คัดเลือกแกะ

พัฒนาแกะ	แกะพันธุ์แท้	แกะกปศ.1	แกะพื้นเมือง
<u>สมรรถภาพการให้ผลผลิต</u>			
1. น้ำหนักตัว			
- แรกเกิด	ไม่น้อยกว่า 2.7 กก.	ไม่น้อยกว่า 2.5 กก.	ไม่น้อยกว่า 1.5 กก.
- หย่านม	ไม่น้อยกว่า 18 กก.	ไม่น้อยกว่า 16 กก.	ไม่น้อยกว่า 12 กก.
- อายุ 6 เดือน	ไม่น้อยกว่า 24 กก.	ไม่น้อยกว่า 22 กก.	ไม่น้อยกว่า 16 กก.
- อายุ 9 เดือน	ไม่น้อยกว่า 28 กก.	ไม่น้อยกว่า 26 กก.	ไม่น้อยกว่า 22 กก.
2. เปอร์เซ็นต์ซาก	ไม่น้อยกว่า 50%	ไม่น้อยกว่า 45%	ไม่น้อยกว่า 45%
<u>สมรรถภาพการสืบพันธุ์</u>			
1. ระยะห่างระหว่างครอก	310 วัน	300 วัน	300 วัน
2. จำนวนลูกเกิด/ปี	1.2 ตัว/แม่/ปี	1.2 ตัว/แม่/ปี	1.3 ตัว/แม่/ปี
3. จำนวนลูกหย่านม/ปี	1.1 ตัว/แม่/ปี	1.1 ตัว/แม่/ปี	1.2 ตัว/แม่/ปี

➤ ลักษณะภายนอกของแพะ ชื่อลักษณะภายนอกของแพะ

1. หัวนม (teat)	2. เต้านม (udder)
3. หลอดเลือดดำที่นำมาเลี้ยงเต้านม (milk vein)	4. ท้อง (belly)
5. ข้อมเท้า (claw)	6. กีบเท้า (hoof)
7. เข่า (knee)	8. หน้าอก (chest)
9. ไหล่ (shoulder)	10. ดั้งคอ (wattle)
11. จมูก (muzzle)	12. ปุ่มกะโหลก (knob)
13. ปุ่มหัวไหล่ (wither)	14. ความยาวรอบอก (heart girth)
15. หลัง (back)	16. ตะโพก (hip)
17. บั้นท้าย (rump)	18. กระดูกก้นกบ (pin bone)
19. เข่าหลัง (hock)	20. ข้อมกีบ (pastern)

ภาพ ไดอะแกรมแสดงลักษณะภายนอกของแพะ

ลักษณะของแพะเนื้อที่ต้องการ ได้มีการแนะนำลักษณะของแพะเพศผู้ที่เหมาะสมสำหรับเก็บไว้ทำพันธุ์ ดังนี้

1. เป็นแพะที่มีน้ำหนักมากที่สุดในฝูง มีหน้าอกใหญ่และพัฒนาอย่างดี ลำตัวตรง ขาแข็งแรง และมีลักษณะสมส่วน

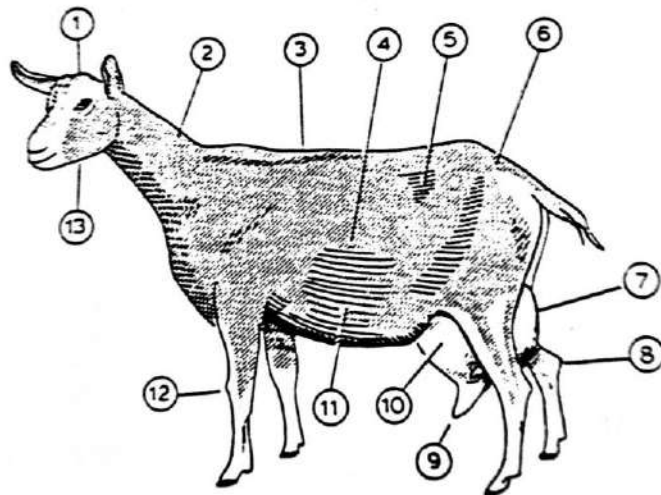
2. ไม่มีลักษณะที่ผิดปกติ เช่น ขาบิด คางยาวหรือสั้นเกินไป
3. เป็นแพะที่ได้จากลูกแฝดสอง
4. เป็นแพะที่ปราดเปรียว
5. มีน้ำเชื้อปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่มีตัวอสุจิที่มีลักษณะผิดปกติ

นอกจากนั้นยังได้แนะนำลักษณะของแพะเพศเมีย ดังนี้

1. มีขนาดใหญ่ รูปร่างดี มีลักษณะประจำพันธุ์นั้น ๆ
2. มีลักษณะเป็นแพะเนื้อ คือ ลำตัวมีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า
3. เป็นแพะที่ได้จากลูกแฝดสอง
4. มีความเป็นแม่ที่ดี อาจดูประวัติของแม่ในการเลี้ยงลูก เป็นต้น

ลักษณะของแม่แพะที่ให้น้ำนมมาก ลักษณะของแม่แพะที่ให้น้ำนมมาก แสดงในภาพ ดังนี้

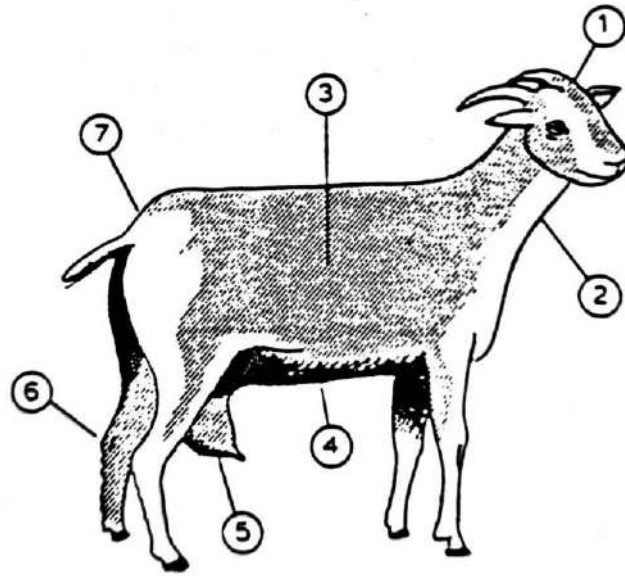
1. หัวยาวและเรียว ปลายจมูกลาด ตาใหญ่ และแจ่มใส
2. คอยาวและเรียว มีขนเรียบและนุ่ม
3. กล้ามเนื้อบริเวณหลังใหญ่ ตรงและแข็งแรง
4. ซี่โครงยาว ลึกและกว้าง ท้องกาง
5. สวาปกว้าง ลักษณะเช่นนี้บ่งถึงกระเพาะอาหารใหญ่ บรรจุน้ำนมได้มาก
6. บั้นท้ายยาวและลาดเอียงเล็กน้อย
7. หลอดเลือดใหญ่กระจายและส่วนที่อยู่ติดผิวหนังนูนเด่นชัด
8. กระดูกข้อขาหลังทั้ง 2 ข้างยื่นออก เมื่อแพะเดินจะไม่เสียดสีกับเต้านม
9. หัวนมยาวและใหญ่ รูปทรงเป็นสัดส่วนและชี้เฉียงไปด้านหน้าเล็กน้อย
10. เต้านมใหญ่ทรงกลม มีหลอดเลือดใหญ่แผ่ทั่วเต้าและนูนเป็นเส้น
11. ท่อนมขนาดใหญ่
12. มีขาหน้าใหญ่ ตรงและแข็งแรง
13. ขากรรไกรยาวและแข็งแรง

ภาพ ไดอะแกรมแสดงลักษณะของแม่แพะที่ให้น้ำนมมาก

ลักษณะของแม่แพะที่ให้น้ำนมน้อย ลักษณะของแม่แพะที่ให้น้ำนมน้อย แสดงในภาพ ดังนี้

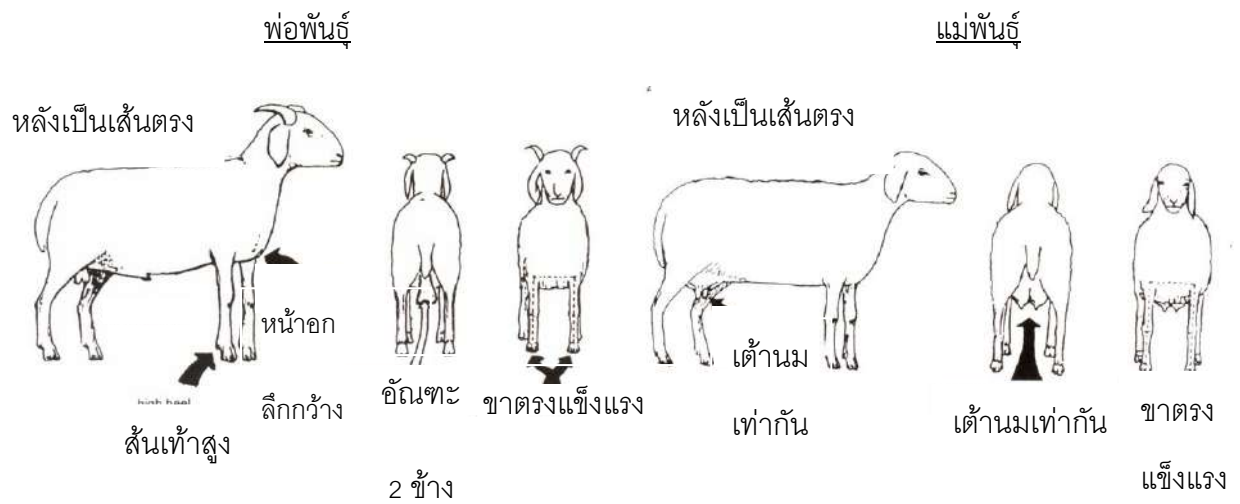
1. หัวและหน้าสั้น แอ่นลงหรือปลายจมูกหงาย
2. มีคอสั้นและขนหยาบกร้าน
3. ซี่โครงสั้น ลำตัวเป็นสี่เหลี่ยม
4. ท้องเล็กและแฟบ
5. เต้านมเล็ก และยาว มีหัวนมเล็กและสั้น
6. กระดูกข้อขาหลังทั้ง 2 ข้าง ปิดเฉียงเข้าด้านใน จะเสียดสีกับเต้านม
7. บั้นท้ายสั้น และลักษณะค่อนข้างชัน

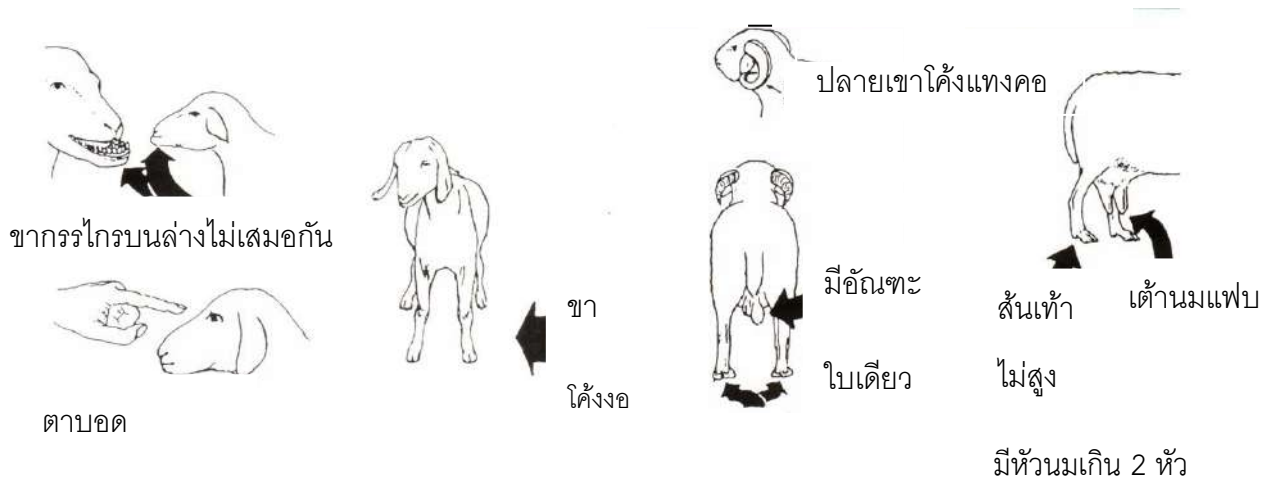
ภาพ ไตอะแกรมแสดงลักษณะของแม่แพะที่ให้น้ำนมน้อย

➤ การจัดการคัดเลือกพันธุ์

การคัดเลือกแพะแกะที่มีลักษณะดีไว้ทำพันธุ์

การคัดลักษณะที่ไม่ดีออกจากฝูง

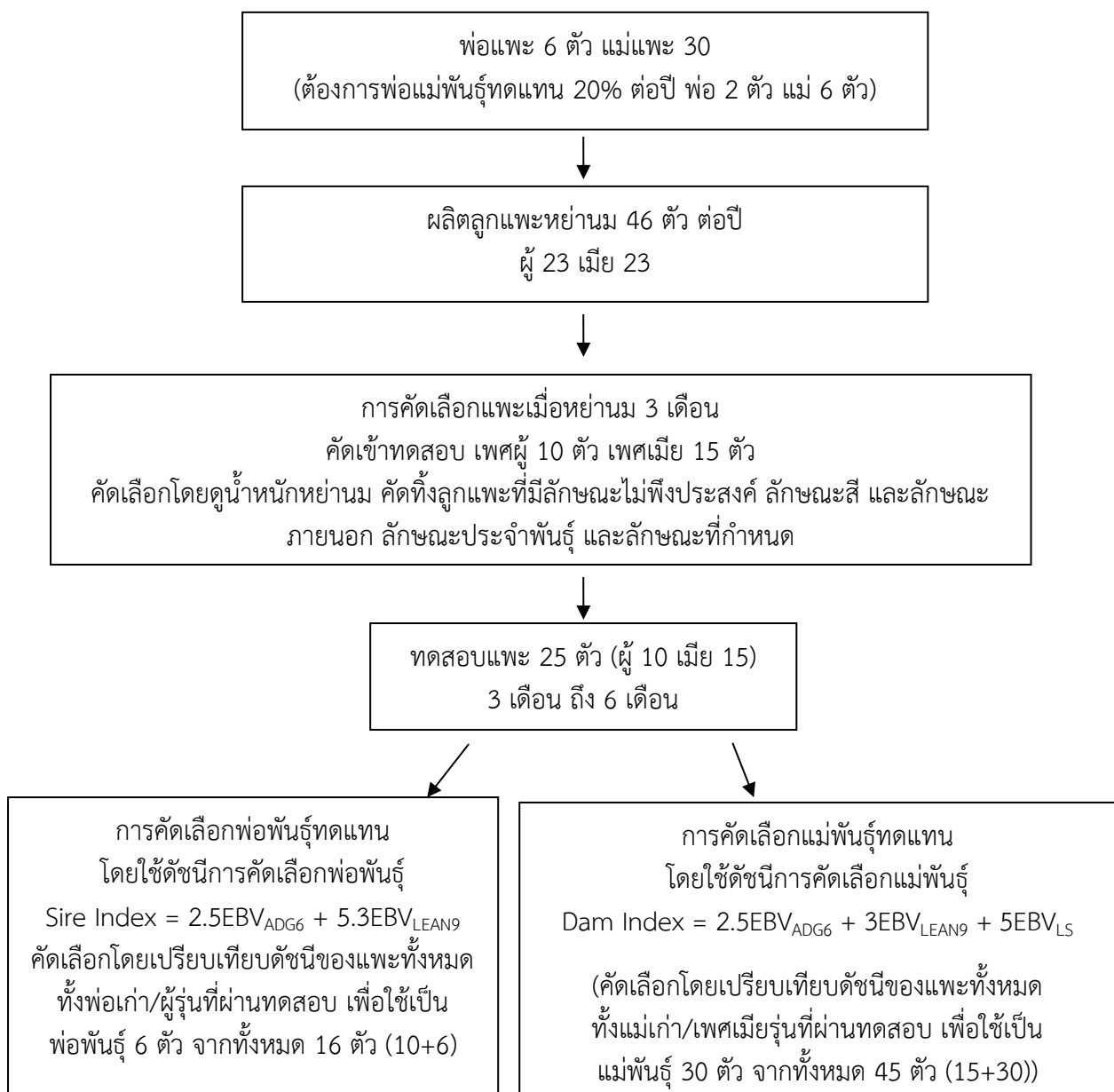

การคัดแพะเมื่อหย่านมอายุ 3 เดือน และอายุ 6 เดือน

- เบื้องต้นให้ดำเนินการคัดแพะตามลักษณะบกพร่องภายนอกที่สามารถสังเกตเห็นได้ เช่น อัณฑะทองแดง แคระแกรน พิกการ ขาไม่สมบูรณ์ หัวนมเกิน ฯลฯ ออกจากฝูง
- ให้พิจารณาจากลักษณะการเจริญเติบโต วิเคราะห์ราคา EBV ของแต่ละตัว โดยพิจารณาแพะที่มีค่า EBV สูงในอันดับแรก (TOP 5) จะถูกนำไปรีดเก็บน้ำเชื้อ หรือไว้ที่ศูนย์วิจัยฯ ส่วนแพะที่มีค่า EBV อันดับรองลงมาจะถูกใช้เป็นพ่อพันธุ์คุมฝูงในฟาร์มเครือข่ายของกรมปศุสัตว์

การคัดเลือกแพะเป็นพ่อแม่พันธุ์

การคัดเลือกแพะในแต่ละชั่วอายุเพื่อคัดเป็นพ่อแม่พันธุ์แพะในชั่วอายุต่อไป จะดำเนินการคัดเลือก 2 วิธีร่วมกันคือ การคัดออกแพะที่มีลักษณะต่ำกว่ามาตรฐาน และใช้คุณค่าการผสมพันธุ์ของลักษณะน้ำหนักตัวแพะเมื่ออายุแรกเกิด หย่านม และอายุ 6 เดือน คัดคะแนนรวม เพื่อคัดเลือกแพะที่มีคะแนนสูงสุดไว้เป็นพ่อแม่พันธุ์ 6 ตัว และแม่พันธุ์ 30 ตัว ในแต่ละชั่วอายุ (F) ดังนี้

ภาพ แสดงการคัดเลือกพันธุ์แพะ

คุณค่าการผสมพันธุ์จากทุกลักษณะได้จากการวิเคราะห์โดยใช้ Multiple trait BLUP Animal Model

EBV_{ADG6} = คุณค่าการผสมพันธุ์ของอัตราการเจริญเติบโตตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 เดือน

EBV_{LEAN9} = คุณค่าการผสมพันธุ์ของเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงที่วัดเมื่ออายุ 9 เดือน

EBV_{LS} = คุณค่าการผสมพันธุ์ของขนาดครอกที่ตัวแพะเกิด

ตัวชี้วัดประสิทธิภาพในการผลิตแพะและ

แม่พันธุ์

1. ต้องทำการคัดเลือกแพะสาวที่มีลักษณะดีเด่นของฝูงทดแทนแม่พันธุ์ โดยพิจารณาจาก
 - ผ่านการทดสอบพันธุ์ มีน้ำหนักต่าง ๆ (3, 6 และ 9 เดือน) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของฝูง
 - มีคุณค่าการผสมพันธุ์ (Estimated Breeding Value, EBV) ของน้ำหนักต่าง ๆ สูง
 - มีประวัติที่เกิดจากลูกแฝด
2. อายุการใช้งานของแม่พันธุ์ไม่เกิน 4 ปี (ให้ลูกจำนวน 6-8 ครอก)
3. แม่พันธุ์ควรผสมติดทุกครั้งที่เข้ารับการผสมพันธุ์ ถ้าผสมไม่ติดติดต่อกัน 2 ครั้งให้คัดออก
4. มีอัตราการตายไม่เกิน 5 %
5. อายุเมื่อผสมพันธุ์ 9 เดือน (น้ำหนักตัวไม่น้อยกว่า 75 % ของน้ำหนักโตเต็มที่)
6. ช่วงห่างการให้ลูก แพะเนื้อไม่มากกว่า 210 วัน แพะนมอาจมากกว่าขึ้นกับระยะการให้นม (ควรผสมหลังจากคลอดลูกไม่เกิน 60 วัน)
7. จำนวนลูกเกิด แพะเนื้อ ไม่น้อยกว่า 1.5 ตัว/แม่/ปี แพะนม ไม่น้อยกว่า 1.8 ตัว/แม่/ปี
แพะพื้นเมือง ไม่น้อยกว่า 2.0 ตัว/แม่/ปี แกะเนื้อ/แกะขน ไม่น้อยกว่า 1.2 ตัว/แม่/ปี
8. จำนวนลูกหย่านม แพะเนื้อ ไม่น้อยกว่า 1.35 ตัว/แม่/ปี แพะนม ไม่น้อยกว่า 1.6 ตัว/แม่/ปี
แพะพื้นเมือง ไม่น้อยกว่า 1.8 ตัว/แม่/ปี แกะเนื้อ/แกะขน ไม่น้อยกว่า 1.1 ตัว/แม่/ปี

พ่อพันธุ์

1. ต้องทำการคัดเลือกแพะหนุ่มที่มีลักษณะดีเด่นที่สุดของฝูงทดแทนพ่อพันธุ์ โดยพิจารณาจาก
 - ผ่านการทดสอบพันธุ์ มีน้ำหนักต่าง ๆ (3, 6 และ 9 เดือน) สูง (TOP5)
 - มีคุณค่าการผสมพันธุ์ (ค่า EBV) ของลักษณะน้ำหนักต่าง ๆ สูง (TOP5)
 - มีประวัติการให้ลูกแฝดสูง
2. อายุเมื่อผสมพันธุ์ 18 เดือน (น้ำหนักตัวไม่น้อยกว่า 80 % ของน้ำหนักโตเต็มที่)
3. อายุการใช้งานของพ่อพันธุ์ไม่เกิน 2 ปี

ช่วงอายุขัย (generation interval)

	อายุแพะที่เริ่มใช้ผสม	อายุการใช้งาน	ช่วงห่างของแต่ละรุ่น
พ่อพันธุ์	18 เดือน	2 ปี	3 ปี 6 เดือน
แม่พันธุ์	9 เดือน	4 ปี (6-8 ครอก)	5 ปี

โครงสร้างอายุของฝูงแพะ

	จำนวนแพะในแต่ละอายุ (ตัว)						ช่วงห่างชั่วอายุ	
	1 ปี	2 ปี	3 ปี	4 ปี	5 ปี	รวม	(ปี)	เฉลี่ย
พ่อพันธุ์	28	24	8	-	-	60	1.67	2.2
แม่พันธุ์	200	180	160	140	120	800	2.75	

ลูกพะ

- น้ำหนักเมื่อหย่านม เฉลี่ย 12-15 กิโลกรัม
- อัตราการเจริญเติบโตระยะกินนมเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 120 กรัม/วัน
- ต้องมีอัตราการตายน้อยกว่า 10 % ของฝูง

พะรุ่น

- น้ำหนักเมื่ออายุ 6 เดือน เฉลี่ย 20 กิโลกรัม
- อัตราการเจริญเติบโตระยะทดสอบเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 50 กรัม/วัน
- อัตราการตายน้อยกว่า 10 %

พะสาวทดแทน

- ต้องมีพะสาวทดแทนฝูงแม่พันธุ์เดิมในแต่ละปีไม่น้อยกว่า 20 % ของเป้าหมายแม่พันธุ์ทั้งหมด

การปฏิบัติงานประจำวัน

วิธีการ

1. วางแผนการปฏิบัติงานประจำวัน จัดงานที่มีความสำคัญและปฏิบัติตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง
2. ทำความสะอาดรางน้ำและรางอาหาร เปลี่ยนน้ำสะอาดให้แพะกิน
3. เตรียมอาหาร ได้แก่ การตัดหญ้าในแต่ละวันให้เพียงพอ อาจมีการผสมอาหารเสริมหรืออาหารชั้นให้แพะ
4. ทำความสะอาดคอก และโรงเรือน เก็บความมูลแพะในแต่ละคอก หากพื้นคอกเปียกชื้นอาจใช้น้ำล้างและขัดให้สะอาด ทำความสะอาดภายในโรงเรือน ทำความสะอาดและถ่างหญ้ารอบ ๆ โรงเรือน เป็นต้น
5. การจัดการแปลงหญ้า เช่น การกำจัดวัชพืช ใส่ปุ๋ย ปลูกรูหญ้า เป็นต้น
6. การสุขาภิบาลแพะ การปฏิบัติงานประจำวันต้องมีการตรวจสอบสุขภาพของแพะและอาจจะมีการทำความสะอาดแผลและใส่ยา รักษาสัตว์ที่ป่วย มีการกักขังพยาธิภายในและภายนอก เป็นต้น
7. การบันทึก การปฏิบัติงานประจำวันจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบันทึกลักษณะต่าง ๆ เช่น น้ำหนักแพะ การใช้ยาหรือวัคซีน การถ่ายพยาธิ การเก็บเกี่ยวหญ้า เป็นต้น
8. ให้ผู้ดูแลสัตว์ตรวจนับจำนวนสัตว์ในแต่ละคอกหรือแต่ละแปลง และรายงานยอดสัตว์ให้ ผอ.ศูนย์ฯ/หรือผู้รับผิดชอบทุกวัน โดยให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจนับสัตว์ อย่างน้อย 3 คน มีผอ.ศูนย์ฯ เป็นประธาน และเจ้าหน้าที่พัสดุ เป็นกรรมการและเลขาฯ ตรวจนับสัตว์ และรายงานมาที่สำนักงาน ทุก 1 เดือน
9. การปฏิบัติอื่น ๆ เช่น การตรวจการเป็นสัตว์ การผสมพันธุ์ การปฏิบัติการคลอด การให้วัคซีน การคัดเลือกแพะเพื่อเก็บไว้เป็นพ่อหรือแม่พันธุ์ การซ่อมวัสดุและอุปกรณ์ที่ชำรุด การจัดซื้อวัสดุต่าง ๆ ตลอดจนการจำหน่ายแพะ เป็นต้น

การทำทะเบียน และเก็บบันทึกข้อมูล

ข้อมูลต่าง ๆ มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่สามารถทำให้การปฏิบัติจัดการฟาร์มมีประสิทธิภาพ และมีประโยชน์ในการป้องกันและรักษาโรค พยาธิ และการจัดการอื่น ๆ เช่น อาหารและการให้อาหาร ดังนั้นจะต้องมีการวางแผนเก็บบันทึกข้อมูลให้ละเอียด เช่น พันธุ์ประวัติของแต่ละตัว การผสมพันธุ์ เบอร์พ่อ เบอร์แม่ วันที่คลอด น้ำหนักแรกเกิด จำนวนลูกที่คลอด ลักษณะของผิวหนังและขน หลังจากนั้นมีการบันทึกน้ำหนักของพะเป็นระยะๆ น้ำหนักเมื่อหย่านม น้ำหนักเมื่ออายุ 6 เดือน และ 9 เดือน เพื่อใช้ประกอบในการตัดสินใจเลือกใช้เป็นพ่อและแม่พันธุ์ ทำให้การปรับปรุงพันธุ์เป็นไปอย่างแม่นยำ ขณะเดียวกันช่วยป้องกันการผสมเลือดชิดที่อาจเกิดขึ้นในฟาร์ม

การทำเครื่องหมายประจำตัว มีอยู่ 3 วิธี คือ

1. การใช้คีมสักเบอร์หู หรือที่เรียกว่า แทททู (tattoo) เบอร์จะปรากฏอยู่ด้านในของใบหูไม่ค่อยลบเลือนง่าย แต่ยุ่งยากในการอ่านเบอร์ เหมาะสำหรับพะซึ่งคอกเพราะต้องจับพลิกดูเบอร์ที่ด้านในของหู
2. การติดเบอร์หู โดยใช้แผ่นพลาสติกหรือโลหะที่มีหมายเลขแล้วใช้คีมหนีบให้ติดกับใบหู วิธีนี้ค่อนข้างง่ายสะดวกต่อการอ่าน สามารถมองเห็นได้จากกระยะไกล เบอร์หูของพะอาจหลุดออก ดังนั้นควรมีการตรวจสอบพะในฝูงตลอดเวลา หากเบอร์หูหลุดให้รีบติดเสียใหม่ หรือตัวเลขที่แผ่นพลาสติกเปลี่ยน ต้องเขียนใหม่เพื่อให้ชัดเจนขึ้น และนอกจากนี้สามารถใช้พลาสติกสีต่าง ๆ ทำเบอร์หูเพื่อประโยชน์ในการแบ่งกลุ่มพะ เช่น แบ่งออกตามพันธุ์หรืออายุ

➤ ขั้นตอนการติดเบอร์หู

- เขียนหมายเลขลงบนแผ่นพลาสติกที่จะใช้ติดเบอร์หู ทิ้งไว้สักครู่
- ใส่แผ่นพลาสติกเข้าไปในเครื่องมือติดเบอร์หู
- ใช้สาลีสับทิงเจอร์ไอโอดีนทาแผ่นพลาสติกและส่วนของเครื่องมือที่ต้องสัมผัสกับใบหูของพะ
- ใช้สาลีสับทิงเจอร์ไอโอดีนทาบริเวณตรงกลางใบหูทั้งด้านในและด้านนอก
- บังคับพะให้มัน จับใบหูของพะสอดเข้าไปในเครื่องมือ ใ้หูพะอยู่ในตำแหน่งที่ปลายเข็มของเครื่องมือสามารถเจาะผ่านบริเวณกึ่งกลางใบหูได้ แต่อย่าให้โดนเส้นเลือด
- กดตามเครื่องมือจนกระทั่งปลายเข็มแทงทะลุใบหูของพะ
- ใช้ทิงเจอร์ไอโอดีนเช็ดรอบ ๆ บริเวณที่เจาะอีกครั้งหนึ่ง

3. ใช้เบอร์แขวนคอ โดยใช้เชือกร้อยแผ่นไม้ โลหะ หรือพลาสติกที่มีหมายเลขแล้วแขวนคอพะ วิธีนี้เป็นวิธีที่ค่อนข้างง่าย แต่บางครั้งเบอร์อาจหลุดหรือเชือกอาจจะขาดหายได้ง่าย และอาจเกิดอันตรายเชือกไปเกี่ยวกิ่งไม้ทำให้รัดคอได้

การทำเบอร์ไว้ที่หูใน 2 วิธีแรก ส่วนมากจะทำไว้ที่หูซ้าย เพราะจะสะดวกในการอ่านในขณะที่เดินเข้ามาหาตัวเรา และการทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ควรทำภายใน 3 วัน หลังคลอด และให้ขึ้นทะเบียนครุภัณฑ์เมื่อใช้เป็นพ่อแม่พันธุ์ (อายุ 1 ปีขึ้นไป)

การจัดเก็บและบันทึกข้อมูล มีดังนี้

1. การบันทึกข้อมูลในระบบรายงานผลการปฏิบัติงานประจำเดือน (รายงานยอดสัตว์ประจำเดือน) Google sheet ตัดยอดวันที่ 25 ของเดือน และบันทึกข้อมูลในระบบฯ ไม่เกินวันที่ 10 ของทุกเดือน
2. การบันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูลปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (e-breeding) บันทึกข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน
3. บันทึกข้อมูลตามแบบฟอร์มของสำนักฯ ดังนี้
 - 3.1 บันทึกทะเบียนลูกแพะ/แกะ/กวางเกิดใหม่ (แบบฟอร์ม F05-001)
 - 3.2 บันทึกทะเบียนแม่แพะ/แกะ/กวาง คลอดลูก (แบบฟอร์ม F05-002)
 - 3.3 บันทึกทะเบียนประวัติแม่พันธุ์แพะ/แกะ/กวาง (แบบฟอร์ม F05-003)
 - 3.4 บันทึกทะเบียนการรับแพะ/แกะ/กวางใหม่จากหน่วยงานอื่น (แบบฟอร์ม F05-004)
 - 3.5 บันทึกทะเบียนการจำหน่ายแพะ/แกะ/กวางพันธุ์คัดออก (แบบฟอร์ม F05-005)
 - 3.6 บันทึกทะเบียนการจำหน่ายแพะ/แกะ/กวางคัดออก (แบบฟอร์ม F05-006)
 - 3.7 บันทึกทะเบียนการโอนแพะ/แกะ/กวางไปหน่วยงานอื่น (แบบฟอร์ม F05-007)
 - 3.8 บันทึกทะเบียนแพะ/แกะ/กวางตาย (แบบฟอร์ม F05-008)
 - 3.9 บันทึกทะเบียนการทดสอบพันธุ์แพะ/แกะ/กวาง (แบบฟอร์ม F05-009)
 - 3.10 บันทึกทะเบียนการรีดนมแพะพันธุ์ (แบบฟอร์ม F05-010)
 - 3.11 บันทึกทะเบียนการจำหน่ายผลผลิตนมแพะ (แบบฟอร์ม F05-011)
 - 3.12 บันทึกทะเบียนสุขภาพแพะ/แกะ/กวาง (การทำวัคซีน/การถ่ายพยาธิ/แร่ธาตุ/วิตามิน) (แบบฟอร์ม F05-012)
 - 3.13 บันทึกทะเบียนประวัติการรักษาแพะ/แกะ/กวาง (แบบฟอร์ม F05-013)
 - 3.14 บันทึกรายงานยอดแพะ/แกะ/กวางประจำเดือน (แบบฟอร์ม F05-014)
 - 3.15 บันทึกทะเบียนคุมการเบิกใช้อาหารแพะ/แกะ/กวาง (แบบฟอร์ม F05-015)

การบันทึกข้อมูลการสืบพันธุ์ ได้แก่

- อายุและน้ำหนักเมื่อเริ่มผสมพันธุ์
- อัตราการผสมติด
- อัตราการคลอดลูก
- อายุและน้ำหนักเมื่อให้ลูกตัวแรก
- อัตราการเกิดลูกเดี่ยว ลูกแฝด
- ระยะห่างการให้ลูก
- อัตราการเลี้ยงลูกรอดเมื่อหย่านมและหลังหย่านม

การบันทึกข้อมูลการเจริญเติบโต ได้แก่

- น้ำหนัก รอบอก ความยาว ส่วนสูงเมื่ออายุแรกเกิด, 3, 6, 9 เดือน 1, 2, 3 และ 4 ปี
- น้ำหนักเมื่ออายุเริ่มผสมพันธุ์
- น้ำหนักเมื่อให้ลูกตัวแรก
- น้ำหนักเมื่อโตเต็มที่ของพ่อแม่พันธุ์

การประมาณอายุแพะจากการดูฟัน

แพะที่โตเต็มวัยแล้วจะมีฟันอยู่ 32 ซี่ เมื่ออายุไม่เกิน 4-5 ปี ที่สังเกตเห็นได้ชัดคือฟันคู่หน้า (incisors) 8 ซี่หรือ 4 คู่ตรงขากรรไกรล่างด้านหน้า ส่วนฟันคู่หน้าของกรามบนถูกแทนด้วยแผ่นฟัน (dental pad) ซึ่งเกิดจากชั้นแข็งของเพดานปาก สองซี่ตรงกลางของฟันคู่หน้าล่างเรียกว่าฟันเชอร์ส (pinchers) สองซี่ถัดไปเรียกว่าฟันกลางคู่ที่หนึ่ง (first intermediates) คู่ถัดไปอีกเรียกว่าฟันกลางคู่ที่สอง (second intermediates) และคู่สุดท้ายคือ คอเนอร์ส (corners)

ภาพ ลักษณะฟันน้ำนมและฟันแท้ของแพะ

ลูกแพะแรกเกิด จะมีฟันน้ำนมคู่หน้าให้เห็นหนึ่งคู่หรือมากกว่านั้น ส่วนที่เหลือจะขึ้นเต็มภายในหนึ่งเดือน ฟันคู่แรกจะเป็นฟันน้ำนมและจะอยู่ครบ 4 คู่ไปจนลูกแพะอายุประมาณเกือบ 2 ปี เมื่อแพะมีอายุประมาณ 15-24 เดือน ฟันน้ำนมคู่กลางจะหลุดและมีฟันแท้ขึ้นแทน ลำดับของฟันแท้คู่หน้าที่ขึ้นแทนฟันน้ำนมคู่หน้า (ซึ่งจะเริ่มเมื่อแพะมีอายุได้ 2 ปี ไปจนถึง 5 ปี) แสดงไว้ดังในภาพ

เมื่อเกินกว่า 5 ปีไปแล้ว อายุจะประมาณได้โดยการดูการสึกกร่อนของฟันแท้คู่หน้า คือระหว่าง 5 ถึง 6 ปี ฟันคู่หน้าเริ่มจะเรียบ เมื่อ 6 ปี ฟันกลางทั้งสองคู่จะเรียบเป็นบางส่วน และฟันกลางคู่สุดท้ายจะเริ่มแสดงการสึกกร่อน ฟันคู่หน้าล่างสองซี่ตรงกลางจะสึกกร่อนอย่างเห็นได้ชัดเมื่ออายุ 7 ถึง 8 ปี ฟันกลางจะสึกกร่อนเห็นชัดเมื่ออายุ 8 ถึง 9 ปี และฟันกลางคู่สุดท้ายเมื่ออายุ 10 ปี ในระหว่างที่แพะมีอายุมากขึ้นจาก 6 ถึง 12 ปี แนวฟันหน้าที่เป็นรูปโค้ง จะเริ่มเปลี่ยนไปเป็นแนวตรง และขนาดจะเล็กลงจนดูแยกห่างจากกัน

ฟันน้ำนม (ฟันหน้าล่าง) จะขึ้นเต็มแปดซี่ เมื่อลูกแพะอายุ 1 เดือน

เมื่อแพะอายุเข้าใกล้ 2 ปี ฟันน้ำนมสองซี่ (คู่กลาง) จะถูกแทนด้วยฟันแท้สองซี่ (คู่แรก) และเต็มซี่เมื่ออายุ 2 ปี

ฟันแท้หน้าคู่ที่สองจะเกิดขึ้นเมื่ออายุประมาณ 2 ปี และเต็มซี่ เมื่อแพะอายุ 3 ปี

ฟันแท้หน้าคู่ที่สามจะเกิดขึ้นเมื่ออายุประมาณ 3 ปี และเต็มซี่ เมื่อแพะอายุ 4 ปี

ฟันแท้หน้าคู่ที่สี่ (อยู่นอกสุด) จะขึ้นเมื่ออายุประมาณ 4 ปี ดังนั้นเมื่อแพะอายุ 5 ปี ฟันแท้หน้าจะขึ้นเต็มหมดทุกซี่

ผิวหนังในของฟันคู่หน้าแท้จะเริ่มสึกกร่อน ดูเรียบหลังจากอายุ 5 ปีไปแล้ว และมีขนาดเล็กลงจนต่างจากกันเมื่อแพะอายุเข้าใกล้ 12 ปี

ภาพ ลักษณะการผลัดฟันหน้าล่างของแพะเมื่ออายุต่าง ๆ และฟันสึกเมื่ออายุมาก

ฟันน้ำนม ยังไม่ขึ้นฟันแท้ (อายุ 1 ปี)

ฟันแท้ผลัด 1 คู่ (อายุ 1-1 ½ ปี)

ฟันแท้คู่แรกบางครั้งอาจขึ้นถัดจากคู่กลาง

ฟันแท้ผลัด 2 คู่ (อายุ 1 ½ - 2 ปี)

ฟันแท้ผลัด 4 คู่ (อายุ 4 ปี)

ฟันแท้ 4 คู่ สึก (อายุมากกว่า 5 ปี)

ภาพ ลักษณะฟันแท้ต่าง ๆ ที่ผลัดขึ้นตามอายุแพะ

ระบบการเลี้ยงและโรงเรือน

แพะ เป็นสัตว์ที่คล่องแคล่ว หากินเก่ง สามารถกินใบไม้ตามพุ่มไม้ที่มีหนามได้เป็นอย่างดี ทนต่อรสขมได้ดี แพะมักจะชอบออกหากินอาหารเองมากกว่า ชอบกินใบไม้มากกว่ากินหญ้า เลือกกินอาหารที่อยู่สูงกว่าระดับพื้นดิน และไม่ชอบกินอาหารอย่างเดียวเป็นเวลานานติดต่อกัน ดังนั้น แพะอาจจะไม่โตมากนัก หากถูกบังคับให้กินอาหารเพียงชนิดเดียวเป็นเวลานาน ๆ

แกะ สามารถกินหญ้าได้หลายชนิดและพุ่มไม้ต่าง ๆ แต่มีนิสัยชอบเลือกกินหญ้า หรือพืชที่มีลำต้นสั้น ชอบกินหญ้าที่งอกขึ้นใหม่ ๆ หญ้าหมัก และใบพืชผัก ตลอดจนพืชหัวประเภทต่าง ๆ ซึ่งอาจเลี้ยงแกะในแปลงผักต่าง ๆ หลังการเก็บเกี่ยวได้ แต่ควรปล่อยให้ใบพืชผักเหล่านั้นแห้งน้ำก่อน เนื่องจากถ้ากินในขณะที่พืชผักนั้นยังสดอยู่ อาจทำให้แกะท้องอืดได้ เพราะพืชผักนั้นมีน้ำมาก และควรระวังยาฆ่าแมลงที่ใช้ในสวนพืชผักนั้นด้วย

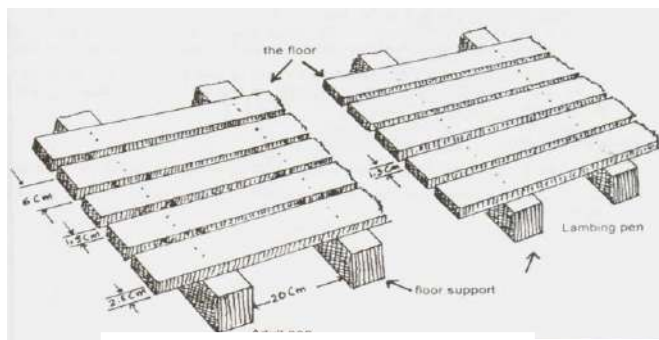
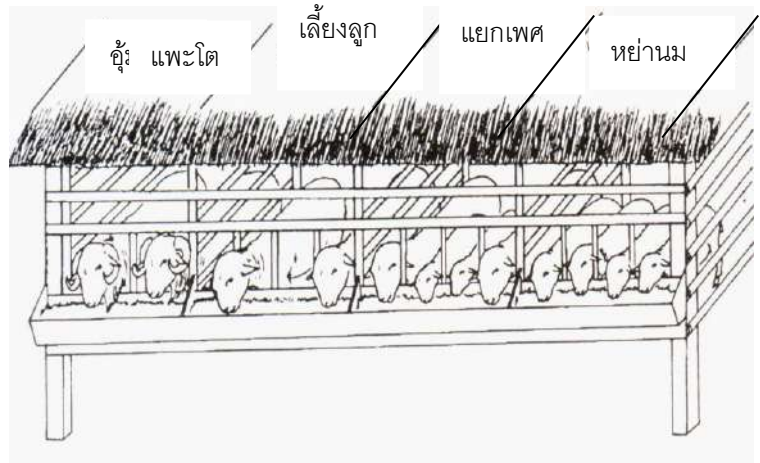
ในการปล่อยแกะแพะเล็ม ควรปล่อยแกะลงกินหญ้าที่มีความสูงจากพื้นดินอยู่ระหว่าง 4 - 8 นิ้ว ส่วนแพะชอบกินหญ้าที่มีความสูงมากกว่า 10 นิ้ว จนถึงความสูงที่สุดเท่าที่แพะจะกินได้ ใบพุ่มไม้หนามแพะจะชอบกินมาก รวมทั้งยอดอ่อนของต้นพืช ส่วนแกะจะเก็บกินหญ้าที่สั้นตามหลัง

ระบบการเลี้ยงของหน่วยงานให้ใช้วิธีการเลี้ยงแบบกึ่งขังกึ่งปล่อย เป็นการเลี้ยงแบบปล่อยและขังคอกสลับกันไป คือ ในฤดูฝนขังแพะไว้ในคอกและหาอาหารให้แพะกิน และเมื่อฝนหยุดก็เลี้ยงแบบปล่อย การเลี้ยงแบบนี้จะทำให้แพะสมบูรณ์แข็งแรง และเป็นการตัดวงจรชีวิตของพยาธิในแปลงหญ้า

โรงเรือน ควรทำคอกให้อยู่ มีหลังคากันแดดและฝน ยกพื้นสูง เพื่อทำความสะอาดง่าย มีที่ใส่น้ำและอาหาร ความยาวรางอาหารมีพอให้แพะกินได้ครบทุกตัว และมีที่แบ่งกันเพื่อกันตัวอื่นที่แข็งแรงกว่าแย่งกินอาหาร และควรแบ่งกันคอกสำหรับเลี้ยงแพะแต่ละขนาด เช่น คอกแม่อุ้มท้อง คอกลูก

พื้นที่ภายในโรงเรือนขังแพะแต่ละขนาด

ขนาดตัวสัตว์	พื้นที่ที่ต้องการ (ตร.ม./ตัว)
ลูก	0.3
แม่ท้องว่าง	1.5
แม่อุ้มท้อง	1.9
พ่อพันธุ์	2.8

แพะโต ระยะห่างพื้นคอกไม้ระแนง ลูกแพะ

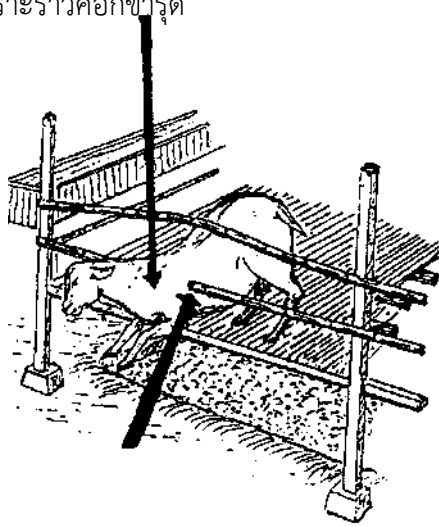
1.5 ซม.

1.3 ซม.

พื้นคอก ทำเป็นไม้ระแนงในแพะโตมีความห่าง 1.5 ซม. แพะเล็ก 1.3 ซม. เพื่อให้มูลและปัสสาวะลงดิน พื้นคอกจะได้แห้งและสะอาด รวมทั้งช่วยป้องกันพยาธิที่อาจติดออกมากับมูลได้ และเก็บมูลได้คอกใช้ทำเป็นปุ๋ยต่อไป

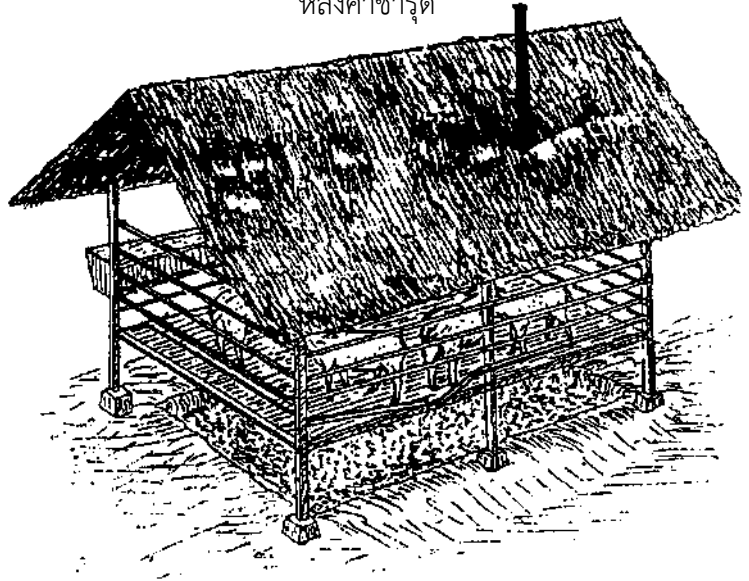
การบำรุงรักษาภายในโรงเรือน

แกะสามารถกระโดดออกจากคอกได้
เพราะราวคอกชำรุด

ราวกันคอกที่ชำรุด

หลังคาชำรุด

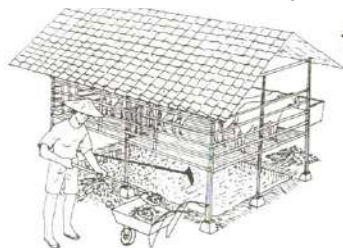
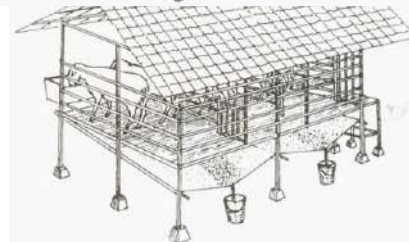
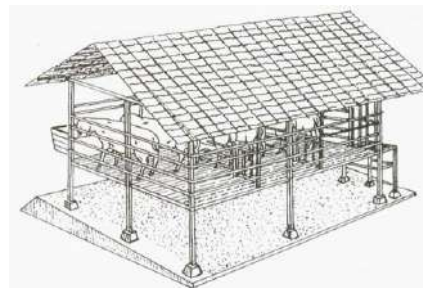
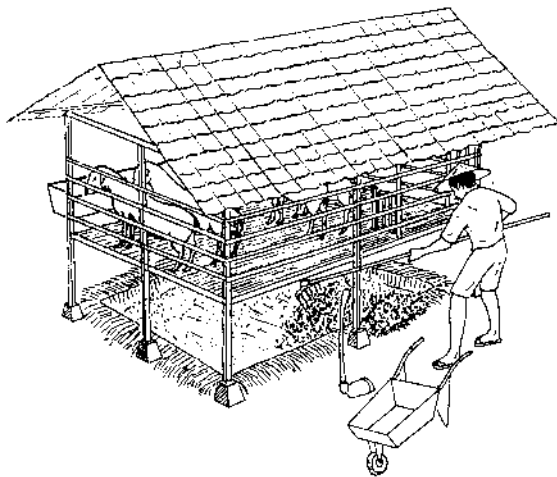

หลังคาชำรุดเป็นสาเหตุให้

1. ส่วนอื่นๆ เช่น พื้นคอกชำรุดด้วย เสียงทำให้ขาคักได้
2. สัตว์จะหนาวและเปียกเมื่อฝนตกเสี่ยงต่อการเป็นโรค

การจัดการของเสีย

ควรทำความสะอาดคอกแพะทุกวันกวาดบนคอกลงพื้นใต้คอก และขนย้ายมูลแพะออกไปให้ห่างจากโรงเรือนหรือมีรั้วล้อมป้องกันแพะเข้าไคคอกสัมผัสกับมูล-ปัสสาวะ ป้องกันติดโรค-พยาธิ

พื้นคอกควรกวาดให้สะอาด-แห้ง

हार

เก็บมูลออกทุกวันนำไปขายหรือทำปุ๋ย

แฉะ

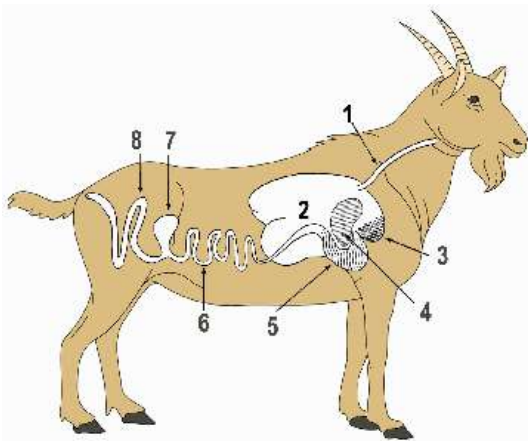
ะพืชตระกูลถั่ว ซึ่งจะเห็นแพะป็นปายเพื่อกิน

ใบพืชดังกล่าวเสมอ ๆ นอกจากนั้นแพะมรมพบบนทสามารถขยับไปมาได้สะดวก จึงทำให้สามารถเล็มหญ้า

สันชิตพื้นดินได้มากกว่าโคและกระบือ การกินหรือแทะเล็มจะใช้วิธีล้มซึ่งจะเลือกเล็มใบพืชและส่วนยอดของพืชชนิดต่าง ๆ ได้ดี

พฤติกรรมในการเลือกกินอาหารในรางอาหารของแพะนม แพะจะเลือกกินใบและลำต้นอ่อน ๆ การให้อาหารในรางอาหาร แพะจะเลือกกินใบอ่อน และจะไม่กินลำต้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งลำต้นของหญ้าเนเปียร์ที่แก่และแข็ง ดังนั้นในทางปฏิบัติควรตัดหญ้าที่ไม่แก่จนเกินไปให้แพะ และต้องได้ในปริมาณที่เหมาะสม มิฉะนั้นแล้วแพะที่ถูกเลี้ยงในคอกจะได้รับอาหารหยาดน้อยเกินไป ซึ่งจะทำให้แพะโตช้าหรือมีน้ำหนักลด หรือจะหลีกเลี่ยงโดยให้อาหารข้นมากเกินไป ซึ่งเป็นการเสียค่าใช้จ่ายค่าอาหารมากเกินไป เพราะอาหารข้นมีราคาแพง แพะเป็นสัตว์ที่มีความรู้สึกไวมากกับอาหารข้นที่เหม็นหืน ยูเรีย หรืออาหารที่มีระดับของแร่ธาตุสูง ซึ่งจะมีผลกระทบมากกับแม่แพะรีดนม เพราะแม่แพะจะกินอาหารข้นได้น้อยจึงมีผลทำให้ผลผลิตน้ำนมต่ำลง

แพะเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้อง มี 4 กระเพาะ เช่นเดียวกับโค-กระบือ แต่แพะสามารถกินพืชอาหารได้หลายชนิดกว่า เพราะลิ้นแพะมีตุ่มรับรสคม ทำให้กินใบไม้ต่างๆ จากพุ่มไม้ ต้นไม้ใหญ่ รวมทั้งเศษวัสดุเหลือใช้ทางเกษตรต่างๆ เช่น เปลือกผลไม้ เศษผักจากตลาดสด

ระบบการย่อยอาหารของแพะแกะ

1. Esophagus)
2. Rumen (paunch)
3. Reticulum (honeycomb)
4. Omasum (manyplies)
5. Abomasum (true stomach)
6. Small Intestine
7. Cecum
8. Large Intestine

อาหารหยาด

เป็นอาหารประเภทฟาม มีปริมาณสูงแต่น้ำหนักน้อย มีเยื่อใยสูงกว่า 18 % การย่อยได้ของ โภชนะต่างๆ อยู่ในระดับต่ำ แต่บางชนิด เช่น ข้าวโพดหมักคุณภาพดีมีการย่อยได้สูงมี TDN 70 % แพะสามารถกินอาหารหยาดสดได้ 5 - 10 กิโลกรัม และควรเสริมแร่ธาตุก่อนวางให้กินด้วย หญ้าสดที่ใช้เลี้ยงควรปลูกผสมกับพืชตระกูลถั่วเพื่อเพิ่มคุณค่าอาหารโปรตีนให้สูงขึ้น เช่น ถั่วลายหรือเซนโตรซีมา ฮามาต้า และซีราโตร ในคอกควรมี หญ้าแห้ง ฟางแห้ง หรือต้นข้าวโพดแห้ง สับเป็นท่อนสั้นๆ ให้แพะกินตลอดเวลา หรือให้กินส่วนหนึ่งก่อนที่จะปล่อยลงแปลงหรือนำหญ้าสดให้กิน ทั้งนี้เพื่อป้องกันโรคท้องอืด หรือท้องร่วง เพราะแพะเป็นโรคท้องอืดเนื่องจากอาหารหยาดสดได้ง่าย

แพะชอบกินหญ้าที่มีลำต้นและใบไม่หยาดหรือต้นไม้โตนัก ลำดับความชอบกินของแพะมีดังนี้

1. พวงหญ้า หญ้าขน เนเปียร์ รุชี กินนี ชิกแนล บัฟเฟิล หญ้าปากคอก หญ้ากัวเตมาลา
2. พวงพืชตระกูลถั่ว ถั่วลาย ถั่วฮามาต้า ถั่วคาโลโป ถั่วมะแฮะ
3. พืชอื่นๆ กระถิน แคน มันทำปะหลัง กล้วย ขนุน หม่อน โพธิ์ ชบา พุทรา ทองหลาง มะขามเทศ

หญ้าที่แพะชอบมากที่สุดคือ หญ้าขน หญ้ารุชีใช้เลี้ยงแพะได้แต่ไม่เหมาะที่จะปล่อยให้แกะลงกินในแปลง เพราะแกะจะก้มกินหญ้าต่ำถึงโคนต้นหญ้า เนื่องจากหญ้ารุชีขึ้นหนาแน่นแดดส่องไม่ถึงพื้นดินทำให้โคนต้นเป็นเชื้อรา หากแกะกินสะสมมากๆเป็นเวลานานทำให้แกะตายได้ ส่วนพืชตระกูลถั่วพบว่า ถั่วฮามาต้าปลูกขึ้นได้ง่ายและแพะก็ชอบมาก สำหรับใบไม้ที่เหมาะสมและควรปลูกไว้เลี้ยงแพะมากๆ คือ กระถิน และแคน เพราะสามารถใช้เป็นอาหารได้ทั้งคนและสัตว์ ใบไม้ทั้ง 2 ชนิดนี้มีเปอร์เซ็นต์โปรตีนสูงและเป็นประโยชน์ต่อ

สัตว์มาก และแพะก็กินได้ในปริมาณที่มากโดยไม่เป็นอันตราย แพะและแกะสามารถกินอาหารหมักได้ นอกจากนี้สามารถใช้วัสดุเหลือใช้ เช่น กากปาล์ม กากยางพารา กากมะพร้าว กากสับปะรด สำเหล้า เป็นต้น

โดยทั่วไปแล้วหญ้าในเขตร้อนจะมีคุณภาพต่ำ ดังนั้นหากแพะกินหญ้าอย่างเดียวจะเพียงพอเพื่อการดำรงชีพเท่านั้น ในฤดูแล้งคุณภาพหญ้ายิ่งต่ำลงหรือหญ้าสดมีไม่เพียงพอ จะทำให้น้ำหนักตัวแพะลดลง ในช่วงนี้จึงต้องเสริมอาหารขึ้นเพื่อให้สัตว์ได้รับโภชนาการตามความต้องการ เช่น แพะรีดนมต้องการโภชนาการเพื่อการดำรงชีพและการผลิตน้ำนม แต่ถ้าหากให้กินอาหารมากเกินไปจะทำให้อ้วนง่ายมาก และมักจะทำให้ผสมพันธุ์ไม่ค่อยติด

แพะมีนิสัยชอบกินอาหารที่สูงและสะอาด จึงควรหาที่ให้อาหารไม่ให้อาหารถูกเหยียบย่ำหรือถูกปัสสาวะรด โดยปกติแล้วแพะมักจะไม่นิยมกินอาหารที่เป็นฝุ่นผงมากนัก ชอบแทะเล็มหญ้าที่แตกกอสูงกว่าระดับพื้นดินพอสมควร ในการให้หญ้าแพะในคอก ควรแขวนหญ้าหรือใบไม้ไว้สูงในระดับหัวไหล่แพะ แพะจะชอบมากกว่าเอาอาหารหรือหญ้าวางไว้บนพื้น หรือในรางอาหาร และแพะจะมีความสามารถไถการใช้ริมฝีปากบนในการจับและดึงอาหารมากินได้ดีมาก

อาหารหยาบที่ได้จากพืชเป็นอาหารที่มีความจำเป็น ดังนั้น ก่อนที่จะเลี้ยงแพะจึงต้องวางแผนการจัดการปลูกหรือผลิตพืชอาหารสัตว์ พืชหญ้า หรือถั่ว และหาเศษวัสดุเหลือใช้อื่นๆ ไว้ได้ดีแล้วจะช่วยลดต้นทุนการเลี้ยงได้มาก

การใช้อาหารหยาบให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในการเลี้ยงแพะและแกะ

1. ปรับปรุงพืชอาหารสัตว์ โดยปลูกพืชตระกูลถั่วแซมในแปลงหญ้าหรือปลูกสลับกันกับแถว ของพืชอาหารสัตว์ จะเป็นการช่วยปรับปรุงดินให้มีคุณภาพดีขึ้นด้วย
2. การจัดการแปลงหญ้าที่มีประสิทธิภาพ การจัดการพืชอาหารสัตว์ให้มีพอเพียงกับการกิน ของสัตว์ และมีคุณภาพดีตลอดเวลา มีข้อควรพิจารณาในการทำแปลงหญ้า ดังนี้
 - การคัดเลือกพันธุ์ควรเลือกที่ให้ผลผลิตสูงมีคุณค่าทางอาหารสูงมีสารพิษน้อยทนทาน ต่อสิ่งแวดล้อมมีความสะดวกในการเข้าจัดการแปลงหลังปลูกเพราะหญ้าบางชนิดไม่สามารถใช้เครื่องมือเข้าไปไถพรวนหลังปลูก หรือต้องปลูกซ่อมทุกปี ทำให้ยุ่งยากและเสียเวลารวมถึงค่าใช้จ่ายด้วย
 - ระบบชลประทานการให้น้ำในอัตราที่เหมาะสมจะทำให้พืชอาหารสัตว์มีการเจริญเติบโตดี
 - การใส่ปุ๋ย ในพื้นที่ที่ขาดธาตุอาหารสำหรับการเจริญเติบโตของพืช จะช่วยทำให้ดินมี ความอุดมสมบูรณ์ขึ้นและมีแร่ธาตุในพืชขึ้นดีขึ้น ทำให้สัตว์ได้รับแร่ธาตุตามที่ร่างกายต้องการ
3. การเก็บสับอาหารหยาบ โดยการทำหญ้าหมัก (Silage) หรือหญ้าแห้ง (Hay)

อาหารข้น (Concentrate)

อาหารชั้น เสริมให้กินในบางช่วงระยะเวลาที่ต้อง การผลิตในปริมาณที่สูงโดยเฉพาะ อย่างยิ่งในช่วง ที่ต้องการผลิตน้ำนมเป็นต้น ซึ่งในขณะนั้นร่างกายมีความต้องการโภชนะต่างๆ สูงกว่าปกติ และในช่วงที่ อาหารหยาบมีคุณค่าทางอาหารต่ำหรือสัตว์เคี้ยวเอื้องได้รับหรือ กินอาหารหยาบได้น้อย ทำให้ร่างกายได้รับ โภชนะต่ำกว่าระดับที่ต้องการ ในกรณีนี้การให้อาหารชั้น จะช่วยให้สัตว์ได้รับโภชนะเพิ่มเติมจากที่ได้รับ อาหารหยาบและอยู่ในระดับที่พอเพียงกับร่างกาย ต้องการแต่ถ้าอาหารหยาบมีคุณค่าทางอาหารสูงสัตว์กิน ได้มากและสัตว์ต้องการโภชนะใน ปริมาณที่ไม่มาก ภายใต้สถานการณ์นี้การให้อาหารหยาบเพียงอย่างเดียวจะ ทำให้สัตว์ได้รับโภชนะ ต่างๆพอเพียงกับร่างกายต้องการโดยไม่จำเป็นต้องเสริมอาหารชั้นแต่อย่างใดเพื่อลด ต้นทุนการผลิต อาหารชั้นของสัตว์เคี้ยวเอื้องจะคล้ายคลึงกันกับอาหารสัตว์กระเพาะเดี่ยวทั่วๆ ไป โดยมีโภชนะ ต่างๆ ที่สำคัญ เช่น โปรตีน พลังงาน ไขมัน และแร่ธาตุอยู่ในปริมาณที่มากพอสำหรับ ความต้องการของสัตว์ใน ขณะนั้นแต่อาหารชั้นของสัตว์เคี้ยวเอื้องจะมีความแตกต่างกับอาหารสัตว์ กระเพาะเดี่ยวในส่วนของคุณภาพ หรือชนิดของวัตถุดิบที่นำมาใช้เป็นส่วนผสมของอาหารชั้นนั้น ทั้งนี้เนื่องจากสัตว์เคี้ยวเอื้องจะมีกระเพาะส่วน หนึ่ง ได้แก่ กระเพาะรูเมน Reticulum และ Omasum ที่มีขนาดใหญ่และมีจุลินทรีย์อาศัยอยู่ในกระเพาะ เหล่านี้ ทำให้สัตว์เคี้ยวเอื้องสามารถใช้วัสดุอาหารที่มีคุณภาพด้อยกว่าวัสดุอาหารที่ใช้เป็นส่วนประกอบของ อาหารสัตว์กระเพาะเดี่ยว ไปใช้ประโยชน์ได้ ทำให้อาหารชั้นของสัตว์เคี้ยวเอื้องมีคุณค่าทางอาหารและราคา ต่ำกว่าอาหารสัตว์กระเพาะเดี่ยว

ปริมาณความต้องการอาหารของแพะ

ปริมาณความต้องการอาหารแพะมีความสัมพันธ์กับน้ำหนักตัว พันธุ์ อายุ ผลผลิต การจัดการเลี้ยงและ สภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ เช่น ถ้าเลี้ยงแพะรุ่นแบบกึ่งซังกึ่งปล่อย ขนาดน้ำหนักตัว 10, 20 และ 30 กก. แพะ จะต้องการปริมาณสารอาหารโภชนะย่อยได้รวม (TDN) เพื่อการดำรงชีพวันละ 239, 400 และ 543 กรัม ตามลำดับ และถ้าแพะมีอัตราการเจริญเติบโตวันละ 50, 100 และ 150 กรัม จะต้องการ TDN เพิ่มอีกวันละ 100, 200 และ 300 กรัม ตามลำดับ โดยปริมาณความต้องการอาหารวัตถุดิบแห้ง คิดเป็น 4.3, 3.6 และ 3.3 % ของน้ำหนักตัว ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตาราง ปริมาณความต้องการอาหารแพะ (NRC, 1989)

ปริมาณความต้องการ สารอาหารต่อวัน (จัดการแบบกึ่งซังกึ่งปล่อย)	โภชนะย่อย ได้รวม (TDN) (กรัม)	พลังงาน ย่อยได้ (Mcal)	โปรตีนหยาบ Crude Protein (กรัม)	วัตถุดิบแห้ง % น้ำหนักตัว (%)
1. เพื่อการดำรงชีพ				
- น.น.ตัว 10 กก.	239	1.05	33	4.3
- น.น.ตัว 20 กก.	400	1.77	55	3.6
- น.น.ตัว 30 กก.	543	2.38	74	3.3
- น.น.ตัว 40 กก.	672	2.97	93	3.0
- น.น.ตัว 50 กก.	795	3.51	110	2.9
- น.น.ตัว 60 กก.	912	4.02	126	2.7
- น.น.ตัว 70 กก.	1,023	4.52	141	2.6
- น.น.ตัว 80 กก.	1,131	4.98	156	2.5
2. เพื่อการเจริญเติบโต				
- โตวันละ 50 กรัม	100	0.44	14	-
- โตวันละ 100 กรัม	200	0.88	28	-
- โตวันละ 150 กรัม	300	1.32	42	-

ปริมาณความต้องการ สารอาหารต่อวัน (จัดการแบบกึ่งขังกึ่งปล่อย)	โภชนะย่อย ได้รวม (TDN) (กรัม)	พลังงาน ย่อยได้ (Mcal)	โปรตีนหยาบ Crude Protein (กรัม)	วัตถุแห้ง % น้ำหนักตัว (%)
3. เพื่อการอุ้มท้อง	397	1.74	82	-
4. เพื่อการสร้างน้ำนม				
- 2.5 % Fat	333	1.47	1.20	-
- 3.0 % Fat	337	1.49	1.21	-
- 4.0 % Fat	346	1.53	1.23	-

ตาราง คุณค่าทางโภชนะของอาหารข้นและอาหารหยาบ

ชนิดอาหาร	TDN (กรัม)	พลังงาน (Mcal)	โปรตีนหยาบ (กรัม)	วัตถุแห้ง (%)
อาหารข้น (สูตรโคนม)	77	1.8 (NE)	20	90
อาหารหยาบ (หญ้าขน)	14	0.6 (DE)	1.9	28

ถ้าเลี้ยงแพะพ่อพันธุ์น้ำหนักตัว 80 กก. ปล่อยแปลงหญ้า และเสริมอาหารข้น 0.5 กก./วัน ปริมาณความต้องการอาหารแพะ ตาม NRC กินวันละ 2.5 % น้ำหนักตัว

- ก) อาหารข้น ให้แพะกินวันละ 0.5 กก. คิดเป็นวัตถุแห้ง = $90\% \times 0.5 = 0.45$ กก.
 จะได้รับสารอาหาร TDN = $77\% \times 0.45 = 347$ กรัม/วัน
 คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว = $(0.45 \div 80) \times 100 = 0.56\%$ น้ำหนักตัว
- ข) อาหารหยาบ ดังนั้น เมื่อปล่อยแพะลงแปลงจะกินอาหารหยาบ = $2.5 - 0.56 = 1.94\%$ น้ำหนักตัว
 คือแพะจะกินหญ้าเพิ่มประมาณ 2 % ของน้ำหนักตัว = $2\% \times 80 = 1.6$ กก. (วัตถุแห้ง)
 จะได้รับสารอาหาร TDN = $14\% \times 1.6 = 224$ กรัม/วัน
 $\therefore$ รวมได้รับสารอาหาร TDN = $347 + 224 = 571$ กรัม/วัน

อย่างไรก็ตาม จากตารางที่ 1 แพะมีความต้องการ TDN = 1,131 กรัม/วัน แต่ให้กิน 571 กรัม/วัน ดังนั้น จึงยังขาดสารอาหาร TDN = $1,131 - 571 = 560$ กรัม/วัน

ในการทำงานเดียวกัน อาหารข้นที่ให้แพะวันละ 0.5 กก. ทำให้สารอาหารตัวอื่นๆ เช่น โปรตีน หรือพลังงาน ไม่เพียงพอกับปริมาณความต้องการด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะในฤดูแล้ง ช่วงอาหารหยาบที่มีคุณภาพต่ำ และในช่วงแม่แพะอุ้มท้อง แม่เลี้ยงลูก และลูกแพะกำลังเจริญโต รวมถึงสัตว์ที่กำลังสร้างผลผลิตต่างๆ ดังนั้น การทดสอบพันธุ์สัตว์ในระยะดังกล่าว ควรให้ความสำคัญด้านอาหารสัตว์ด้วย

หมายเหตุ NRC = National Research Council (Nutrient Requirements of Goats, 1989)
 TDN = Total Digestible Nutrient = โภชนะที่ย่อยได้รวม
 DE = Digestible Energy = พลังงานการย่อยได้
 NE = Net Energy = พลังงานสุทธิ

ขณะที่ Devendra (1982) รายงานว่าความต้องการอาหารของแพะประเทศมาเลเซียที่เลี้ยงแบบขังคอกในเขตร้อนชื้น เพื่อดำรงชีพและการเจริญเติบโต น้ำหนักตัวระหว่าง 10-50 กก. และมีอัตราการเจริญเติบโต

4 ระดับ คือ 0, 60, 90 และ 120 กรัม/วัน (อัตราการเจริญเติบโต 0 กรัม/วัน คือ แพะต้องการอาหารเพียงเพื่อการดำรงชีพเท่านั้น)

ตาราง ความต้องการอาหารของแพะที่เลี้ยงแบบขังคอกในเขตร้อนชื้น

น้ำหนักแพะ (กก.)	อัตราการเจริญเติบโต (กรัม/วัน)	ปริมาณวัตถุดิบที่แพะกิน	
		กก.	ร้อยละของน้ำหนักแพะ
10	0	0.16	1.6
	60	0.36	3.6
	90	0.43	4.3
	120	0.50	5.0
20	0	0.32	1.6
	60	0.60	3.0
	90	0.72	3.6
	120	0.84	4.2
30	0	0.48	1.6
	60	0.81	2.7
	90	0.99	3.3
	120	1.14	3.8
40	0	0.64	1.6
	60	1.00	2.5
	90	1.20	3.0
	120	0.96	3.5
50	0	0.80	1.5
	60	1.20	2.4
	90	1.45	2.9
	120	1.65	3.3

ที่มา: Devendra (1982)

นอกจากนี้การให้อาหาร ควรคำนึงถึงสัดส่วนของอาหารชั้นต่ออาหารหยาบ จะต้องไม่อยู่ใน ระดับที่ทำให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพของผลผลิตเช่นการใช้อาหารชั้นมากเกินไปจนทำให้ไขมันในน้ำนมลดต่ำลง (Low milk fat syndrome) หรือทำให้สุขภาพของสัตว์เสียไป เช่น ทำให้เกิดโรค หรืออาการผิดปกติต่างๆที่เกิดจากการเมตะโบลิซึมของอาหารหรือการทำงานของทางเดินอาหารบาง ส่วนผิดปกติไป คือควรให้อาหารชั้นประมาณ 1 ใน 3 ของปริมาณที่กินได้ทั้งหมด หากให้กินอาหารชั้นมากเกินไป (ซึ่งถ้าวางอาหารชั้นให้แพะกินเต็มที่) จะทำให้ค่าความเป็นกรดในกระเพาะหมักสูง มีผลต่อการเจริญของจุลินทรีย์ในกระเพาะหมัก ทำให้ย่อยอาหารหยาบได้ต่ำ โดยเฉพาะในกรณีแม่แพะที่กำลังให้น้ำนม จะต้องให้อาหารหยาบอย่างเพียงพอสำหรับการสร้างไขมันนมด้วย

อย่างไรก็ตาม ควรมีหญ้าสดวางให้กินอย่างเต็มที่ ในปริมาณมากพอ เนื่องจากแพะมีนิสัยที่เลือกกินส่วนยอดใบอ่อนและเหลือส่วนก้านที่แก่ไว้ หรืออาจเสริมหญ้าแห้งวางให้กินตลอดเวลา โดยทั่วไปแพะใช้เวลาในการกินอาหารเฉลี่ยวันละ 11 ชั่วโมง มากกว่าโค-กระบือที่ใช้วันละ 8 ชั่วโมง

ตาราง ปริมาณอาหารชั้นและอาหารหยาบ ตามความต้องการ (ขั้นต่ำ) ของแพะขนาดต่างๆ

ขนาดแพะ	น้ำหนักตัว (กก.)	% วัตถุแห้งที่กินได้ของนน.ตัว	อาหารชั้น (กก./ตัว/วัน)	อาหารหยาบ (กก./ตัว/วัน)	สัดส่วนอาหารชั้น : หยาบ
เล็ก	10-30	3.6	0.3	2.0	1 : 1.67
กลาง	31-50	3.0	0.5	3.0	1 : 1.67
ใหญ่	51-80	2.7	0.8	4.0	1 : 1.44

ข้อปฏิบัติการให้อาหารลูกแพะแกะ

อายุ	ปริมาณและความถี่ในการให้กิน
0-1 สัปดาห์	300 ซีซี. 4 ครั้งต่อวัน (ให้อยู่กับแม่กินกินน้ำนมเหลือง)
1-2 สัปดาห์	400 ซีซี. 4 ครั้งต่อวัน (ให้กิน 10-15 % ของน้ำหนักตัว) นมผงละลายน้ำอุ่นที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส
2-8 สัปดาห์	เพิ่มถึง 850 ซีซี. 3 ครั้งต่อวัน เริ่มหัดให้กินอาหารชั้นเสริม แร่ธาตุก่อน
9-10 สัปดาห์	ลดลงถึง 850 ซีซี. 2 ครั้งต่อวัน
11 สัปดาห์	500 ซีซี. 2 ครั้งต่อวัน
12 สัปดาห์	500 ซีซี. 1 ครั้งต่อวัน
13 สัปดาห์	ให้กินอาหารชั้นและอาหารหยาบ

ข้อปฏิบัติการให้อาหารแพะแกะระยะต่าง ๆ

อายุ / ระยะ	ชนิดอาหาร	ปริมาณการกิน (กรัม/ตัว/วัน)
<u>ลูกแพะ</u>		
แรกเกิด - 3 วัน	- นมแม่เหลือง	เต็มที่ วันละ 3-5 ครั้ง
4 วัน - 2 สัปดาห์	- นมสด / นมเทียม	- 500-900 กรัม แบ่งให้กินวันละ 2-3 ครั้ง
3 - 8 สัปดาห์	- นมสด / นมเทียม - อาหารชั้น โปรตีน 18 % - หญ้าคุณภาพดี	- 700-900 กรัม แบ่งให้กินวันละ 2-3 ครั้ง - เริ่มให้วันละน้อย แล้วค่อยๆเพิ่มปริมาณ - วางเสริมให้กิน
2 - 4 เดือน	- อาหารชั้น โปรตีน 18 % - หญ้าคุณภาพดี	- 100 กรัม/ตัว/วัน - ให้กินเต็มที่
<u>แพะรุ่น - แม่แพะท้องว่าง - ท้องไม่เกิน 3 เดือน - พ่อพันธุ์</u>		
4 เดือน - ผสมพันธุ์	- อาหารชั้น โปรตีน 14 % - หญ้าคุณภาพดี	- 100-200 กรัม/ตัว/วัน - ให้กินเต็มที่ (3 กก./ตัว/วัน)
	- อาหารชั้น โปรตีน 14 % - อาหารหยาบคุณภาพต่ำ	- 300-600 กรัม/ตัว/วัน - ให้กินเต็มที่
แม่พันธุ์ท้องว่าง ถึง ท้องไม่เกิน 3 เดือน	- อาหารชั้น โปรตีน 14 % - หญ้าคุณภาพดี	- 200-400 กรัม/ตัว/วัน - ให้กินเต็มที่ (4-5 กก./ตัว/วัน)
พ่อพันธุ์	- อาหารชั้น โปรตีน 14 %	- 400-800 กรัม/ตัว/วัน

อายุ / ระยะ	ชนิดอาหาร	ปริมาณการกิน (กรัม/ตัว/วัน)
	- อาหารหยาบคุณภาพต่ำ	- ให้กินเต็มที่
<u>แม่พันธุ์ท้อง 3 เดือน – แม่แพะให้นม</u>		
แม่แพะท้อง 3 เดือน แม่แพะให้นม	- อาหารชั้น โปรตีน 16 %	- 600-1,000 กรัม/ตัว/วัน
	- หญ้าคุณภาพดี	- ให้กินเต็มที่ (4-5 กก./ตัว/วัน)
	- อาหารชั้น โปรตีน 16 %	- 800-1,300 กรัม/ตัว/วัน
	- อาหารหยาบคุณภาพต่ำ	- ให้กินเต็มที่
<u>แพะขุน</u>		
น้ำหนักตัว 10 กก.	- อาหารชั้น โปรตีน 14 %	400 กรัม/ตัว/วัน อาหารหยาบให้กินเต็มที่
น้ำหนักตัว 20 กก.	- อาหารชั้น โปรตีน 14 %	500 กรัม/ตัว/วัน อาหารหยาบให้กินเต็มที่
น้ำหนักตัว 30 กก.	- อาหารชั้น โปรตีน 14 %	600 กรัม/ตัว/วัน อาหารหยาบให้กินเต็มที่
น้ำหนักตัว 40 กก.	- อาหารชั้น โปรตีน 14 %	700 กรัม/ตัว/วัน อาหารหยาบให้กินเต็มที่

การให้อาหารชั้นที่ระยะต่างๆ

อาหารชั้นสำหรับลูกช่วงก่อนหย่านม

อาหารชั้นของลูกแพะที่เริ่มหัดกิน ตั้งแต่อายุ 2 สัปดาห์จนถึงอายุ 3 เดือน เป็นอาหารที่มีโปรตีนสูงไม่น้อยกว่า 18 เปอร์เซ็นต์ ผลิตจากวัตถุดิบที่ย่อยง่าย มีเยื่อใยไม่เกิน 9 เปอร์เซ็นต์ มีส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์นมและวิตามิน แร่ธาตุที่จำเป็นสำหรับลูกแพะระยะแรก เพื่อให้มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ไม่ชะงักการเจริญเติบโตหลังจากหย่านม

อาหารชั้นสำหรับแพะรุ่น - แพะท้องว่าง - แม่แพะท้องไม่เกิน 3 เดือน

เป็นอาหารที่มีโปรตีนไม่น้อยกว่า 14 เปอร์เซ็นต์ มีเยื่อใยไม่เกิน 13 เปอร์เซ็นต์ มีส่วนประกอบของวิตามิน แร่ธาตุที่จำเป็นสำหรับการเจริญเติบโต การสร้างโครงสร้างแพะรุ่น และเสริมสร้างความสมบูรณ์พันธุ์ ทำให้เติบโตเป็นหนุ่มสาวเร็ว ผสมติดง่าย การตั้งท้องในช่วงแรกที่มีการเจริญของตัวอ่อนในท้องเติบโตไปอย่างช้าๆ

อาหารชั้นสำหรับแพะท้องมากกว่า 3 เดือน - แพะให้นม

เป็นอาหารที่มีโปรตีนไม่น้อยกว่า 16 เปอร์เซ็นต์ มีเยื่อใยไม่เกิน 10 เปอร์เซ็นต์ มีส่วนประกอบของวิตามิน แร่ธาตุที่เหมาะสมสำหรับแพะท้อง และการเจริญเติบโตของลูกแพะในช่วง 2 เดือนก่อนคลอด รวมถึงแม่แพะในระยะให้นมที่มีความต้องการโปรตีนและพลังงานที่สูงเพียงพอสำหรับการสร้างน้ำนม และเสริมสร้างสภาพร่างกายหลังคลอด

ความยาวรางอาหารต่อตัว

รางใส่อาหาร	ขั้วรวม	หญ้าหมัก	หญ้าแห้ง
แม่ (นิ้ว)	16-20	10-12	8-10
ลูก (นิ้ว)	9-12		

ภาพการ擠ให้ลูกแพะกินน้ำนมจากอ่าง

อาหารผสมสำเร็จรูป “TMR” กับการเลี้ยงแพะแกะ

อาหารผสมสำเร็จรูป (Total mixed ration, TMR หรือ Complete Ration, CR) ผลิตจากการผสมอาหารข้นและอาหารหยาบเข้าด้วยกันในอัตราส่วนที่เหมาะสม โดยคำนวณสัดส่วนของอาหารทั้งหมดจากน้ำหนักแห้งให้ได้ตามความต้องการของแพะแกะ

บทบาทของอาหาร TMR

ความเป็น กรด-ด่าง (pH) ในกระเพาะรูเมนมีความสำคัญต่อขบวนการย่อยอาหารของแพะแกะ การควบคุมให้ความเป็นกรด-ด่างในกระเพาะรูเมนคงที่ได้จะสามารถเพิ่มการย่อยอาหารให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วงของความเป็น กรด-ด่างที่เหมาะสมควรเป็น 6.0-6.5 ซึ่งความเป็นกรด-ด่างนี้จะมีผลโดยตรงมาจากอาหารที่ให้อิน

ถ้าให้แพะแกะกินอาหารแบบแยกกันระหว่างอาหารหยาบ และอาหารข้น ความเป็นกรด-ด่างในรูเมนจะเปลี่ยนแปลงไปตามอาหารที่ให้ตลอดเวลา กล่าวคือถ้าให้แพะกินอาหารข้นซึ่งปกติอาหารชนิดนี้จะมีพลังงานที่ย่อยได้สูง สภาพในกระเพาะรูเมนจะเป็นกรดมีความเป็นกรด-ด่างต่ำลง ถ้าให้อาหารข้นปริมาณมากโอกาสที่กระเพาะรูเมนจะเป็นกรดมากขึ้น ถ้าความเป็นกรด-ด่างต่ำกว่า 5 สัตว์จะมีประสิทธิภาพการใช้อาหารลดลง ในแพะนมไขมันในน้ำนมจะต่ำ และแพะจะแสดงอาการป่วยมีกรดในกระเพาะสูง และเมื่อแพะได้กินหญ้าหรืออาหารหยาบความเป็นกรด-ด่างในกระเพาะรูเมนจะสูงขึ้น เนื่องจากแพะจะมีการเคี้ยวเอื้อง ทำให้เกิดการหมุนเวียนของน้ำลาย ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นด่างไหลกลับเข้ากระเพาะรูเมน จะช่วยปรับสภาพในรูเมนให้ความเป็นกรด-ด่างสูงขึ้น

การให้ TMR จึงเป็นวิธีหนึ่งจะสามารถควบคุมระดับความเป็นกรด-ด่างในกระเพาะรูเมนให้คงที่ได้ดีกว่าการให้อาหารแยกกัน ลักษณะของอาหาร TMR ปกติการย่อยอาหารจะเกิดขึ้นในกระเพาะรูเมนเป็นส่วนใหญ่ โดยกิจกรรมทางกายภาพของสัตว์และกิจกรรมของจุลินทรีย์ในกระเพาะที่จะทำหน้าที่เปลี่ยนอาหารเป็นกรดไขมัน ในสูตรอาหาร TMR จำเป็นต้องลดขนาดของอาหารหยาบลง เพื่อการผสมให้เข้ากันดีกับอาหารข้น ลดความฟุ้งของอาหาร ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มปริมาณการกินได้และลดการเลือกกินอาหาร การลดขนาดของอาหารหยาบจะทำให้ลดการเคี้ยวเอื้อง การหมุนเวียนของน้ำลายน้อยลง ซึ่งจะมีผลต่อการทำงานของจุลินทรีย์ในกระเพาะรูเมน

อาหาร TMR ที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. ประกอบด้วยอาหารหยาบ และอาหารข้นในสัดส่วนที่เหมาะสมควรมีระดับพลังงาน และโปรตีน ครบตามความต้องการของสัตว์ระยะต่างๆ โดยคำนวณจากน้ำหนักแห้งตามอายุและผลผลิต
2. คุณภาพของอาหารหยาบ และอาหารข้นต้องมีคุณภาพดี ควรมีระดับโปรตีนไหลผ่าน 30 – 35 % ของโปรตีนทั้งหมดในอาหารมี NDS ไม่เกิน 35 % โดยเฉพาะอาหารหยาบ ถ้ามีคุณภาพต่ำจะไม่ช่วยให้การใช้ประโยชน์ของอาหาร TMR สูงสุด
3. ขนาดตามยาวของอาหารหยาบไม่สั้นจนเกินไป ความยาวที่แนะนำให้ใช้อยู่ระหว่าง 3 - 5 ซม. และมีเยื่อใย ADF 20 – 25 % หรือ NDF 30 - 35 % จึงจะทำให้การย่อยได้ในกระเพาะรูเมนมีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ และสามารถรักษาความเป็นกรด-ด่างในกระเพาะให้คงที่ได้
4. การกระจายตัวของอาหารหยาบ และอาหารข้นควรสม่ำเสมอทั่วถึง
5. สภาพอาหารต้องไม่มีรา หรือมอด และมีความน่ากิน

ประโยชน์ของอาหาร TMR เป็นวิธีที่ง่ายต่อการจัดการประหยัดเวลา และแรงงาน ซึ่งสัตว์จะได้รับโภชนาครบถ้วนและมีสัดส่วนสม่ำเสมอตามความต้องการ และสัตว์จะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ความเป็นกรด-ด่าง ในกระเพาะรูเมนมีสภาพเหมาะสมต่อการ เจริญเติบโตของจุลินทรีย์
2. ทำให้กระเพาะรูเมนของแพะแกะ ใช้อาหารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. อาหารในกระเพาะหมักมีการย่อยได้ดีขึ้น
4. ทำให้การดูดซึมอาหารไปใช้ประโยชน์ในร่างกายดีขึ้น
5. ทำให้มั่นใจได้ว่าจะไม่เกิดป่วยเป็นโรคมึกรดในกระเพาะมากกับแพะแกะ
6. ทำให้แพะแกะสามารถแสดงศักยภาพการให้ผลผลิตได้อย่างเต็มที่
7. จะช่วยประหยัดแรงงานในการจัดการอาหารหยาบ และสะดวกในการให้อาหาร

ข้อระวังการใช้ TMR

1. แพะแกะอาจได้รับโภชนาบางตัวมากหรือน้อยกว่าความต้องการ โดยเฉพาะพลังงาน และโปรตีน ทั้งนี้ เนื่องจากการประกอบสูตร TMR มักใช้เพื่อเลี้ยงสัตว์ในระดับเฉลี่ยทั่วไป ดังนั้น สัตว์ที่มีความต้องการโภชนาต่ำกว่าค่าเฉลี่ยจะได้รับโภชนามากกว่าความต้องการ ซึ่งอาจทำให้สัตว์อ้วน และในทางกลับกันสัตว์ที่ให้ผลผลิตสูงกว่าค่าเฉลี่ยจะได้รับไม่เพียงพอ
2. ต้นทุนค่าอาหารจะสูงขึ้น ทั้งนี้ เพราะมีการใช้เครื่องจักรกลเพื่อผสมอัดเม็ด หรือบดวัตถุดิบ โดยเฉพาะอาหารหยาบ อย่างไรก็ตาม ราคาของ TMR จะต้องไม่แพงไปกว่าอาหารข้น
3. แหล่งของเยื่อใยใน TMR โดยเฉพาะในแง่การค้ำผู้ผลิตมักใช้ของที่บดง่าย เช่น ชังข้าวโพดเปลือกถั่วลิสง ผสมซึ่งไม่มีลักษณะเป็นเส้นใย ดังนั้น สัตว์จะย่อยไปใช้ประโยชน์ได้น้อยกว่าปกติ นอกจากนี้การใช้กากปาล์มซึ่งมีกลาปนค่อนข้างมากทำให้สัตว์เบื่ออาหารและให้ผลผลิตลดลง
4. มีการสูญเสียโภชนาระหว่างขบวนการ เช่น การอัดเม็ด หรือการหมักมีการทำลายโปรตีนและแป้งใน TMR ระหว่างการหมักโดยจุลินทรีย์ทำให้สัตว์ได้รับประโยชน์น้อยกว่าที่ประมาณการไว้
5. อาจมีการใช้สาร NPN (Nonprotein Nitrogen) ค่อนข้างสูง ทั้งนี้ เพราะผู้ผลิตมักใช้ยูเรียผสมลงไปเพื่อเพิ่มโปรตีน ถ้าสัตว์ได้รับยูเรียมากกว่าวันละ 30 กรัม/น้ำหนักตัว 100 กก. จะทำให้เกิดพิษ ในทางปฏิบัติอาหาร TMR ไม่ควรใส่ยูเรียเกิน 1 % และผสมกากน้ำตาลปริมาณ 5 – 10 %

ปริมาณความต้องการน้ำของแพะแกะ

ร่างกายแพะมีส่วนประกอบของน้ำ 70 % ถ้าแพะขาดน้ำ 20 % ของส่วนประกอบที่เป็นน้ำในร่างกายจะทำให้แพะตายได้ จึงต้องมีน้ำวางให้กินตลอดเวลา ปริมาณน้ำที่แพะแกะกินวันละ 10 – 15 % ของน้ำหนักตัว ถ้าแพะหนัก 30 กิโลกรัม จะกินน้ำวันละ 3 - 4.5 ลิตรต่อตัว โดยทั่วไปแพะแกะกินน้ำวันละ 1.5 - 2.5 ลิตรต่อตัว ควรให้น้ำที่สะอาดใหม่ทุกวัน Devendra and Burns (1983) รายงานว่าแพะพื้นเมืองในมาเลเซียที่เลี้ยงขังคอกกินน้ำวันละ 0.68 ลิตรต่อตัว โดยช่วงกลางวันจะกินเป็น 4 เท่าของช่วงกลางคืน ปริมาณน้ำที่กินแตกต่างกันไปในแพะแต่ละตัว เมื่อสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนไปปริมาณน้ำที่แพะต้องการจะเปลี่ยนไปด้วย แพะที่เลี้ยงปล่อยแปลงต้องการปริมาณน้ำเพิ่มขึ้น 3 เท่าของแพะที่เลี้ยงขังคอก ดังนั้นแพะที่ปล่อยให้ออกเดินหาอาหารจะต้องการน้ำปริมาณ 2 ลิตรต่อตัวต่อวัน

การตรวจการเป็นสัด

การผสมพันธุ์มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการตรวจการเป็นสัด ตามปกติการตรวจการเป็นสัดอาจตรวจดูด้วยตาเปล่าหรืออาจใช้พ่อพันธุ์ซึ่งถูกตัดท่อน้ำเชื้อ (vasectomized teaser) ช่วงการเป็นสัดของแพะ/แกะ โดยเฉลี่ย 21 วัน ดังนั้นเมื่อพบแพะ/แกะ เป็นสัด ควรบันทึกวันเป็นสัดไว้หากไม่มีการผสมพันธุ์ได้ประมาณได้ว่าการเป็นสัดครั้งต่อไปเมื่อไร

วงรอบการเป็นสัด

แพะ วงรอบ 17 วัน (14 - 19) ระยะเป็นสัด 24 - 36 ชั่วโมง ระยะไข่ตก 1 - 3, 24 - 27 ชั่วโมง

แพะ วงรอบ 21 วัน (18 - 22) ระยะเป็นสัด 24 - 48 ชั่วโมง ระยะไข่ตก 2 - 3, 24 - 36 ชั่วโมง

แพะและเริ่มวัยเจริญพันธุ์เมื่ออายุ 4 - 6 เดือน ตัวเมียจะเป็นสัดยอมให้ตัวผู้ขึ้นทับผสมพันธุ์ได้ ควรแยกลูกตัวเมียออกไปเลี้ยงเฉพาะในคอกตัวเมีย และจะให้ผสมพันธุ์กันเมื่ออายุ 8 เดือนขึ้นไป เพื่อให้พ่อแม่มีความสมบูรณ์พันธุ์ก่อน มิฉะนั้นอาจทำให้ตัวแม่ไม่พร้อมเลี้ยงลูกนํานน้อย ลูกที่เกิดอาจตัวเล็กแคระแกรนและอ่อนแอตายได้

เมื่อเห็นแม่แพะแกะเป็นสัดแล้ว ระยะที่เหมาะสมให้ตัวผู้ขึ้นทับคือ 12-18 ชั่วโมง หลังจากให้เห็นอาการการเป็นสัด

แม่แพะมีระยะห่างการเป็นสัด 17 ± 2 วัน แม่แพะมีระยะห่างการเป็นสัด 21 ± 2 วัน

ลักษณะการเป็นสัดของแม่แพะแกะสังเกตได้จาก

- อวัยวะเพศบวมแดง ชุ่มชื้น และอุ่น
- กระดิกหางบ่อยขึ้น
- จะยืนเจียบเมื่อตัวผู้หรือตัวอื่นมายืนประกบติด
- ไม่ค่อยอยู่สุขกระวนกระวาย และไม่ยอมกินอาหาร

วิธีการ

1. ให้สังเกตและเปรียบเทียบแม่แพะที่เป็นสัด และที่ไม่เป็นสัด เช่น ดูอวัยวะเพศ พร้อมทั้งแหวกช่องคลอดเพื่อดูน้ำเมือก
2. ดูพฤติกรรมของแม่แพะที่เป็นสัดในขณะที่แยกขังเดี่ยว รวมฝูงแต่รวมกับพ่อแพะซึ่งถูกตัดท่อน้ำเชื้อ
3. ดูพฤติกรรมของพ่อแพะซึ่งถูกตัดท่อน้ำเชื้อ ขึ้นป็นแม่แพะที่เป็นสัด และบันทึกเวลาที่พ่อแพะป็นแม่แพะแต่ละครั้ง
4. สังเกตดูตำแหน่งที่สติดตัวแพะ และล้างสีซึ่งติดแม่แพะ

วงรอบการเป็นสัดและเวลาที่เหมาะสมในการผสมพันธุ์แม่แพะ

วงรอบการเป็นสัด 18-21 วัน	เป็นสัด 	21	เป็นสัด 	21	เป็นสัด 	21	เป็นสัด 	21	เป็นสัด 	21	เป็นสัด 	21	เป็นสัด 	21	เป็นสัด 	21	เป็นสัด 	
สัญลักษณ์ของการ เป็นสัด	อวัยวะเพศบวมแดง				มีเมือกใสออกมาจากช่องคลอด				มีเมือกข้นสีเหลืองออกมาจากช่องคลอด									
พฤติกรรมของแม่ แพะ	ความอยากอาหารลดลง กระวน กระวาย ปัสสาวะบ่อย				แม่แพะยอมให้พ่อพันธุ์ป้อนนมได้				พฤติกรรมเป็นปกติ									
วันในวงรอบการเป็น สัด	วันที่ 20				วันที่ 21				วันที่ 1 ของวงรอบใหม่									
ช่วงที่เหมาะสมต่อ การผสมพันธุ์ 	-24 ชม. -18 ชม. -12 ชม. -6 ชม. +6 ชม. +12 ชม. +18 ชม. +24 ชม.																	
โอกาสของการผสม ติด	การผสมติดต่ำเพราะผสมเร็วเกินไป				การผสม ติดดี	การผสมติดดีที่สุด				การผสม ติดดี	การผสมติดต่ำเพราะผสมช้าเกินไป							

หลักเกณฑ์ในการจัดฝูงผสมพันธุ์แพะแกะ

การจับคู่ผสมพันธุ์ที่เหมาะสม มีขั้นตอน ดังนี้

- 1) ใช้ข้อมูลตัวสัตว์จากโปรแกรม Goat Access ดึงข้อมูลเก็บลงใน Excel เพื่อวิเคราะห์หาค่า EBV ของแต่ละตัว ข้อมูลที่ใช้ได้แก่ เบอร์ตัว เพศ เบอร์พ่อ เบอร์แม่ วันเกิด ลำดับครอก สายพันธุ์ น้ำหนักแรกเกิด, หย่านม, 6 ด., 9 ด.
- 2) การวิเคราะห์หาค่า EBV โดยใช้โปรแกรม BeefPAK หรือ ASREML โดยแปลงข้อมูลจาก Excel จำนวน 2 ไฟล์ คือ Data file และ Pedigree file ผลจะได้ค่า EBV ของแต่ละตัว
- 3) การหา % Inbreeding ของสัตว์แต่ละตัว โดยใช้โปรแกรม SAS วิเคราะห์
- 4) จับคู่ผสมพันธุ์ โดยให้พ่อและแม่ที่มีค่า EBV สูงสุด โดยใช้โปรแกรม Matvec1.1a ภายใต้เงื่อนไขอัตราเลือดชิด (Inbreed) ไม่เกิน 10% และอัตราส่วนพ่อ:แม่ 1:20
- 5) ระบุหมายเลขพ่อและแม่ในฝูง ที่จะนำมาใช้ผสมพันธุ์ในทั้งหมด
- 6) ผลที่ได้ คือคู่ผสมพันธุ์ที่เหมาะสมที่ถ่ายทอดลักษณะต้องการไปยังลูกและตัดปัญหา inbreed

การจัดฝูงผสมพันธุ์

ในแต่ละฝูงผสมพันธุ์ไม่ควรมีแม่เกิน 30 แม่

- แม่สาว ที่มีอายุ 8 เดือนขึ้นไปเข้าฝูงผสมพันธุ์
- แม่พันธุ์อื่น ๆ ที่ไม่ท้องให้ทำการจัดเข้าฝูงผสมพันธุ์ทั้งหมด

การคัดแม่ออกจากฝูงผสมพันธุ์

- แม่อายุมากกว่า 2 ปีที่ไม่เคยให้ลูกและไม่ตั้งท้องให้ทำการคัดออก
- แม่ที่ไม่ให้ลูกมานานกว่า 1 ปีและไม่ตั้งท้องให้ทำการคัดออก (มีระยะห่างการให้ลูกเกิน 1 ปี)
- แม่อายุมากกว่า 5 ปี ให้พิจารณาค่า EBV และช่วงห่างการให้ลูกมาประกอบในการคัดออก

การผสมพันธุ์

การผสมพันธุ์แพะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง การผสมพันธุ์แพะที่ถูกวิธีจะทำให้มีอัตราการผสมติดสูงและได้จำนวนลูกมากเมื่อคลอด ในเขตร้อนแพะจะเป็นสัตว์ที่คลอดได้ตลอดทั้งปี แนะนำว่าควรผสมพันธุ์แพะเพื่อให้อัตราการคลอดลูกในช่วงต้นของฤดูแล้ง ซึ่งจะมีอาหารอุดมสมบูรณ์ โดยปกติแพะจะเป็นสัตว์นาน 12-48 ชั่วโมง และจะมีการตกไข่หลังจากเป็นสัตว์ 24-36 ชั่วโมง จึงควรผสมพันธุ์แม่แพะในระยะครึ่งหลังของการเป็นสัตว์ โดยทั่วไปแนะนำให้ผสมในวันที่ 2 ของการเป็นสัตว์ และผสมซ้ำอีกครั้งหลังจากการผสมครั้งแรกภายใน 12 ชั่วโมง

หลักในการผสมพันธุ์ มีข้อแนะนำดังนี้

1. พ่อแม่พันธุ์คัดเลือกจากสัตว์ที่มีความสมบูรณ์พันธุ์ มีการเจริญเติบโตดี มีประวัติการให้ลูกแฝดสูง
2. ห้ามนำพ่อแม่มาผสมกับตัวลูกของมันเอง เพราะอาจทำให้ลูกที่เกิดขึ้นตัวเล็กลง ไม่สมบูรณ์ หรือลักษณะที่ไม่ดีพิการออกมา
3. ห้ามนำลูกที่เกิดจากพ่อแม่เดียวกันมาผสมกันเอง
4. ควรคัดแม่ที่ผสมไม่ติด 2 ครั้งออกไป
5. ควรแยกเลี้ยงแม่ท้องแก่ และแม่เลี้ยงลูกไว้ในคอกต่างหาก เพื่อกันอันตรายจากตัวอื่น
6. สังเกตการเป็นสัตว์ของแม่แพะ
7. ปลอຍแม่พันธุ์ให้ผสมในเวลาที่เหมาะสม
8. ถ้าปลอຍพ่อพันธุ์คุมฝูงในช่วงผสมพันธุ์ควรตรวจสอบสุขภาพและความต้องการที่จะผสมพันธุ์ของพ่อพันธุ์อย่างสม่ำเสมอ
9. บันทึกประวัติการผสมพันธุ์

พ่อพันธุ์

- ใช้พ่อพันธุ์ที่มีลักษณะดีและคัดเลือกแล้วเท่านั้น สุขภาพแข็งแรง รูปร่างสมส่วน อวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการสืบพันธุ์ เช่น ลิงค์ และอวัยวะสมบูรณ์
- หมุนเวียนพ่อพันธุ์ทุก ๆ $1\frac{1}{2}$ - 2 ปี
- พ่อพันธุ์ควรมีอายุอย่างน้อย 1 ปี และหนักประมาณ 20-25 กิโลกรัม
- ใช้พ่อพันธุ์ 1 ตัวต่อแม่พันธุ์ 10-15 ตัว
- แยกเลี้ยงพ่อพันธุ์ออกจากแม่พันธุ์ และแพะตัวเมียอื่น ๆ ในช่วงที่ไม่ได้ผสมพันธุ์

แม่พันธุ์

- สุขภาพแข็งแรง ร่างกายสมส่วนและเลี้ยงลูกเก่ง
- ให้ลูกสม่ำเสมอทุก ๆ 8-9 เดือน
- มีวงจรการเป็นสัตว์สม่ำเสมอ
- มีอัตราการให้ลูกแฝดสูง
- สร้างน้ำนมได้เพียงพอต่อการเลี้ยงลูก
- รูปร่างเตี้ยและหัวนมดี โดยหัวนมชี้ไปข้างหน้าเล็กน้อย
- แม่พันธุ์ควรผสมพันธุ์ครั้งแรกเมื่ออายุอย่างน้อย 9 เดือน และหนักประมาณ 15-20 กิโลกรัม

การจัดการเลี้ยงดู

ช่วงวัยเจริญพันธุ์

เพศผู้	อายุวัยเจริญพันธุ์ 4 - 6 เดือน	การเจริญเติบโตประมาณ 40 - 60 % ของอัตราโตเต็มที่
	การสร้างอสุจิ	และ ปริมาณ 0.8 - 1.2 มิลลิลิตร
		ความเข้มข้น 1.5 พันล้านตัว/มิลลิลิตร
	แพะ	ปริมาณ 0.1 - 1.5 มิลลิลิตร
		ความเข้มข้น 2 - 6 พันล้านตัว/มิลลิลิตร
อัตราส่วนการคุมฝูงผสมพันธุ์	พ่อหนุ่ม 1 ตัว ต่อแม่ 10 - 15 ตัว	
	พ่ออายุ 2 ปีขึ้นไป	แพะคุมฝูง 50 ตัว แกะคุมฝูง 30 ตัว

ฤดูการผสมพันธุ์ไม่มีผลต่อพ่อแพะ พ่อแพะจะมีความสมบูรณ์พันธุ์สูงสุดในช่วงฤดูฝน ในช่วงที่ไม่มีการผสมพันธุ์จำนวนอสุจิจะลดลง

การดูแล ให้ความปลอดภัย ให้สัตว์มีช่วงเวลาพักในการผสมพันธุ์ ให้อาหารที่เหมาะสม และให้มีการออกกำลังกาย

เพศเมีย และ อายุวัยเจริญพันธุ์ 6 - 9 เดือน

แพะ อายุวัยเจริญพันธุ์ 5 - 7 เดือน

1. การจัดการแม่แพะ

- ช่วงการอู้มท้อง (ระยะอู้มท้อง 150 วัน)

สังเกตดูว่าแม่แพะแกะอู้มท้องหรือไม่ โดย

- ไม่แสดงอาการเป็นสัดอีกหลังจากผสมพันธุ์ไปแล้ว 17 - 21 วัน
- ท้องขยายใหญ่ขึ้นตามลำดับ
- เต้านมและหัวนมขยายใหญ่ขึ้นจากเดิม

ตารางที่ 6 แสดงการพัฒนาของตัวอ่อนในท้องแม่แพะ

อายุ (วัน)	ลักษณะการพัฒนาของตัวอ่อน
20	หัวใจเต้นปรากฏให้เห็น
28 - 35	เริ่มเห็นขา
35 - 42	มีการเจริญของกีบ (differentiation of digits)
42 - 49	มีการเจริญของจมูกและดวงตา
49 - 56	หนังตาปิด
77 - 84	ปมเขาเริ่มปรากฏ
98 - 105	มีขนรอบตาและปาก
98 - 105	ฟันเริ่มแทงขึ้น
119 - 126	ขนขึ้นปกคลุมทั่วตัว
30	ความยาวตัวอ่อน 1.4 ซม.
145	ความยาวตัวอ่อน 43.0 ซม.

ช่วงระยะการอู้มท้อง น้ำหนักแม่จะเพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณ 5 กก. ดังนั้นควรเสริมหญ้า ถั่ว หรือพืชตระกูลถั่วต่างๆ และหรือเสริมอาหารข้น และควรมีน้ำสะอาดวางให้กินเต็มที่ และคอกเลี้ยงควรแห้ง สะอาด พื้นคอกแข็งแรง ไม่ระเนงไม่ผุพัง เพื่อป้องกันการแท้งลูก

- ช่วงการคลอดลูก

1. แพะอุมท้องประมาณ 145-155 วัน หรือเฉลี่ย 150 วัน ในเดือนสุดท้ายของการอุมท้อง ลูกแพะในท้องเจริญเติบโตรวดเร็วมาก แม่แพะระยะอุมท้องควรให้อาหารตามความเหมาะสม (รายละเอียดหัวข้อการให้อาหารและการให้)

2. นำแพะก่อนคลอด 4-5 วัน แยกออกจากฝูงมาไว้ที่คอกคลอดที่เตรียมไว้ และมีหญ้าแห้ง น้ำให้กินตลอดเวลา มีก้อนแร่ธาตุ และควรให้อาหารข้นเสริมประมาณวันละ 100-300 กรัม

3. ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรคในคอกคลอด มีวัสดุรองพื้น เช่น ฟางข้าว หญ้าแห้ง หรือกระสอบ และอาจมีกล่องหรือลังไม้ไว้เพื่อใช้เป็นที่อยู่ของลูกแพะแรกคลอด เพื่อป้องกันไม่ให้ลม และความชื้นกระทบตัวลูกแพะมากเกินไป

4. เมื่อใกล้ถึงวันคลอด เต้านมและหัวนมแม่แพะจะมีขนาดใหญ่ และเมื่อปั๊บจะมีน้ำนมไหลออกมา แม่แพะจะแสดงอาการกระวนกระวาย กินอาหารน้อยลง หายใจหนัก เชื้อพื้นคอก เหลียวหลัง อวัยวะเพศขยายใหญ่และมีเมือกออกมาจากช่องคลอด

5. ก่อนที่แพะจะคลอด ควรตัดขนที่สักรปรกบริเวณรอบ ๆ ช่องคลอดออก ล้างบริเวณรอบ ๆ ช่องคลอดด้วยน้ำอุ่นและสบู่และเช็ดให้แห้ง ความสะอาดบริเวณรอบ ๆ ช่องคลอดจะช่วยลดการติดเชื้อของแม่แพะและลูกแพะหลังคลอด

6. การคลอดในท่าปกติ ขาหน้าลูกแพะจะโผล่ออกมาก่อน โดยหัวลูกแพะจะอยู่ระหว่างขาทั้งสอง หลังจากแม่แพะเบ่งสักครู่ ลูกแพะก็จะหลุดออกมาจากช่องคลอด โดยทั่วไปตั้งแต่ถุงน้ำเริ่มโผล่ออกมาจนลูกแพะหลุดออกมาทั้งตัวใช้เวลาไม่เกินครึ่งชั่วโมง

7. หลังคลอด ลูกแพะพยายามยืนขึ้นและพยายามดูดนมแม่ แม่แพะจะเลียตัวลูกโดยเฉพาะที่ปากและจมูกจนแห้ง เพื่อให้ลูกแพะหายใจได้สะดวก

8. ผู้เลี้ยงอาจช่วยเช็ดเมือกที่ปาก จมูก ลำตัว โดยผ้าที่สะอาด ฟาง หรือหญ้าแห้ง

9. เพื่อป้องกันการติดเชื้อที่สายสะดือโดยเฉพาะเชื้อบาดทะยัก หรือป้องกันแมลงวันตอมที่สายสะดือให้ตัดสายสะดือโดยเหลือไว้ประมาณ 1 นิ้ว และจุ่มหรือทาสายสะดือด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ เช่น ทิงเจอร์ไอโอดีน

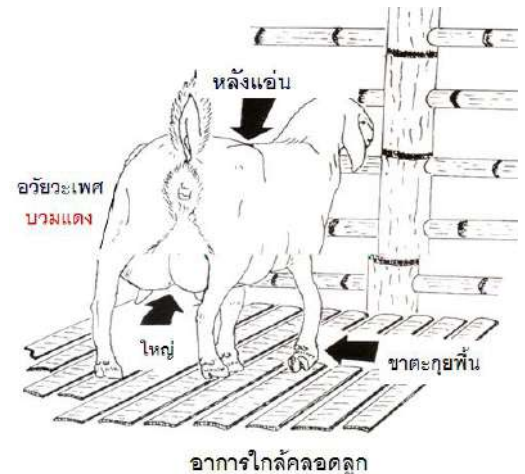
10. ถ้าแม่แพะคลอดลูกมากกว่า 1 ตัว ลูกแพะแต่ละตัวจะคลอดห่างกันประมาณ 15 นาที หลังจากลูกแพะตัวสุดท้ายคลอดแล้วรกจะหลุดออกมาภายใน 4-5 ชั่วโมง

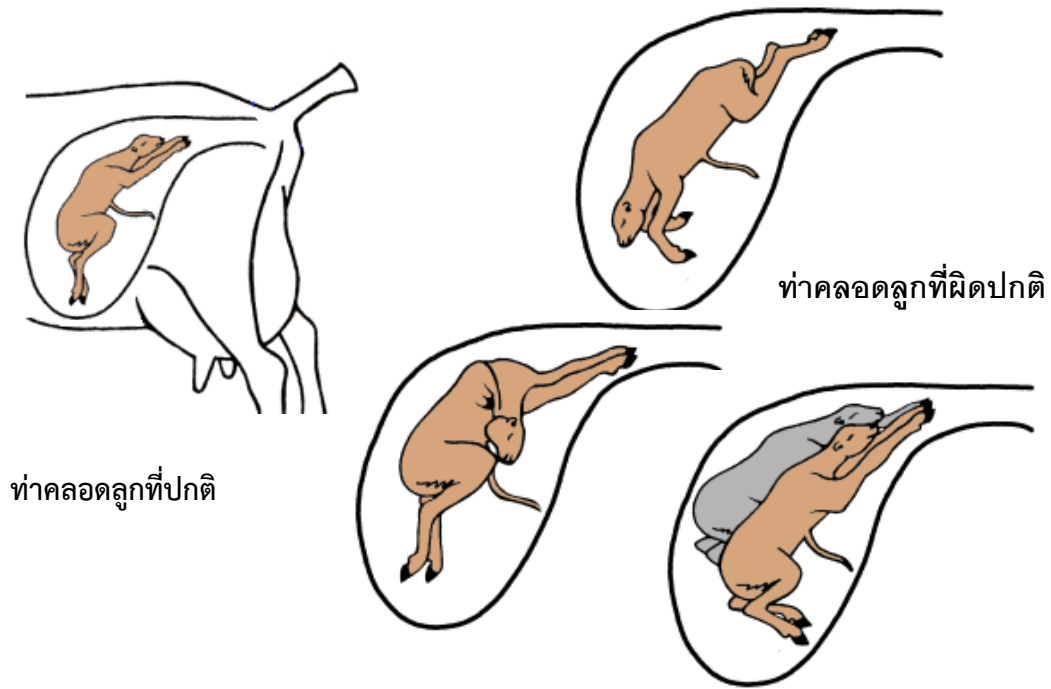
11. หลังคลอดควรล้างเต้านมและบริเวณบั้นท้ายของแม่แพะด้วยสบู่และน้ำอุ่น นำวัสดุรองพื้นที่สกปรกและรกไปฝัง และทำความสะอาดคอกคลอด

12. แม่แพะหลังคลอดควรมีน้ำสะอาดและหญ้าสดให้กินตลอดเวลา ถ้าคอกคลอดโปร่งเกินไปควรมีวัสดุป้องกันลมโกรก หรืออาจนำลูกแพะใส่ในกล่องเพื่อให้ลูกแพะได้รับความอบอุ่น

กรณีแม่แพะคลอดช้า หรือลูกแพะท่าคลอดผิดปกติ หรือเพ็งให้ลูกครั้งแรก หรือให้ลูกหลายตัว อาจต้องมีการช่วยเหลือ ดังนี้

- ตัดเล็บมือให้สั้นเล็บคม ล้างมือให้สะอาดด้วยสบู่
- ล้างบริเวณอวัยวะเพศและด้านท้ายให้สะอาดด้วยสบู่
- ให้ผู้ช่วยค่อย ๆ จับแม่แพะวางนอนลงทางด้านขวาตัวแม่ทับพื้น จับบริเวณคอ
- ค่อย ๆ ใช้มือล้วงเข้าไปในอวัยวะเพศ
- สัมผัสลูก ให้รู้ตำแหน่งหัวหรือเท้า แล้วจึงดึงทำให้ออกมาทั้ง 2 ข้าง ในท่าที่ถูกต้องช้า ๆ
- เมื่อลูกออกมาเช็ดเมือกบริเวณปากจมูกเพื่อกระตุ้นให้ลูกหายใจ แล้วปล่อยให้แม่เลียตัวลูก
- กรณีอื่น ที่ไม่สามารถช่วยคลอดได้ ควรปรึกษาสัตวแพทย์ทันที

ทำคลอดลูกที่ปกติ ลูกจะเอาเท้าหน้าทั้ง 2 ข้างออก หรืออาจจะเอาเท้าหลังทั้ง 2 ข้าง

ทำคลอดลูกที่ผิดปกติ เอาเท้าออกข้างเดียวอีกข้างพบบ่อยด้านใน อาจทำให้มีปัญหาการคลอดยาก

สาเหตุที่ทำให้เกิดการคลอดยากเพราะ

- ลูกคลอดท่าผิดปกติ
- แม่ไม่สมบูรณ์ อ่อนแอ
- ลูกตัวใหญ่เกินไป
- แม่มีกระดูกเชิงกรานแคบเกินไป
- ลูกตายในท้องแม่

กรณีที่แม่แพะแกะเริ่มกลับเป็นสัตว์อีกครั้ง หลังจากคลอดลูกแล้วประมาณ 35-45 วัน ควรระวังหากแม่ยังไม่สมบูรณ์พอ เช่น ต้องเลี้ยงลูกแฝด ควรให้ผสมใหม่เมื่อแม่หย่านมลูกแล้วและมีความพร้อมสมบูรณ์ ถ้าแม่ให้ลูกตัวเดียวสามารถผสมได้เลยเมื่อเป็นสัตว์

2. การจัดการลูกแพะ

2.1 การจัดการลูกแพะที่คลอดใหม่ ควรปฏิบัติดังนี้

1) เมื่อลูกแพะคลอดออกมา ใช้ผ้าแห้งและสะอาดเช็ดเมื่อกตามลำตัว และใช้ไฟกกให้ความอบอุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูหนาวหรือตอนกลางคืน

2) วางลูกแพะใกล้แม่ ซึ่งแม่จะเริ่มเลียตัวลูก หากแม่แพะยังไม่เลียพยายามจับลูกแพะจนกระทั่งแม่แพะเริ่มเลีย

3) ตรวจสอบหัวนมของแม่แพะว่ามีน้ำนมไหลหรือไม่ หากมีน้ำนมน้อยอาจต้องให้น้ำนมเทียม น้ำนมจากแม่แพะตัวอื่น หรืออาจต้องนำไปฝากเลี้ยงกับแม่แพะตัวอื่น หากแม่แพะคลอดลูกแฝด 3 จะนำไปฝากเลี้ยงกับแม่แพะที่ให้ลูกโทน ในกรณีแม่แพะคลอดในวันเดียวกันจะฝากง่ายกว่า อย่างไรก็ตามแม่แพะบางตัวจะไม่รับ หากไม่สามารถฝากเลี้ยงก็จะให้น้ำนมเทียมหรือรีดนมจากแม่แพะตัวอื่นมาให้

หลังคลอดในระยะ 3 วันแรก น้ำนมมีความสำคัญมากเพราะเป็นน้ำนมเหลือง น้ำนมเหลืองนอกจากมีโภชนาการต่าง ๆ สูงแล้ว ยังให้ภูมิคุ้มกันแก่ลูกแพะด้วย จึงควรพยายามฝึกให้ลูกแพะดูดนมโดยเร็วที่สุด

4) บันทึกลักษณะต่าง ๆ ของลูก เช่น น้ำหนักแรกคลอด เป็นต้น

2.2 การทำเครื่องหมายประจำตัว เพื่อเป็นการตั้งชื่อแพะ สามารถตรวจสอบที่มาหรือพันธุ์ประวัติได้ นิยมทำเครื่องหมายประจำตัวแพะ 2 ลักษณะ คือ การสักที่ใบหู และการติดเบอร์หูซึ่งทำด้วยโลหะหรือพลาสติก การติดเบอร์หูต้องใช้เครื่องมือในการกดให้เบอร์หูติดกับหูลูกแพะได้ ในทางปฏิบัติจะติดเบอร์หูเมื่อลูกแพะคลอดใหม่ ๆ เบอร์หูของแพะอาจหลุดออก ดังนั้นควรมีการตรวจสอบแพะในฝูงตลอดเวลา หากเบอร์หูหลุดให้รีบติดเสียใหม่ หรือตัวเลขที่แผ่นพลาสติกอาจลบเลือน ต้องเขียนใหม่

2.3 การหย่านม จะหย่านมลูกแพะเมื่ออายุ 3 เดือน แพะนมจะมีการหย่านมหลังจากคลอดลูก ลูกแพะจะได้รับน้ำนมจากแม่ (โดยการรีด) ป้อนให้ลูกใน 3 วันแรก หลังจากนั้นจะมีการรีดนมแพะและแม่แพะจะถูกผสมพันธุ์เร็วที่สุด วันหย่านมจะต้องชั่งน้ำหนัก และความสูง ความยาวรอบอก และความยาวลำตัว

2.4 การกำจัดพยาธิภายในและพยาธิภายนอก หลังจากหย่านมลูกแพะประมาณ 1 สัปดาห์ จะมีการจัดการถ่ายพยาธิภายในโดยอาจให้ยาถ่ายพยาธิชนิดกิน หรือชนิดฉีด

วิธีการกำจัดพยาธิมีขั้นตอนดังนี้

1. ชั่งน้ำหนักและบันทึกน้ำหนัก
2. กรอกยาถ่ายพยาธิโดยให้อัตราส่วนตามคำแนะนำ ซึ่งสามารถอ่านรายละเอียดในสลากยา และปริมาณยาจะให้ตามน้ำหนักของลูกแพะ
3. หลังจากให้ยาแล้ว ควรขังแพะไว้ในคอก 1 วันก่อนที่จะปล่อยลงแปลงหญ้า
4. หลังจากนั้นประมาณ 1 สัปดาห์ ควรสุ่มลูกแพะมาเก็บมูล (10 เปอร์เซ็นต์ของฝูง) เพื่อตรวจดูด้วยกล้องจุลทรรศน์ว่ายังมีไข่พยาธิอยู่หรือไม่ หากยังมีไข่พยาธิ แสดงว่าการถ่ายพยาธิไม่ได้ผล อาจต้องมีการถ่ายพยาธิซ้ำ
5. ควรมีการกำจัดพยาธิทุกครั้งที่จะมีการย้ายฝูงแพะจากแปลงหนึ่งไปยังอีกแปลงหนึ่ง
6. ขอแนะนำสำหรับเกษตรกร ควรใช้ยาถ่ายพยาธิที่ออกฤทธิ์กว้าง และควรถ่ายพยาธิทุก ๆ 4 เดือน
7. สำหรับชนิดฉีด ควรได้รับคำแนะนำจากสัตวแพทย์ก่อนใช้

การกำจัดพยาธิภายนอก หากไม่มีเครื่องฉีดพ่น อาจใช้บัวรดน้ำโดยผสมยาที่ใช้กับน้ำตามขนาดที่กำหนดโดยบริษัทผลิต เช่น อะซุนโทล (asuntol) ใช้จำนวน 10 กรัมต่อน้ำ 10 ลิตร คนให้ทั่วแล้วฉีดพ่นหรือราดแพะให้ทั่วตัว ข้อควรระวังอย่าฉีดพ่นหรือราดให้ลงในรางน้ำและรางอาหาร ดังนั้นควรปิดรางน้ำและรางอาหารให้มิดชิด หรือนำไปปฏิบัติในที่ ๆ เตรียมไว้สำหรับการกำจัดพยาธิภายนอกต่างหาก และไม่ควรทำในแม่ที่กำลังเลี้ยงลูก ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อลูกแพะได้

2.5 การให้วัคซีน ควรทำหลังจากหย่านม 2 สัปดาห์ ซึ่งควรทำอย่างน้อย 2 ชนิด คือวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย และวัคซีนป้องกันโรคคอบวม (haemorrhagic septicaemia) วัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อยมี 3 ชนิด ชนิดโอ ชนิดเอ และชนิดเอเชีย 1 มีวิธีการจัดการดังนี้

1. การขนส่งวัคซีน ต้องแช่ในกระติกน้ำแข็ง และไม่ให้ถูกแสงแดด
2. เขย่าขวดวัคซีนและฉีดเข้าใต้ผิวหนังตามจำนวนที่แนะนำ โดยฉีดเข้าใต้ผิวหนังบริเวณด้านหลังของคอขาหน้า
3. ปกติจะฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อยทุก ๆ 5-6 เดือน และไม่ควรฉีดแม่แพะอุมท้องแก่สำหรับวัคซีนป้องกันโรคคอบวม ควรฉีดทุก ๆ 4-6 เดือน

2.6 การกำจัดเหา แพะที่มีเขายาวจะเป็นอันตรายต่อแพะในฝูงหรือผู้เลี้ยง ดังนั้นการจัดการฟาร์มอาจมีการกำจัดเหา ที่นิยมใช้มีอยู่ 4 วิธี คือ การใช้แท่งเหล็กร้อนจี้ ใช้โซดาไฟ ใช้ยางรัด หรือใช้ลวดตัดเหา ในแพะอายุน้อยนิยมใช้แท่งเหล็กร้อนจี้โดยการโกนขนบริเวณรอบ ๆ ปุ่มเหา เผาแท่งเหล็กร้อนจนแดง บังคับลูกแพะไม่ให้เคลื่อนไหว แล้วใช้มือจับปากลูกแพะให้แน่น กดแท่งเหล็กลงไปบนปุ่มเหา ทิ้งไว้ประมาณ 15 วินาที สำหรับแพะที่มีเขายาวหรือแพะโตแล้ว มักใช้ลวดตัดเหาซึ่งมีลักษณะเป็นลวดกลม มีคมเลื่อยรอบ ๆ ใช้ตัดเหาแพะควรตัดออกประมาณ 1 ใน 3 ของความยาวของเขทั้งหมด การกำจัดเหาโดยใช้โซดาไฟ ก่อนป้ายครีมโซดาไฟให้ตัดขนและทาวาสลีนบริเวณล้อมรอบปุ่มเหาทั้ง 2 ข้าง (อย่าทาบบนปุ่มเหา) เพื่อป้องกันไม่ให้ครีมไหม้ผิวหนัง

จากนั้นทาครีมโซดาไฟที่ตุ่มเขาเป็นวงกลมกว้างประมาณ 2.5 เซนติเมตร พื้นผิวตรงนั้นจะกลายเป็นสีชมพูอมขาว แยกแพะและกักบริเวณ 30 นาที เพื่อป้องกันแพะอื่นมาเลีย ข้อควรระวัง คือ ไม่ให้ครีมโซดาไฟถูกตาและส่วนอื่น ๆ ของร่างกาย

ตาราง แสดงสาเหตุการตายหลังคลอดของลูกแพะและวิธีแก้ไข

ปัญหาหรือสาเหตุ	คำอธิบาย	วิธีป้องกันและแก้ไข
1. น้ำหนักแรกเกิดต่ำ	ลูกแพะที่น้ำหนักแรกเกิดต่ำ มีไขมันสะสมในร่างกายน้อย ทำให้มีความต้านทานต่อสภาพแวดล้อมของลูกแพะต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสภาพแวดล้อมแปรปรวนมาก เช่น หนาวจัด ลมแรง ความชื้นสูง นอกจากนั้นลูกแพะที่น้ำหนักแรกเกิดต่ำจะอ่อนแอ โอกาสที่จะได้รับน้ำนมเหลือจากแม่ช้าและคุณนมแม่ตัวที่แข็งแรงไม่ได้	แม่แพะควรได้รับอาหารเพียงพอในช่วงอุ้มท้อง โดยเฉพาะในช่วง 2 เดือนสุดท้ายก่อนคลอด โดยให้อาหารข้นหรือใบพืชที่มีโปรตีนสูงเสริม เช่น ใบกระถิน
2. แม่แพะมีอายุน้อยและ/ไม่สมบูรณ์	แม่แพะที่มีอายุน้อยมักจะคลอดลูกที่มีน้ำหนักแรกเกิดต่ำ เนื่องจากแม่แพะต้องนำโภชนาที่ได้รับไปใช้เพื่อการเจริญเติบโตของแม่แพะด้วย นอกจากนั้นแม่แพะสายยังขาดประสบการณ์ในการเลี้ยงลูก และถ้าได้รับอาหารไม่เพียงพอด้วยแล้วแม่แพะที่มีอายุน้อยจะได้รับผลกระทบมาก	ควรผสมพันธุ์เมื่อแม่แพะมีอายุอย่างน้อยประมาณ 1 ปี หรือมีน้ำหนักประมาณ 2 ใน 3 ของน้ำหนักเมื่อเจริญเติบโตเต็มที่ ดังนั้นแพะพันธุ์พื้นเมืองไทยเพศเมียควรจะผสมพันธุ์เมื่อมีน้ำหนักอย่างน้อย 15-18 กิโลกรัม
3. คลอดลูกในฤดูฝน	การคลอดลูกในฤดูฝน ลูกแพะจะได้รับผลกระทบจากความชื้นสูงและลมแรง ทำให้ลูกแพะอ่อนแอเป็นโรคหวัด และปอดบวมได้ง่าย นอกจากนั้นความชื้นและสภาพชื้นแฉะยังเหมาะสมต่อการระบาดของโรคและพยาธิอีกด้วย	หลีกเลี่ยงการคลอดลูกในฤดูฝน ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ควรมีโรงเรือนที่ป้องกันฝนและลมโกรก และให้ความอบอุ่นแก่ลูกแพะอย่างเพียงพอ
4. โรคท้องร่วงและพยาธิภายใน	นอกเหนือจากโรคหวัดและปอดบวมแล้ว ลูกแพะจะเป็นโรคท้องร่วง และติดพยาธิภายในได้ง่าย โดยเฉพาะพยาธิตัวตืด นอกจากแย่งอาหารลูกแพะแล้วยังอาจไปอุดตันในลำไส้ ทำให้ลูกแพะตายทันที	ดูแลให้คอกคลอดสะอาด วัสดุรองพื้นแห้ง ราน้ำและรางอาหารสะอาด และควรทำวัคซีน พ่นยากำจัดพยาธิภายนอกและถ่ายพยาธิภายในแก่แม่แพะก่อนคลอด เพื่อให้แม่แพะมีภูมิคุ้มกันที่จะถ่ายทอดไปให้ลูกแพะและลดโอกาสที่ลูกแพะจะติดพยาธิจากแม่แพะให้น้อยที่สุด

การรีดนมแพะ

การรีดนมแพะในฟาร์มอาจเพื่อการศึกษาข้อมูลเรื่องนม หรือการรีดนมเพื่อการบริโภค เช่น การศึกษาปริมาณ น้ำหนักและองค์ประกอบของน้ำนม หรือรีดจากแม่แพะปกติไปให้ลูกแพะที่มีแม่เป็นโรคเต้านมอักเสบ เป็นต้น

วิธีการ

1. ล้างมือทั้ง 2 ข้างให้สะอาด
2. เตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการรีดนม อาทิเช่น ถังใส่น้ำนม ที่กรองน้ำนม และภาชนะบรรจุน้ำนมด้วยน้ำยาคลอรีนนาน 2-3 นาทีก่อนล้างทำความสะอาด และนำมาใช้
3. นำแพะรีดนมมายืนบนแท่นสำหรับให้แพะยืนเพื่อรีดนมหรือกรณีไม่มีแท่นดังกล่าว อาจผูกล้ามแม่แพะ ใช้แปรงขัดทำความสะอาด โดยเฉพาะบริเวณหน้าท้องโคนขาและเต้านม เพื่อลดการปนเปื้อนของน้ำนม
4. ใส่อาหารในรางอาหาร
5. ล้างทำความสะอาดเต้านมด้วยน้ำอุ่นผสมน้ำยาฆ่าเชื้อ (ตามอัตราส่วนที่บริษัทผู้ผลิตแนะนำ) จากนั้นล้างให้สะอาดอีกครั้งด้วยน้ำอุ่น (อุณหภูมิของน้ำประมาณ 120-130 องศาฟาเรนไฮต์) เพื่อช่วยกระตุ้นให้น้ำนมไหลออกดีขึ้น แล้วซับให้แห้ง
6. รีดนมแต่ละเต้าจำนวนเล็กน้อยใส่ในถ้วยที่เตรียมไว้ ตรวจสอบว่าน้ำนมปกติหรือไม่ ซึ่งจะต้องไม่มีก้อน (lumpy milk) หรือมีเลือดปน ซึ่งถ้ามีลักษณะดังกล่าว สาเหตุอาจมาจากเต้านมอักเสบหรือแพะป่วย หากเป็นเช่นนี้ควรรีดนมแพะออกจากเต้าแล้วทิ้งเสีย และปรึกษาสัตวแพทย์เพื่อรักษาแพะอย่างถูกวิธี
7. วางถังขนาด 2 ลิตรใต้เต้านม
8. ผู้จะทำการรีดนมนั่งลงทางด้านข้างของแท่นสำหรับรีดนม โดยจะต้องอยู่ทางด้านขวาของแม่แพะเสมอ จัดท่าทางให้ถนัดที่จะใช้อุ้งมือข้างซ้ายกำหัวนมข้างขวาและอุ้งมือข้างขวากำหัวนมข้างซ้าย ใช้หัวไหล่และต้นแขนขวาดันด้านข้างของลำตัวและส่วนท้องของแม่แพะ ใช้ขณะที่มือข้างซ้ายดันชิดกับขาหลังด้านขวา ใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้จับรอบโคนหัวนม (อย่าให้สูงขึ้นไปถึงส่วนของเต้านม เพราะจะทำให้เต้านมอักเสบและเนื้อเยื่อเสื่อมสภาพเร็ว) ค่อย ๆ บีบริดลงล่างตามด้วยนิ้วกลาง นิ้วนาง และนิ้วก้อย ตามลำดับ ทำให้น้ำนมไหลลงสู่ถัง ปล่อยมือเพื่อให้น้ำนมไหลลงสู่หัวนมอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นใช้มืออีกข้างหนึ่งรีดนมด้านตรงข้ามด้วยวิธีเดียวกัน ทำสลับไปมาจนแน่ใจว่าน้ำนมถูกรีดออกมาจนหมด จากนั้นใช้หลังมือค่อย ๆ ตบที่บริเวณเต้านมเบา ๆ ข้างละ 3-4 ครั้ง เพื่อกระตุ้นให้น้ำนมที่ยังค้างอยู่ให้ไหลลงสู่หัวนม จากนั้นใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้จับรอบโคนหัวนมและรีดน้ำนมที่ค้างอยู่ออกมา น้ำนมส่วนนี้จะมีไขมันในน้ำนมมากที่สุด การรีดนมแพะไม่ควรรุ้ดถึงหัวนมโดยใช้นิ้วมือเพียง 2 นิ้ว ระยะเวลาในการรีดนมแต่ละตัวใช้เวลาประมาณ 5 นาที
9. เมื่อรีดน้ำนมเรียบร้อยแล้ว เทน้ำนมจากถังผ่านที่กรองเข้าสู่ถังเก็บน้ำนม เอาเข่งน้ำแข็งเพื่อทำให้อุณหภูมิของน้ำนมเย็นลงอย่างรวดเร็ว
10. หลังจากรีดนมเสร็จให้จุ่มหัวนมทั้ง 2 ข้าง ลงในน้ำยาที่เตรียมไว้ ทั้งแม่แพะไ้บนแท่นดังกล่าวจนกระทั่งหัวนมแห้ง แล้วนำกลับเข้าคอก
11. ล้างอุปกรณ์ที่ใช้ทั้งหมดด้วยน้ำอุ่นทันที จากนั้นทำความสะอาดด้วยน้ำสบู่อุ่น ๆ สุดท้ายล้างด้วยน้ำเดือด และนำไปผึ่งให้แห้ง

การรีดนมแพะควรรีดวันละ 2 ครั้ง แต่ครั้งห่างกัน 11-12 ชั่วโมงจะดีที่สุด แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสะดวก ซึ่งระยะเวลาอาจห่างไม่เท่ากัน แต่ควรรีดในเวลาใกล้เคียงกันทุก ๆ วัน และควรมีการเก็บบันทึกปริมาณน้ำนมที่รีดทุกครั้ง

ข้อควรระวังในการรีดนม มีดังนี้

1. ไม่ให้อาหารแม่แพะที่มีผลทำให้น้ำนมมีกลิ่นผิดปกติไป เช่น หัวหอม หญ้าหมัก ภายใน 4 ชั่วโมง ก่อนทำการรีดนม
2. บริเวณที่ใช้รีดนม ต้องสะอาดและไม่มีกลิ่น
3. ห้ามสูบบุหรี่ขณะทำการรีดนม
4. ป้องกันไม่ให้แพะเพศผู้อยู่ใกล้แม่แพะ เพราะอาจทำให้น้ำนมมีกลิ่นของแพะเพศผู้

การหยุดรีดนมแพะ เมื่อแพะอุ้มท้องได้ 3 เดือน เต้านมของแม่แพะในช่วงนี้จะมีลักษณะแข็ง อาจมีการรีดน้ำนมออกในบางครั้ง และควรรีดออกให้หมดในแต่ละครั้ง ในระยะนี้ควรใส่ไอโอดีน 2-3 หยดในน้ำดื่มของแม่แพะในแต่ละวันจนกระทั่งใกล้คลอด

การวัดสัดส่วนต่าง ๆ

การวัดสัดส่วนต่าง ๆ ของแพะมีความจำเป็นที่ควรทราบ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเก็บข้อมูลประจำตัวแพะ เพื่อทราบการเจริญเติบโตและพัฒนาของร่างกายแพะ นอกจากนั้นยังสามารถนำข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ไปหาสหสัมพันธ์และค่ารีเกรสชันเพื่อสามารถทำนายลักษณะต่าง ๆ

วิธีการ

1. บันทึกลักษณะภายนอกของแพะแต่ละตัวตามรายการต่อไปนี้ สีของขน ผิวหนัง ตา กีบ เขา ดั้งที่คอ ลักษณะของใบหู จำนวนฟัน
2. ชั่งน้ำหนักของแพะแต่ละตัวโดยใช้เครื่องชั่งแบบแขวน
3. วัดสัดส่วนของแพะดังต่อไปนี้

- ส่วนสูง	: จากพื้นถึงหัวไหล่ (wither)
- ความยาวลำตัว	: จากหัวไหล่ถึงโคนหาง
- ความยาวของแข้ง	: จากข้อเข่าหน้าถึงข้อเท้า
- ความยาวรอบอก	: รอบลำตัว วัดรอบข้อเข่าหน้า
- ความยาวของกระดูกข้อขา	: วัดจากกึ่งกลางของเข่าถึงข้อเท้า
- ความยาวของขา	: จากโคนเข่าถึงปลายขา
- ความยาวของใบหู	: จากโคนหูถึงปลายหู
4. บันทึกผลการปฏิบัติ

การตัดแต่งกีบ

การตัดแต่งกีบ เป็นสิ่งที่สำคัญมากโดยเฉพาะฝูงผสมพันธุ์ ฝูงแม่แพะรีดนม และแพะที่เตรียมตัวเข้าประกวด สำหรับฝูงแพะที่เลี้ยงอยู่บริเวณพื้นที่หิน อาจไม่ต้องตัดแต่งกีบเลย หากแพะที่ไม่ได้ตัดแต่งกีบเป็นเวลานาน กีบเท้าจะยืดออกมามากทำให้แพะเดินได้ไม่สะดวก และอาจมีผลทำให้เกิดกีบเน่า (foot rot.)

วิธีการ

1. ยืนคร่อมตัวแพะบริเวณขาหน้า โดยหันหน้าไปทางส่วนหัวของแพะ ใช้ขาทั้งสองข้างหนีบบังคับไม่ให้แพะเคลื่อนไหว
2. ใช้มือจับขาหน้าแพะตรงบริเวณข้อขา งอขาขึ้น
3. ใช้ปลายกรรไกรเขี่ยสิ่งต่าง ๆ ที่ติดบริเวณซอกกีบออก
4. ใช้กรรไกรตัดกีบที่งอกยาวออกมา ควรตัดทีละน้อย ๆ จนกระทั่งถึงส่วนสีขาวของกีบเริ่มเป็นสีชมพู และควรระวังไม่ตัดลึกเกินไปกว่านี้ และตัดกีบอีกข้างโดยวิธีเดียวกัน
5. การตัดกีบขาหลัง ให้ยืนคร่อมตัวแพะบริเวณขาหลัง โดยหันหน้าไปทางส่วนท้ายของแพะ แล้วตัดกีบเช่นเดียวกันกับขาหน้า
6. เมื่อตัดกีบครบทั้ง 4 เท้าแล้ว ให้แพะยืน การตัดกีบที่ดีจะทำให้แพะยืนได้สะดวก
7. การตัดกีบควรจะทำทุกเดือน

ภาพ แสดงกีบที่ยาวเกิน เป็นที่หมักหมมของสิ่งปฏิกูล

ภาพ แสดงการตัดแต่งกีบ

การตัดกีบใช้กรรไกรตัดแต่งกีบ ตัดลึกพอประมาณ อย่าให้ลึกเกินไป ตัดทำมุม 45 องศา ตัดให้เรียบเสมอกัน และทำความสะอาดบริเวณที่ตัดแต่งกีบ

ภาพ ด้านซ้ายกีบที่ตัดแล้วกับยังไม่ตัด เปรียบเทียบด้านขวาตัดเสร็จเรียบร้อยแล้ว

การต้อน ขนย้าย และบังคับแพะ

การต้อน ขนย้าย และบังคับแพะ เป็นงานที่จะต้องปฏิบัติอยู่เป็นประจำ อาจจะต้องมีการต้อนแพะจากทุ่งหญ้าแปลงหนึ่งไปยังอีกแปลงหนึ่ง อาจมีการขนย้ายไปสถานที่อื่น ๆ หรือมีการบังคับแพะเพื่อปฏิบัติต่าง ๆ เช่น รีดนม การให้วัคซีน เป็นต้น ดังนั้นผู้เลี้ยงต้องปฏิบัติให้ถูกวิธีเพื่อไม่ให้แพะเกิดความเครียด และอันตรายต่อผู้ปฏิบัติและต่อตัวแพะ ตลอดจนสะดวกในการทำงาน

1. การต้อน โดยปกติแล้วอาจไม่จำเป็นต้องมีการต้อน เพียงแต่เรียกหรือส่งเสียงเพื่อให้แพะมากินอาหารชั้นที่อยู่ในรางอาหาร แพะก็จะเดินมาเอง การต้อนแพะในฝูงใหญ่จากแปลงหญ้าให้ขึ้นอยู่บนคอกหรือเข้าคอก อาจต้องใช้คนจำนวน 2 คน วิธีการต้อนพยายามอย่าให้แพะตกใจและแตกฝูง ซึ่งปกติแล้วจะมีแพะตัวใดตัวหนึ่งเป็นตัวนำ ถ้าแพะไม่ตกใจ แพะตัวอื่น ๆ ก็จะเดินตามไปในที่ ๆ เราต้องการ การต้อนแพะจากโรงเรือนสู่แปลงหญ้าจะง่าย เพราะแพะจะยินยอมง่ายกว่า

2. การขนย้ายแพะ เมื่อต้อนแพะสู่ที่ ๆ ต้องการ อาจมีการขนย้ายแพะต่อไปที่อื่น การขนย้ายแพะมักใช้รถบรรทุกและใช้เชือกผูกคอของแพะแต่ละตัว แต่ถ้าหากกระบะรถมีที่กั้นรอบซึ่งแพะไม่สามารถกระโดดลงจากรถได้ ก็ไม่จำเป็นต้องใช้เชือกผูกคอ เมื่อรถเคลื่อนที่ แพะมักจะนอนลงจึงไม่ค่อยมีปัญหา การขนย้ายแพะไม่ควรให้จำนวนแพะหนาแน่นจนเกินไป

3. การบังคับแพะ เป็นสิ่งที่ปฏิบัติเป็นประจำวัน ทั้งลูกแพะ แพะรุ่นและแพะที่โตเต็มที่แล้ว เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น การต้อน การฉีดวัคซีน การทำแผล การกรอกยาเพื่อกำจัดพยาธิภายใน การวัดสัดส่วนต่าง ๆ ของร่างกายแพะ การชั่งแพะ การรีดนม เป็นต้น

การคำนวณค่าต่าง ๆ

การผลิตแพะจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนวณค่าต่าง ๆ ได้แก่ อัตราการผสมติด วันคลอด เปอร์เซ็นต์การตายหรือการมีชีวิตรอดของแพะ อัตราการเจริญเติบโต ขนาดคอก อัตราการคลอด ช่วงการคลอด อายุเมื่อเป็นหนุ่มเป็นสาว อายุเมื่อตกูกครั้งแรก เป็นต้น การคำนวณค่าต่าง ๆ เหล่านี้มีความสำคัญมากในการจัดการฟาร์มเพื่อทราบความสามารถในการผลิตและสามารถนำข้อมูลเหล่านี้หาแนวทางในการปรับปรุงให้การผลิตแพะมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

อัตราการผสมติด (Conception rate) อัตราการผสมติดของแม่แพะซึ่งเป็นข้อมูลจากการบันทึกว่าแม่แพะถูกผสมทั้งหมดกี่ตัว และผสมติดจำนวนเท่าไร โดยคิดเป็นเปอร์เซ็นต์

$$\text{อัตราการผสมติด} = \frac{\text{จำนวนแม่แพะที่ถูกผสมติด} \times 100}{\text{จำนวนแม่แพะที่ถูกผสมพันธุ์ทั้งหมด}}$$

อัตราการคลอด คำนวณเป็นเปอร์เซ็นต์เช่นเดียวกับอัตราผสมติด

$$\text{อัตราการคลอด} = \frac{\text{จำนวนแม่แพะที่คลอดลูก} \times 100}{\text{จำนวนแม่แพะที่ถูกผสมพันธุ์ทั้งหมด}}$$

แม่แพะที่ถูกผสมติดแล้ว อาจมีสาเหตุต่าง ๆ เช่น การแท้งลูก เป็นต้น ทำให้จำนวนแม่แพะที่คลอดลูกน้อยกว่าจำนวนที่ถูกผสมติด

อัตราการตาย (Mortality rate) การคำนวณอัตราการตายของแพะอาจแบ่งคำนวณแพะเป็นระยะต่าง ๆ เช่น อัตราการตายของลูกแพะก่อนหย่านม อัตราการตายของแพะหลังหย่านม อัตราการตายของแพะทั้งฟาร์ม เป็นต้น การคำนวณอัตราการตายของแพะจะสามารถทราบว่าการผลิตแพะมีอัตราการตายสูงหรือต่ำ อัตราการตายต่ำแสดงว่าการผลิตแพะมีประสิทธิภาพ

$$\text{อัตราการตาย} = \frac{\text{จำนวนแพะที่ตาย} \times 100}{\text{จำนวนแพะทั้งหมด}}$$

อนึ่งอาจคำนวณอัตราการมีชีวิตรอด (Survival rate) ก็ได้ อัตราการมีชีวิตรอดสูงก็แสดงว่าการผลิตแพะมีประสิทธิภาพ

$$\text{อัตราการมีชีวิตรอด} = \frac{\text{จำนวนแพะที่รอดชีวิต} \times 100}{\text{จำนวนแพะทั้งหมด}}$$

อัตราการเจริญเติบโต คำนวณหาอัตราการเจริญเติบโตของแพะต่อวันและจะได้วาดกราฟเพื่อดูการเจริญเติบโตของแพะในฟาร์ม

$$\text{อัตราการเจริญเติบโต} = \frac{\text{น้ำหนักสุดท้าย} - \text{น้ำหนักเริ่มต้น (น้ำหนักเพิ่ม)}}{\text{อายุของแพะจากเริ่มต้นถึงสิ้นสุดการทดลอง}}$$

การคำนวณวันคลอด โดยวิธีการนับจากแม่พันธุ์ ปกติและจะอุ้มท้อง ประมาณ 150 วัน (ช่วงระหว่าง 144-153 วัน)

ขนาดคอก (Little size)

ขนาดคอกในที่นี้หมายถึงจำนวนลูกแพะที่เกิดต่อแม่แพะจำนวนหนึ่งตัว หรือต่อแม่แพะจำนวน 100 ตัว ต่อหนึ่งปี หรือต่อหนึ่งครอก

อัตราการคลอดลูก Kidding rate or percentage)

$$= \frac{\text{จำนวนลูกที่เกิด} \times 100}{\text{จำนวนแม่แพะที่ถูกผสม}}$$

อัตราการคลอดลูกจะสัมพันธ์กับจำนวนลูกที่เกิดและแม่พะเงะที่ถูกผสมพันธุ์และอาจคำนวณเป็นอัตราการคลอดลูก อัตราการคลอดลูกมีชีวิต (คิดเฉพาะที่คลอดออกมาและมีชีวิต) เป็นต้น

นอกจากนี้อาจคำนวณอัตราการหย่านม ซึ่งคำนวณได้ดังนี้

$$\text{อัตราการหย่านม} = \frac{\text{จำนวนลูกที่หย่านม} \times 100}{\text{จำนวนลูกพะเงะที่คลอดทั้งหมด}}$$

อัตราการคลอดลูกแฝด (Twining rate)

$$\text{อัตราการคลอดลูกแฝด} = \frac{\text{จำนวนลูกพะเงะที่เกิดแฝด} \times 100}{\text{จำนวนแม่ที่คลอดลูก}}$$

การกำจัดพยาธิภายนอกและพยาธิภายใน

การกำจัดพยาธิภายใน พยาธิภายในของแพะที่สำคัญ ๆ และพบได้เสมอ ๆ ได้แก่

1. พยาธิเส้นลวด (wire worm, Barber' s Pole worm) ชื่อวิทยาศาสตร์ คือ Haemonchus contortus
2. พยาธิตัวตืด (tapeworm) ชื่อวิทยาศาสตร์ คือ Monezia expansa
3. พยาธิเส้นด้าย (threadworm) ชื่อวิทยาศาสตร์ คือ Strongyloides papillosus
4. พยาธิแส้ม้า (whip worm) ชื่อวิทยาศาสตร์ คือ Trichuris ovis Trichuris albulosa
5. เชื้อบิด (coccidiosis) ชื่อวิทยาศาสตร์ คือ Eimeria Spp.

แพะที่มีพยาธิต่าง ๆ อยู่จะแสดงอาการคล้าย ๆ กันคือ ถ้าเป็นลูกแพะ และแพะรุ่นจะเจริญเติบโตช้า แคระแกรน ขนหยาบแข็ง ผอมซีด เบื่ออาหาร เยื่อเมือกซีด ถ้าเป็นเชื้อบิดอาจมีท้องร่วง ลำไส้อักเสบ

อุปกรณ์

1. ยาถ่ายพยาธิชนิดที่ให้ผลกว้าง (broad spectrum) ซึ่งมีทั้งเป็นยาให้กิน (oral route) หรือใช้ฉีด (parenteral route) เช่น

ชื่อตัวยาออกฤทธิ์ (Active Ingredient)	ชื่อการค้า	วิธีให้
ฟีแบนเทล (Febantel)	รินตัล (Rintal)	ให้กิน
เฟนเบนดาโซล (Fenbendazole)	พานาคัวร์ (Panacur)	ให้กิน
ลีวาไมโซล (Levamisole)	ลีวาโซล (Levasole) นิลเวอร์ม (Nilverm) ไรเปอร์โคล (Ripercol) ซีตาริน (Citarin)	ฉีด
โคลแซนเทล (Closantel)	ฟลูคิเวอร์ (Flukiver)	ฉีด
ซัลฟาควินอกซาลีน (Sulfaquinoxaline)	ซัลฟาไลน์ (Sulfaline)	ให้กิน

2. เครื่องชั่งชนิดละเอียดใช้สำหรับชั่งยาถ่ายพยาธิ
3. เครื่องชั่งแบบแขวนใช้สำหรับชั่งแพะ
4. อุปกรณ์ในการกรอกยา
5. อุปกรณ์ในการฉีดยา

วิธีการ

1. ชั่งน้ำหนักแพะทุกตัวที่จะถ่ายพยาธิ พร้อมทั้งบันทึกน้ำหนัก
2. ถ้าเป็นยาที่ให้กินให้ใช้ยานี้ผสมในน้ำ ในอัตราส่วนตามคำแนะนำในเอกสารกำกับยา แล้วกรอกให้แพะทุกตัวตามน้ำหนัก
3. ถ้าเป็นยาฉีดให้ฉีดเข้ากล้ามเนื้อหรือใต้ผิวหนัง ตามคำแนะนำในเอกสารกำกับยา
4. หลังจากถ่ายพยาธิแล้วควรจะชั่งแพะไว้ในโรงเรือน 1 คืนก่อนที่จะปล่อยลงแปลงหญ้า
5. หลังจากถ่ายพยาธิแล้วประมาณ 7-10 วัน ควรเก็บตัวอย่างมูลของแพะมาตรวจนับจำนวนไข่พยาธิ เพื่อดูผลของยาถ่ายพยาธิ
6. ควรถ่ายพยาธิทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงหญ้า

การกำจัดพยาธิภายนอก

พยาธิภายนอกของแพะมีหลายชนิดเช่น เห็บ ไร และพวกโรคผิวหนัง อาการของพยาธิภายนอกเหล่านี้จะทำให้แพะขนร่วง คันตามผิวหนัง ผิวหนังหยาบ มีสะเก็ด แพะจะถูตัวกับรั้วหรือฝาโรงเรือน และอาจเกิดบาดแผลตามมาทำให้การบำบัดรักษายากขึ้น

อุปกรณ์

1. เครื่องพ่นยากำจัดแมลง หรือฝักบัวรดน้ำ
2. ยากำจัดพยาธิภายนอกชนิดต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น นานคอร์หรืออะซุนโทล (Azuntol) ซึ่งเป็นสารพวกออร์กาโนฟอสฟอรัส (organophosphorus) ในขนาดความเข้มข้นต่าง ๆ

วิธีการ

1. ผสมยาที่ใช้กับน้ำในขนาดตามเอกสารกำกับยาของยานั้น ๆ เช่น อะซุนโทล (azutol 50) ใช้ในขนาด 0.1% หรือด้วยยา 10 กรัม/น้ำ 10 ลิตร คนให้ละลายหมดใส่ลงในเครื่องพ่นยาหรือบัวรดน้ำฉีดรดตัวแพะให้ทั่ว ๆ โดยเฉพาะบริเวณที่มีขนหนาแน่น แต่ระวังอย่าให้เข้าปากหรือเข้าตาเป็นอันตราย
2. ควรพ่นยาตามบริเวณพื้นโรงเรือนให้ทั่วถึงด้วย
3. หมั่นสังเกต แพะถ้ามีอาการชอบถูตัวกับรั้วหรือฝาโรงเรือนให้รีบพ่นยา

ข้อควรระวังในการพ่นยา

1. ขณะพ่นยาควรปิดรางน้ำรางอาหารให้มิดชิดหรือถ้าไม่ปิดให้ล้างรางน้ำ และรางอาหารให้สะอาดหลังจากพ่นยาแล้ว
2. อย่าพ่นยาให้แม่แพะที่ยังเลี้ยงลูกอยู่

การวินิจฉัยโรคเบื้องต้นและการรักษาโรคบางชนิด

ผู้เลี้ยงจะต้องเป็นผู้ที่หมั่นสังเกตพฤติกรรมของแพะ และเมื่อพบอาการผิดปกติก็พอจะวิเคราะห์ตัดสินได้ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นมาจากสาเหตุอะไร และพอจะรักษาได้หรือไม่ ในกรณีที่โรคหรือความผิดปกติง่าย ๆ ก็ควรที่จะรักษาในขั้นแรกได้ก่อนที่จะรายงานให้สัตวแพทย์ทราบ

การวินิจฉัยโรคเบื้องต้นนั้นมีกลุ่มวิธีการที่จะวินิจฉัยได้ดังนี้

1. การซักประวัติสัตว์ป่วย ในกรณีที่เรามีได้เป็นผู้เลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด มีรายละเอียดที่จะต้องซักถามจากผู้เลี้ยงดังนี้

- ก. ระยะเวลาแพะป่วย
- ข. ก่อนแพะนี้ป่วยมีสุขภาพเป็นอย่างไร เช่น อ้วนหรือผอม
- ค. อายุของแพะ (ประมาณโดยนับจำนวนฟัน)
- ง. ประวัติการทำวัคซีนและประวัติการรักษา

การสังเกตอาการ สังเกตความผิดปกติและประวัติการรักษา

- ก. ลักษณะสุขภาพทั่ว ๆ ไปของแพะ เช่น อ้วนหรือผอม ขนเป็นมันหรือหยาบกร้าน เป็นต้น
- ข. นิสัยของแพะยังสดชื่นกระปรี้กระเปร่าหรือซึมเซาอ่อนแอตามมุมคอก มีอาการเบื่ออาหารหรือไม่
- ค. ดูความผิดปกติทางระบบต่าง ๆ เช่น มีอุจจาระเหลวมีกลิ่นหรือไม่ มีน้ำมูกผิดปกติหรือไม่

2. การวัดอัตราการหายใจ สังเกตได้ง่ายเวลาแพะนอน อัตราการหายใจ ปกติของแพะประมาณ 12-15 ครั้งต่อนาที การหายใจหนัก กระแทก แสดงถึงอาการผิดปกติได้เหมือนกัน

3. การวัดอุณหภูมิ ใช้เทอร์โมมิเตอร์วัดใช้ วิธีการวัดโดยการสอดเทอร์โมมิเตอร์เข้าไปทางทวารหนักให้ปลายปรอทอยู่ภายในช่องทวารหนักประมาณ 1 นาที (ก่อนสอดเทอร์โมมิเตอร์ควรสลับให้ปรอทไหลกลับลงสู่ปลายเสียก่อน) อุณหภูมิของแพะประมาณ 102-104 องศาฟาเรนไฮต์ ถ้าสูงกว่านี้แสดงถึงสภาวะมีไข้ ซึ่งอาจเกิดจากการติดเชื้อบางอย่างเข้าสู่ร่างกาย ซึ่งจะเป็นแนวทางที่จะใช้ประกอบการวินิจฉัยโรคต่อไป

ตัวอย่างของโรคในแพะที่จะพบอาการผิดปกติบางอย่างให้เห็นได้ง่าย เช่น

- แพะไอและหอบ	สาเหตุอาจเกิดจาก	- โรคของปอด เช่น ปอดอักเสบ
- ความระคายเคืองเนื่องจากหลอดลมอักเสบ
- โรคแพ้อากาศ
- แพะจามและมีน้ำมูก	สาเหตุอาจเกิดจาก	- โรคของปอด เช่น ปอดอักเสบ
- โรคแพ้อากาศ
- แพะอุจจาระเหลวผิดปกติ	สาเหตุอาจเกิดจาก	- ท้องเสียอันเกิดจากการติดเชื้อ
- ท้องเสียอันเกิดจากกินอาหารขึ้นหรือหญ้ามากเกินไป
- ในลูกแพะอาจเกิดจากกินนมมากเกินไป หรือกินนมที่ไม่สะอาด
- แพะขาเจ็บ	สาเหตุอาจเกิดจาก	- ข้อมอักเสบ
- แผลธรรมดาที่กีบและเล็บหรือแม้แต่ที่ข้อขาอาจเนื่องจากโดนของแหลมทิ่มแทง

ภาคผนวก

การปฏิบัติงานด้านสุขภาพสัตว์
ตามคู่มือของกลุ่มวิจัยและพัฒนาสุขภาพสัตว์

การบันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูลการปรับปรุงพันธุ์สัตว์
(e-breeding) แพะ/แกะ
ตามคู่มือของกลุ่มวิจัยและพัฒนาระบบฐานข้อมูลการปรับปรุง
พันธุ์สัตว์

แพะ

แกะ

แบบฟอร์มสำหรับการจัดเก็บและบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ภายในฟาร์ม

1. บันทึกทะเบียนลูกแพะ/แกะ/กวางเกิดใหม่ (แบบฟอร์ม F05-001)
2. บันทึกทะเบียนแม่แพะ/แกะ/กวาง คลอดลูก (แบบฟอร์ม F05-002)
3. บันทึกทะเบียนประวัติแม่พันธุ์แพะ/แกะ/กวาง (แบบฟอร์ม F05-003)
4. บันทึกทะเบียนการรับแพะ/แกะ/กวางใหม่จากหน่วยงานอื่น (แบบฟอร์ม F05-004)
5. บันทึกทะเบียนการจำหน่ายแพะ/แกะ/กวางพันธุ์คัดออก (แบบฟอร์ม F05-005)
6. บันทึกทะเบียนการจำหน่ายแพะ/แกะ/กวางคัดออก (แบบฟอร์ม F05-006)
7. บันทึกทะเบียนการโอนแพะ/แกะ/กวางไปหน่วยงานอื่น (แบบฟอร์ม F05-007)
8. บันทึกทะเบียนแพะ/แกะ/กวางตาย (แบบฟอร์ม F05-008)
9. บันทึกทะเบียนการทดสอบพันธุ์แพะ/แกะ/กวาง (แบบฟอร์ม F05-009)
10. บันทึกทะเบียนการรีดนมแพะพันธุ์ (แบบฟอร์ม F05-010)
11. บันทึกทะเบียนการจำหน่ายผลผลิตนมแพะ (แบบฟอร์ม F05-011)
12. บันทึกทะเบียนสุขภาพแพะ/แกะ/กวาง (การทำวัคซีน/การถ่ายพยาธิ/แร่ธาตุ/วิตามิน)
(แบบฟอร์ม F05-012)
13. บันทึกทะเบียนประวัติการรักษาแพะ/แกะ/กวาง (แบบฟอร์ม F05-013)
14. บันทึกรายงานยอดแพะ/แกะ/กวางประจำเดือน (แบบฟอร์ม F05-014)
15. บันทึกทะเบียนคุมการเบิกใช้อาหารแพะ/แกะ/กวาง (แบบฟอร์ม F05-015)

ทะเบียนลูกแพะเกิดใหม่

แบบฟอร์ม F05-001

หน่วยงาน.....

ที่	หมายเลข			วันที่ คลอด	ลำดับ ครอก	พันธุ์	เพศ	ลักษณะแรกเกิด				วันที่ หย่านม	ลักษณะหย่านม				ลักษณะสี	หมายเหตุ
	ลูก	พ่อ	แม่					นน.	อก	ยาว	สูง		นน.	อก	ยาว	สูง		

ทะเบียนแม่แพะคลอดลูก

แบบฟอร์ม F05-
002

ปีงบประมาณ.....

หน่วยงาน.....

ลำดับ	หมายเลข แม่	พันธุ์	วันที่ คลอด	จำนวนลูก	หมายเลขลูก	เพศ	ครอก ที่	หมายเลขพ่อ	พันธุ์	หมายเหตุ
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
15										
16										
17										
18										
19										
20										

หมายเหตุ พันธุ์ ให้ใส่รหัสพันธุ์ เช่น A=Anglonubian B=Boer; 75A25B=75%A25%B; เพศ M=ผู้ F=เมีย

จำนวนลูก 1=เดี่ยว 2=แฝดสอง 3=แฝดสาม; หมายเลขลูก เพศ ใส่แถวเดียว

ทะเบียนประวัติแม่พันธุ์แพะ

แบบฟอร์ม F05-003

หน่วยงาน.....

หมายเลข แม่พันธุ์..... สายพันธุ์..... วันเกิด.....

หมายเลขพ่อ..... หมายเลขแม่.....

ลำดับ	วันที่ผสม	หมายเลขพ่อ	สายพันธุ์	วันที่คลอด	จำนวนลูก	หมายเลขลูก	เพศ	ช่วงห่างคลอด	หมายเหตุ

หมายเหตุ ให้ระบุ แม่แพะที่ผสมไม่ติด / แม่แพะแท้งลูก

ทะเบียนการรับแพะใหม่จากหน่วยงานอื่น

แบบฟอร์ม

F05-004

หน่วยงาน.....

ที่	หมายเลข	พันธุ์	เพศ	วันที่เกิด	วันที่รับ	อายุ (ป/ด/ว)	น้ำหนัก (กก.)	ราคา (บาท)	รับจาก	วัตถุประสงค์ในการ รับ	หมายเหตุ
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											

ทะเบียนการจำหน่ายแพะพันธุ์ตัดออก

แบบฟอร์ม
F05-005

ประจำเดือน..... หน่วยงาน.....

ที่	หมายเลข	พันธุ์	เพศ	วันที่เกิด	วันที่จำหน่าย	อายุ (ป/ด/ว)	น้ำหนัก (กก.)	ราคา (บาท)	ผู้ซื้อ	จังหวัดผู้ซื้อ	วัตถุประสงค์ของผู้ซื้อ	ใบเสร็จเล่ม ที่/เลขที่

คณะกรรมการจำหน่ายสัตว์

1. ประธาน
กรรมการ
(.....)

2.
กรรมการ
(.....)

3.
กรรมการ
(.....)

ทะเบียนการจำหน่ายแพะคัดออก

แบบฟอร์ม

F05-006

ประจำเดือน..... หน่วยงาน.....

ที่	หมายเลข	พันธุ์	เพศ	วันที่เกิด	วันที่จำหน่าย	อายุ (ป/ด/ว)	น้ำหนัก (กก.)	ราคา (บาท)	สาเหตุการคัด ออก	ผู้ซื้อ	จังหวัดผู้ซื้อ	ใบเสร็จเล่มที่/ เลขที่

คณะกรรมการจำหน่ายสัตว์

1. ประธาน
กรรมการ

(.....)

2.
กรรมการ

(.....)

3.
กรรมการ

(.....)

ทะเบียนการโอนแพะไปหน่วยงานอื่น

แบบฟอร์ม
F05-007

ประจำเดือน..... หน่วยงาน.....

ที่	หมายเลข	พันธุ์	เพศ	วันที่เกิด	วันที่ส่งไปที่ อื่น	อายุ (ป/ด/ว)	น้ำหนัก (กก.)	ประเมิน ราคา	ชื่อหน่วยงานที่รับโอน	วัตถุประสงค์ใน การโอนแพะ	คำสั่งอนุมัติ กษ0605/ ลว.

ทะเบียนแพะตาย

แบบฟอร์ม

F05-008

ประจำเดือน..... หน่วยงาน.....

ที่	หมายเลข	พันธุ์	เพศ	วันที่เกิด	วันที่ตาย	อายุ (ป/ต/ว)	สาเหตุโน้มนำการตาย	สาเหตุที่แท้จริง	ระยะป่วย (วัน)	ประเมินราคาสัตว์ (บาท)
1										
2										
3										
4										
5										
6										
8										
7										
9										
10										

คณะกรรมการจำหน่ายสัตว์

1. ประธานกรรมการ
(.....)2. กรรมการ
(.....)3. กรรมการ
(.....)

แบบฟอร์ม F05-009

[illegible]

Rank ratio ลำดับ weight ratio ในกลุ่มที่ออกทดสอบรุ่นเดียวกัน (ลำดับต้น Top5 เก็บไว้ทดแทนพันธุ์ในฝูง สหพ.)

ทะเบียนสุขภาพแพะ (การทำวัคซีน/ ถ่ายพยาธิ/ การให้แร่ธาตุ/ วิตามิน)

แบบฟอร์ม F05-012

ประจำเดือน

หน่วยงาน.....

ที่	วันที่	โรงเรือน	รายการ	ชนิด	เบิกมา	ใช้ไป	คงเหลือ	นายสัตวแพทย์ควบคุม	หมายเหตุ

ทะเบียนประวัติการรักษาแพะ

แบบฟอร์ม F05-013

ประจำเดือน หน่วยงาน

ที่	วันที่	หมายเลข	อาการ	ชนิดยาที่ใช้	ขนาด	ระยะเวลา	นายสัตวแพทย์ ควบคุม	หมายเหตุ

รายงานยอดแพะประจำเดือน

แบบฟอร์ม F05-014

ประจำเดือน..... 2555 หน่วยงาน.....

ลำดับ ที่	สายพันธุ์ (ระดับสายเลือด)	ยอดยกมา				เกิด		ตาย		ขาย		รับใหม่		ส่งไปที่อื่น		คงเหลือ		คงเหลือผู้			คงเหลือเมีย			รวมทั้ง หมด	หมายเหตุ
		ผู้	เมีย	พ่อพันธุ์	แม่พันธุ์	ผู้	เมีย	ผู้	เมีย	ผู้	เมีย	ผู้	เมีย	ผู้	เมีย	พ่อพันธุ์	แม่พันธุ์	ใหญ่	กลาง	เล็ก	ใหญ่	กลาง	เล็ก		
1																									
2																									
3																									
4																									
5																									
6																									
7																									
8																									
9																									
10																									
11																									
12																									
13																									
รวมทั้งสิ้น																									

รายรับจากการจำหน่ายพันธุ์ ตัว เป็นเงิน บาท

รายรับจากการจำหน่ายคัดออก..... ตัว เป็นเงิน บาท

จำนวนที่จะจำหน่ายเป็นแพะพันธุ์ได้ ตัว (ผู้ ตัว เมีย..... ตัว)

จำนวนที่จะจำหน่ายเป็นแพะคัดออก. ตัว

ขนาดใหญ่ อายุ 1 ปีขึ้นไป

ขนาดกลาง อายุ 3 เดือน - 1 ปี

ขนาดเล็ก อายุแรกเกิด - 3 เดือน

แม่พันธุ์ = แม่แพะที่เคยให้ลูกแล้ว

หมายเหตุ แบนรายละเอียดแพะรับใหม่ โอน จำหน่ายพันธุ์/คัดออก ตาย สรุปประจำเดือนจากแบบฟอร์ม (F05-004, F05-005, F05-006, F05-007, F05-008)

D:\ภควรรณ\1พลวทย์\ไฟล์จากพลวทย์ 18-9-63\คู่มือ\บทหนา1-3 เติมเต็ม4.docx 15/08/66

เอกสารประกอบการขออนุมัติคัดและจำหน่ายสัตว์ออกจากทะเบียน

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560
- 1.2 คำสั่งกรมปศุสัตว์ที่ 845/2560 เรื่อง มอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมปศุสัตว์ในการจำหน่ายสัตว์ ผลผลิต และผลพลอยได้จากสัตว์ สังกัด ณ วันที่ 25 ตุลาคม 2560
- 1.3 ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง บัญชีราคาจำหน่ายสัตว์พันธุ์คัดออก สัตว์คัดออก ผลผลิต และผลพลอยได้จากสัตว์ พ.ศ. 2560 ประกาศ ณ วันที่ 25 ตุลาคม 2560
- 1.4 คำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่...../..... เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบหาข้อเท็จจริง (คัดสัตว์) และคณะกรรมการจำหน่ายสัตว์ สังกัด ณ วันที่.....
- 1.5 คำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่ 988/2560 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการทำลายสัตว์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์กรณีเกิดโรคระบาดสัตว์
- 1.6 หนังสือกรมปศุสัตว์ ที่ กษ 0605/ว 36122 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2560 เรื่อง ขั้นตอนการทำลายสัตว์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรณีเกิดโรคระบาด
- 1.7 ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีทำลายสัตว์ที่เป็นโรคระบาดหรือมีเหตุอันสมควรสงสัยว่าเป็นโรคระบาด หรือสัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาด พ.ศ. 2563 ลงวันที่ 30 เมษายน 2563

2. เอกสารประกอบการขออนุมัติคัดเพื่อจำหน่ายเป็นสัตว์พันธุ์คัดออกหรือสัตว์คัดออก ดังนี้

- 2.1 กรณีผู้อำนวยการศูนย์วิจัยฯ มีอำนาจอนุมัติ
 - 2.1.1. รายงานผลการสอบหาข้อเท็จจริงของคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงฯ (การคัดสัตว์) ตามคำสั่ง
 - 2.1.2. รายงานผลการสอบหาข้อเท็จจริง กรณีพัสดุชำรุด (ใบขาว) ที่แสดงราคาประเมินให้แสดงราคาประเมินขั้นต่ำตามบัญชีราคาประกาศกรมปศุสัตว์ฯ และราคาการได้มาของสัตว์ทุกตัว
 - 2.1.3. บัญชีคัดสัตว์ (แยกบัญชีสัตว์พันธุ์คัดออก/สัตว์คัดออก)
 - 2.1.4. รูปภาพสัตว์ที่ต้องการขอจำหน่าย (ต้องแสดงหมายเลขประจำตัวสัตว์ให้ชัดเจน)
 - 2.1.5. บันทึกขออนุมัติคัดสัตว์ (จากฟาร์มถึงหัวหน้าหน่วยงาน) พร้อมบัญชีรายละเอียดประกอบการคัด
 - 2.1.6. ผลการตรวจชันสูตรโรค (เฉพาะหมายเลขที่จะจำหน่าย) หรือใบรับรองฟาร์มปลอดโรค ฯ
 - 2.1.7. สำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงฯ (คัดสัตว์)
- 2.2 กรณีผู้อำนวยการสำนักฯ มีอำนาจอนุมัติ (กรณีสัตว์อายุ 1 ปีขึ้นไป)
 1. หนังสือปะหน้ารายงานผลการสอบหาข้อเท็จจริง (การคัดสัตว์) เพื่อขออนุมัติจำหน่าย (ขออนุมัติสำนักฯ)
 2. รายงานผลการสอบหาข้อเท็จจริงของคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงฯ (การคัดสัตว์) ตามคำสั่ง
 3. รายงานผลการสอบหาข้อเท็จจริง กรณีพัสดุชำรุด (ใบขาว) ที่แสดงราคาประเมินให้แสดงราคาประเมินขั้นต่ำตามบัญชีราคาประกาศกรมปศุสัตว์ฯ และราคาการได้มาของสัตว์ทุกตัว
 4. บัญชีคัดสัตว์ (แยกบัญชีสัตว์พันธุ์คัดออก/สัตว์คัดออก)
 5. รูปภาพสัตว์ที่ต้องการขอจำหน่าย (ต้องแสดงหมายเลขประจำตัวสัตว์ให้ชัดเจน)
 6. บันทึกขออนุมัติคัดสัตว์ (จากฟาร์มถึงหัวหน้าหน่วยงาน) พร้อมบัญชีรายละเอียดประกอบการคัด
 7. ผลการตรวจชันสูตรโรค (เฉพาะหมายเลขที่จะจำหน่าย) หรือใบรับรองฟาร์มปลอดโรค ฯ
 8. สำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงฯ (คัดสัตว์)

3. เอกสารประกอบการรายงานผลการจำหน่ายสัตว์ออกจากทะเบียน ดังนี้

1. หนังสือปะหน้ารายงานผลการจำหน่ายสัตว์ออกจากทะเบียน
2. สำเนาหนังสือแจ้ง สตง. ภูมิภาค
3. สำเนาทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์ และสำเนาสมุดทะเบียนคุมฝูง ที่ลงหมายเหตุการจำหน่ายออกจากทะเบียน หรือบัญชีแล้ว
4. รายงานผลการจำหน่ายของคณะกรรมการจำหน่ายสัตว์ (รวมบัญชีจำหน่ายและใบสรุปการจำหน่าย)
5. สำเนาใบนำส่งเงินรายได้ ตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยเงินรายได้ฯ (60/40)
6. สำเนาใบเสร็จรับเงิน, ใบนำฝากเงิน pay-in Slip, นส.01, นส.02 ใบนำส่งเงินรายได้แผ่นดิน
7. สำเนาเรื่องเดิมที่ขออนุมัติจำหน่าย ที่สำนักฯ หรือ ศูนย์วิจัยฯ ขออนุมัติให้จำหน่าย ประกอบด้วย
 - 7.1 รายงานผลการสอบหาข้อเท็จจริง (การคัดสัตว์)
 - 7.2 รายงานผลการสอบหาข้อเท็จจริง กรณีพัสดุชำรุด (ใบขาว) ที่แสดงราคาประเมินให้แสดงราคา
 - 7.3 ขออนุมัติคัดสัตว์ และบัญชีคัดสัตว์
8. สำเนาคำสั่งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง (คัดสัตว์) และคณะกรรมการจำหน่ายสัตว์

4. เอกสารประกอบการรายงานผลการจำหน่ายสัตว์ตายออกจากทะเบียน (กรณีตายปกติ) ดังนี้

1. หนังสือปะหน้ารายงานผลการจำหน่ายสัตว์ตายออกจากทะเบียน
2. สำเนาหนังสือแจ้ง สตง. ภูมิภาค
3. สำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริง (คัดสัตว์) และคณะกรรมการจำหน่ายสัตว์
4. บัญชีจำหน่ายสัตว์ตายทุกตัว (ใบขาว)
5. รายงานผลการสอบหาข้อเท็จจริงกรณีพัสดุชำรุดทุกตัว (ใบขาว)
6. รง.2
7. สำเนาทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์ สำเนาสมุดทะเบียนคุมฝูง ที่ลงหมายเหตุการจำหน่ายออกจากทะเบียน หรือบัญชีแล้ว
8. รายงานผลการจำหน่ายของคณะกรรมการจำหน่ายสัตว์
9. รง.1 ณ วันที่สัตว์ตาย และหนังสือหัวหน้าหน่วยงานอนุมัติให้จำหน่าย
10. แบบรายงานผลการผ่าชันสูตรซาก (กรณีนายสัตวแพทย์ทำการเปิดซาก) หรือรายงานผลการตรวจชันสูตรโรคจาก ศวพ. หรือสถาบันฯ (กรณีสัตวแพทย์ผู้ผ่าซาก ลงความเห็นให้ส่งซากหรือชิ้นส่วนเข้าวิเคราะห์ให้ห้องปฏิบัติการ)
11. รูปภาพสัตว์ตายที่เห็นหมายเลขประจำตัวสัตว์ชัดเจน และเห็นภาพสัตว์โดยรวมทั้งตัว พร้อมภาพถ่ายการรอยโรคของอวัยวะที่ผ่า
12. บันทึกการสอบสวน

5. เอกสารประกอบการรายงานผลการทำลายสัตว์กรณีเป็นโรคระบาด ดังนี้

1. หนังสือปะหน้ารายงานผลการทำลายแพะพร้อมขออนุมัติออกจากทะเบียน
2. สำเนาหนังสือแจ้ง สตง. ภูมิภาค (ทุกกรณีที่สัตว์ตาย) กรณีหน่วยงานรวบรวมแจ้งทุกสิ้นเดือนให้รายงานฯ ทั้งนี้ อยู่ระหว่างดำเนินการแจ้งให้ สตง. ภูมิภาคทราบ
3. รายงานผลการทำลายสัตว์ของคณะกรรมการ/รูปภาพขั้นตอนการทำลายสัตว์
4. สำเนาทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์ หรือสำเนาสมุดทะเบียนคุมฝูง
5. บันทึกผลการติดตามการทำลายสัตว์
6. เอกสารเรื่องเดิมที่อนุมัติให้ทำลาย
7. รายงานสอบข้อเท็จจริงฯ พาสุดุชำรุด

8. สำเนาคำสั่งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง (คัดสัตว์) และคณะกรรมการจำหน่ายสัตว์
9. สำเนาคำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่ 988/2560 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการทำลายสัตว์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์กรณีเกิดโรคระบาดสัตว์
10. สำเนาหนังสือกรมปศุสัตว์ ที่ กษ 0605/ว36122 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2560 เรื่อง ขั้นตอนการทำลายสัตว์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรณีเกิดโรคระบาด
11. สำเนาประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการทำลายสัตว์ที่เป็นโรคระบาดหรือมีเหตุอันสมควรสงสัยว่าเป็นโรคระบาด หรือสัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาด พ.ศ.2563 ลงวันที่ 30 เมษายน 2563

ปัญหาที่เกิดจากการรายงานผลการจำหน่ายสัตว์ (ตาย, คัดออก)

1. การอนุมัติให้จำหน่ายสัตว์ตายนั้น หัวหน้าหน่วยงานจะอนุมัติให้จำหน่าย หลังจากที่ได้พิจารณาความเห็นของคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงแล้ว ตามรายงานผลการสอบหาข้อเท็จจริงของคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริง (คัดสัตว์) ตามระเบียบกรมฯ ข้อ 10 เพราะนั้นการที่ไปอนุมัติในรายงานผลการจำหน่ายถือว่าไม่ถูกต้อง เพราะในรายงานผลการจำหน่าย เป็นการแจ้งเพื่อทราบเท่านั้น
2. ถ้าหน่วยงานมีทะเบียนครุภัณฑ์สัตว์ ที่ได้กำหนดเลขรหัสโดยฝ่ายพัสดุ กองคลัง แล้ว เมื่อมีการจำหน่าย ให้หมายเหตุการจำหน่าย ในทะเบียนครุภัณฑ์ฉบับนั้นให้ชัดเจน และถ่ายสำเนาแนบมากับการรายงานผลการจำหน่าย ไม่ต้องจัดทำขึ้นใหม่เพราะจะเกิดการซ้ำซ้อน
3. ควรระบุราคาการได้มาของสัตว์แต่ละตัวในทะเบียนครุภัณฑ์หรือบัญชีวัสดุให้ชัดเจน แต่ถ้าไม่สามารถระบุได้ราคาการได้มาคือ ราคาประเมินขั้นต่ำ ณ วันคัดสัตว์
4. ในรายงานของคณะกรรมการแต่ละเรื่อง (รายงานผลการจำหน่าย, รายงานผลการสอบหาข้อเท็จจริง) ประธานกรรมการจะต้องอยู่เพื่อดำเนินการเสมอ เพราะมีบางหน่วยงานที่ เมื่อประธานกรรมการไม่อยู่หรือไปราชการ ไม่มีการแต่งตั้งคำสั่งใหม่แทนประธานกรรมการคนเดิม
5. การจำหน่ายสัตว์คัดออก ถ้าระยะเวลาระหว่างการคัดสัตว์และการขายจริง มีระยะเวลาที่ห่างกันมาก ควรมีการชั่งน้ำหนักและประเมินราคาขั้นต่ำใหม่ก่อนการขายทุกครั้ง เพราะน้ำหนักสัตว์ย่อมมีการเปลี่ยนแปลง และถ้า น้ำหนักสัตว์และราคาประเมินขั้นต่ำใหม่ มีการลดลง หน่วยงานต้องชี้แจงเหตุผลให้กรมฯ ทราบ
6. ในรายงานผลการจำหน่ายสัตว์คัดออกทุกครั้ง หน่วยงานต้องแจ้งรายละเอียดจำนวนของสัตว์ที่เหลือจากการจำหน่ายไปใน แต่ละวิธี (ขาย, โอน, ทดแทนพันธุ์, ยังไม่จำหน่าย, ตาย ฯลฯ) ให้สัมพันธ์กับ จำนวนยอดรวมของสัตว์ทั้งหมด ที่ได้รับการอนุมัติให้คัดและจำหน่าย
7. เมื่อแนบเอกสารประกอบการรายงานมาไม่ครบ ฝ่ายพัสดุ กองคลัง ได้ทักท้วงถามไป บางหน่วยงานแนบเอกสาร มาให้ช้ามาก เพราะบางครั้งไม่ได้ท้วงถามเป็นหนังสือไป แต่ท้วงทางวาจาหรือทาง e-mail จึงทำให้การรายงานผล การจำหน่ายเกิดการล่าช้า

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ หน่วยงาน โทร.

ที่ กษ.0605. AA / วันที่

เรื่อง รายงานผลการสอบหาข้อเท็จจริง (การคัดสัตว์) เพื่อขออนุมัติจำหน่าย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

ด้วยศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ มีความประสงค์ขออนุมัติจำหน่าย (แพะ/แกะ/กวาง) เป็นสัตว์พันธุ์คัดออก/สัตว์คัดออก จำนวน ตัว ราคาประเมินขั้นต่ำ บาท เนื่องจาก และได้แนบเอกสารประกอบการพิจารณา ดังนี้

- ☒ 1. รายงานผลการสอบหาข้อเท็จจริง (การคัดสัตว์) ของคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริง (การคัดสัตว์) ตามคำสั่งกรมปศุสัตว์ที่ ลงวันที่
- ☒ 2. รายงานผลการสอบข้อเท็จจริงกรณีพัสดุชำรุด (ใบขวง) ที่แสดงราคาประเมินขั้นต่ำตามบัญชีราคาจำหน่ายสัตว์และราคาการได้มาของสัตว์ทุกตัว
- ☒ 3. บัญชีคัดสัตว์
- ☒ 4. รูปภาพสัตว์ที่ต้องการขอจำหน่าย (ต้องแสดงหมายเลขประจำตัวสัตว์ให้ชัดเจน)
- ☒ 5. ผลการตรวจชันสูตรโรค/ความเห็นของสัตวแพทย์
- ☒ 6. สำเนาคำสั่งกรมปศุสัตว์ที่ ลงวันที่ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริง (การคัดสัตว์) และคณะกรรมการจำหน่ายสัตว์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ

(.....)

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย

ฯ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ...หน่วยงาน.....โทร.....

ที่...กษ.0605. AA/.....วันที่...ลงวันที่ ๓๑.๑๑.๖๕๖๕.....

เรื่อง...รายงานผลการสอบหาข้อเท็จจริง (การคัดสัตว์).....

เรียน หัวหน้าหน่วยงาน (ผอ.ศูนย์วิจัย ฯ)

ตามคำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่...../..... ลงวันที่..... ได้แต่งตั้ง
คณะกรรมการการสอบข้อเท็จจริง (คัดสัตว์) บัดนี้คณะกรรมการ ฯ ได้ดำเนินการสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่า.....
(แพะ/แกะ/กวาง) จำนวน ตัว เห็นสมควรขอจำหน่ายเป็นสัตว์พันธุ์คัดออก/สัตว์คัดออก โดยการขายวิธี
.....(ระบุวิธีการจำหน่ายตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างฯ พ.ศ. 2560 ข้อ
215) ในราคาประเมินขั้นต่ำ.....บาท ซึ่งไม่กระทบกับเป้าหมายการผลิตที่กำหนดไว้ รายละเอียดปรากฏ
ตามรายงานผลการสอบหาข้อเท็จจริงกรณีพัสดุดำเนินการที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ลงชื่อ).....ประธานกรรมการ

()

(ลงชื่อ).....กรรมการ

()

(ลงชื่อ).....กรรมการ

()

☐ เห็นชอบ/อนุมัติ

☐ รายงานผลการสอบหาข้อเท็จจริง (คัดสัตว์) ให้สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์อนุมัติจำหน่าย ตามระเบียบ
ของทางราชการต่อไป

☐ แจ้งคณะกรรมการจำหน่ายสัตว์ ดำเนินการตามระเบียบของทางราชการต่อไป

.....

(หัวหน้าหน่วยงาน (ผอ.ศูนย์วิจัย ฯ))

รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีพัสดุชำรุด

ส่วนราชการ กรมปศุสัตว์
หน่วยงาน

ที่	วัน เดือน ปี ที่ได้มา	เลขที่หรือรหัส	ชื่อยี่ห้อ ชนิด แบบขนาด และลักษณะ		หมายเลข และ ทะเบียน	จำนวน (ตัว)	ได้มามีราคา ต่อหน่วย (บาท)	ใช้มานาน ประมาณ (ปี)	ใช้ประจำที่	สภาพปัจจุบันและ สาเหตุชำรุด	ประเมิน ราคา จำหน่าย	หมายเหตุ
			พันธุ์	เพศ								
1.												
2.												
3.												

คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง (คัดสัตว์)

ลงชื่อ..... ประธานกรรมการ
(ชื่อ-สกุล)

ตำแหน่ง

ลงชื่อ..... กรรมการ
(ชื่อ-สกุล)

ตำแหน่ง

ลงชื่อ..... กรรมการ
(ชื่อ-สกุล)

ตำแหน่ง

บัญชีคัตสัตว์ที่ 1 สัตว์พันธุ์คัดออก (แพะ/แกะ/กวาง)

วันที่คัด.....

ศูนย์วิจัย.....

ที่	เบอร์สัตว์	พันธุ์	เพศ	วันเกิด	น้ำหนัก แรกเกิด (กก.)	น้ำหนัก หย่านม (กก.)	น้ำหนัก ปัจจุบัน (กก.)	ค่าสาย พันธุ์	ราคา ประเมิน (บาท)	ราคา ได้มา (บาท)	เหตุผลการจำหน่าย	หมายเหตุ

คณะกรรมการคัตสัตว์ประกอบด้วย

ลงชื่อ..... ประธานกรรมการ
(ชื่อ-สกุล)ลงชื่อ..... กรรมการ
(ชื่อ-สกุล)ลงชื่อ..... กรรมการ
(ชื่อ-สกุล)

ตำแหน่ง

ตำแหน่ง

ตำแหน่ง

บัญชีคัตสัตว์ที่ 2 สัตว์คัตออก (แพะ/แกะ/กวาง)

วันที่คัต.....

ศูนย์วิจัย.....

ที่	เบอร์สัตว์	พันธุ์	เพศ	วันเกิด	น้ำหนัก แรกเกิด (กก.)	น้ำหนัก หย่านม (กก.)	น้ำหนัก ปัจจุบัน (กก.)	ค่าสาย พันธุ์	ราคา ประเมิน (บาท)	ราคา ได้มา (บาท)	เหตุผลการจำหน่าย	หมายเหตุ

คณะกรรมการคัตสัตว์ประกอบด้วย

ลงชื่อ..... ประธานกรรมการ

(ชื่อ-สกุล)

ลงชื่อ..... กรรมการ

(ชื่อ-สกุล)

ลงชื่อ..... กรรมการ

(ชื่อ-สกุล)

ตำแหน่ง

ตำแหน่ง

ตำแหน่ง

บัญชีคัตสัตว์ที่ 3 คัดจำหน่ายอื่นๆ เช่น ส่งมอบให้หน่วยงานภายใน หรือ ภายนอก กรมปศุสัตว์ (แพะ/แกะ/กวาง)

วันที่คัต.....

ศูนย์วิจัย.....

ที่	เบอร์สัตว์	พันธุ์	เพศ	วันเกิด	น้ำหนัก แรกเกิด (กก.)	น้ำหนัก หย่านม (กก.)	น้ำหนัก ปัจจุบัน (กก.)	ค่าสาย พันธุ์	ราคา ประเมิน (บาท)	ราคา ได้มา (บาท)	เหตุผลการจำหน่าย	หมายเหตุ

คณะกรรมการคัตสัตว์ประกอบด้วย

ลงชื่อ..... ประธานกรรมการ
(ชื่อ-สกุล)

ลงชื่อ..... กรรมการ
(ชื่อ-สกุล)

ลงชื่อ..... กรรมการ
(ชื่อ-สกุล)

ตำแหน่ง

ตำแหน่ง

ตำแหน่ง

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ หน่วยงาน โทร

ที่ กษ.0605.๙๙/ วันที่

เรื่อง ขออนุมัติคัด (แพะ/แกะ/กวาง)

เรียน หัวหน้าหน่วยงาน (ผอ.ศูนย์วิจัย ฯ)

ด้วยงานผลิต (แพะ/แกะ/กวาง) ศูนย์วิจัย..... มีความประสงค์ขออนุมัติคัด
(แพะ/แกะ/กวาง) จำนวน.....ตัว เนื่องจาก.....

เพื่อจำหน่ายเป็น (สัตว์พันธุ์คัดออก/สัตว์คัดออก) รายละเอียดตามบัญชีคัดที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

.....

(.....)

แจ้งคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริง (การคัดสัตว์) ตามคำสั่งกรมปศุสัตว์ที่ ลงวันที่
..... ดำเนินการต่อไป

(.....)

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย ฯ

บัญชีรายละเอียดประกอบการคัตสัตว์ (แพะ/แกะ/กวาง)

วันที่คัต.....

งานผลิต (แพะ/แกะ/กวาง) ศูนย์วิจัย.....

ที่	เบอร์สัตว์	พันธุ์	สายพันธุ์	เพศ	วันเกิด	อายุ	น้ำหนัก ปัจจุบัน (กก.)	สาเหตุที่คัตจำหน่าย

ภาพประกอบการขออนุมัติคัด (แพะ/แกะ/กวาง)
เพื่อขออนุมัติจำหน่าย (สัตว์พันธุ์คัดออก/สัตว์คัดออก)

วันที่คัด.....

พันธุ์.....จำนวน.....ตัว

ภาพถ่ายสัตว์ที่เห็น
เบอร์สัตว์ชัดเจน

1. เบอร์.....

ภาพถ่ายสัตว์ที่เห็น
เบอร์สัตว์ชัดเจน

2. เบอร์.....

ภาพถ่ายสัตว์ที่เห็น
เบอร์สัตว์ชัดเจน

3. เบอร์.....

ภาพถ่ายสัตว์ที่เห็น
เบอร์สัตว์ชัดเจน

4. เบอร์.....

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ หน่วยงาน โทร

ที่ กษ.0605. AA / วันที่

เรื่อง รายงานผลการจำหน่าย (แพะ/แกะ/กวาง) ออกจากทะเบียน

เรียน ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

ด้วย หน่วยงาน รายงานผลการจำหน่าย (แพะ/แกะ/กวาง) ออกจากทะเบียน ประจำเดือน..... จำนวน ตัว รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

หน่วยงาน ได้ดำเนินการตรวจสอบเอกสารแล้ว ประกอบด้วย

- ☐ 1. สำเนาหนังสือแจ้ง ส.ต.ง. ภูมิภาค
- ☐ 2. สำเนาทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์ และสำเนาสมุดทะเบียนคุมฝูง ที่ลงหมายเหตุการจำหน่ายออกจากทะเบียน หรือบัญชีแล้ว
- ☐ 3. บันทึกรายงานผลการจำหน่ายของคณะกรรมการจำหน่ายสัตว์ (รวมบัญชีจำหน่ายและใบสรุปการจำหน่าย)
- ☐ 4. สำเนาใบนำส่งเงินรายได้ ตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยเงินรายได้ฯ (60/40)
- ☐ 5. สำเนาใบเสร็จรับเงิน, ใบนำฝากเงิน pay-In Slip, นส.01, นส.02 ใบนำส่งเงินรายได้แผ่นดิน
- ☐ 6. เรื่องเดิมที่ขออนุมัติคัดสัตว์ ซึ่งประกอบด้วย
 - ☐ 6.1 บันทึกรายงานผลการสอบหาข้อเท็จจริง (คัดสัตว์) ของคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริง (คัดสัตว์)
 - ☐ 6.2 บันทึกขออนุมัติสัตว์ และบัญชีตรวจคัดสัตว์ฯ
 - ☐ 6.3 รายงานผลการสอบข้อเท็จจริงกรณีพัสดุชำรุด (ใบขาว) ที่แสดงราคาประเมินขั้นต่ำตามบัญชีราคาจำหน่ายสัตว์และราคาการได้มาของสัตว์ทุกตัว
- ☐ 7. สำเนาคำสั่งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง (คัดสัตว์) และคณะกรรมการจำหน่ายสัตว์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ผู้ตรวจสอบ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....

หัวหน้าหน่วยงาน.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....

ที่ กษ ๐๖๐๕. /.....

ศูนย์วิจัย ฯ.....

ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

.....

เรื่อง รายงานการจำหน่าย (แพะ/แกะ/กวาง) ออกจากทะเบียน/บัญชี

เรียน ผู้อำนวยการสำนักตรวจเงินแผ่นดิน.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนารายงานผลการจำหน่าย (แพะ/แกะ/กวาง) จำนวน ๑ ชุด

ด้วยศูนย์วิจัย ฯ.....ได้ดำเนินการจำหน่าย (แพะ/แกะ/กวาง).....

รวมจำนวน.....ตัว ได้เป็นเงิน..... บาท (.....) ได้นำส่งเงินเป็นรายได้แผ่นดินและหมายเหตุการจำหน่ายออกจากทะเบียน/บัญชีเรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย ฯ

โทร/โทรสาร .

E-mail

[illegible]

136.

ลำดับที่	หมายเลข ประจำตัว	พันธุ์	เพศ	เกิดเมื่อ	หมายเลขพ่อ	หมายเลขแม่	ราคาซื้อ (บาท)	รับจาก	ส่งไป	จำหน่าย เมื่อ	ราคา จำหน่าย (บาท)	หมายเหตุ
61	56019 NSO	100S	F	19 ต.ค 56	50004 NSO	50064 NSO		ส. พด. ส. ร. ร.				0518-12-18-006-0001/18 50640-01-008-0195
62	56020 NSO	87.5 P2.5K	F	19 ต.ค 56	50004 NSO	50002 NSO	80005.26/509	ด.อ. 57	ท.น.	9 ต.ค 57		021/56
63	56021 NSO	50P2.5K	F	22 ต.ค 56	50002 NSO	50025 NSO	80005.26/9	ด.อ. 57	ท.น.	14 พ.ค 57		021/56
64	56022 NSO	50P2.5K	M	26 ต.ค 56	50002 NSO	50057 NSO	8001/401027	4	อ.รับท.	8 ก.ค 57	1650	021/56
65	56023 NSO	87.5 P2.5K	F	26 ต.ค 56	50007 NSO	50093 CPO		4				0518-12-18-008-0011/18 0195
66	56024 NSO	50P2.5K	F	28 ต.ค 56	50007 NSO	50009 NSO	80005.26/655	ด.อ. 57	ท.น.	25 พ.ค 56	80005.26/655	ด.อ. 57
67	56025 NSO	100P	F	28 ต.ค 56	50007 NSO	50067 NSO	81539/1079409	4	อ.รับท.	14 พ.ค 60	2210	0195
68	56M026 NSO	100K	M	5 ก.พ 56	49M102 NSO	48F114 NSO		4				0518-12-18-011-0001/18 0195
69	56M027 NSO	100P	M	5 ก.พ 56	53M004 NSO	53F004 CPO	80018/400893	4	อ.รับท.	4 ก.พ 56	4120	021/56
70	56F028 NSO	100P	F	28 พ.ค 56	53M004 NSO	53F031 CPO	80005.26/625	ด.อ. 57	ท.น.	30 ก.ค 56		021/56
71	56M029 NSO	100S	M	30 พ.ค 56	50M004 NSO	54F044 NSO	8001/401027	4	อ.รับท.	8 ก.ค 57	1250	021/56
72	56M030 NSO	100S	M	5 มิ.ย 56	50M004 NSO	54F068 NSO		4	ท.น.	19 พ.ค 56	80005.26/476	ด.อ. 57
73	56F031 NSO	45S25P	F	3 มิ.ย 56	50M004 NSO	54F036 NSO	80021/401027	4	อ.รับท.	8 ก.ค 57	900	021/56
74	56M032 NSO	87.5 P2.5K	M	4 มิ.ย 56	53M004 NSO	54F049 NSO	80019/400919	4	อ.รับท.	4 มิ.ย 57	4840	021/56
75	56F033 NSO	45S25P	F	6 มิ.ย 56	50M004 NSO	54F049 NSO	81539/1079409	4	อ.รับท.	14 พ.ค 60	2340	021/56
76	56M034 NSO	45S25P	M	4 มิ.ย 56	50M004 NSO	54F012 NSO	80021/401027	4	อ.รับท.	8 ก.ค 57	900	021/56
77	56F035 NSO	45S25K	F	4 มิ.ย 56	50M004 NSO	54F050 NSO	80005.26/609	ด.อ. 57	ท.น.	23 ก.ค 57		021/56
78	56F036 NSO	87.5 P2.5K	F	4 มิ.ย 56	50M004 NSO	55F001 NSO		4				0518-12-18-006-0001/18 0195
79	56M037 NSO	87.5 P2.5K	M	8 มิ.ย 56	50M004 NSO	54F066 NSO	80021/401027	4	อ.รับท.	8 ก.ค 57	1600	021/56
80	56M038 NSO	100P	M	8 มิ.ย 56	53M004 NSO	54F051 NSO	80005.26/655	ด.อ. 57	ท.น.	15 ก.ค 56		021/56

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ หน่วยงาน โทร

ที่ กษ.0605. AA/ วันที่

เรื่อง รายงานผลการจำหน่าย (แพะ/แกะ/กวาง) ออกจากทะเบียน

เรียน หัวหน้าหน่วยงาน (ผอ.ศูนย์วิจัย ฯ)

ตามที่ผู้อำนวยการ(สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์/ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย ฯ) ได้อนุมัติให้ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์..... จำหน่าย(แพะ/แกะ/กวาง) จำนวน..... ตัว ในราคาประเมินขั้นต่ำ บาท เมื่อวันที่..... ตามหนังสือที่ กษ 0605/..... ลงวันที่..... (โดยได้จำหน่ายแล้ว/ ตายระหว่างรอ

จำหน่าย ในเดือน..... จำนวนตัว)#ถ้ามี

หรือ

1. หนังสือที่ กษ 0605/..... ลงวันที่..... อนุมัติให้จำหน่าย (แพะ/แกะ/กวาง) เป็นสัตว์ (พันธุ์คัดออก/คัดออก) จำนวน.....ตัว (โดยจำหน่ายแล้ว / ตายระหว่างรอจำหน่าย ในเดือน..... จำนวนตัว)#ถ้ามี

2. หนังสือที่ กษ 0605/..... ลงวันที่..... อนุมัติให้จำหน่าย (แพะ/แกะ/กวาง) เป็นสัตว์ (พันธุ์คัดออก/คัดออก) จำนวน.....ตัว (โดยจำหน่ายแล้ว / ตายระหว่างรอจำหน่าย ในเดือน..... จำนวนตัว)#ถ้ามี

คณะกรรมการจำหน่าย ได้ดำเนินการจำหน่าย (แพะ/แกะ/กวาง) ประจำเดือน..... โดยแยกตามพันธุ์ ดังนี้

๑. พันธุ์.....จำหน่ายพันธุ์..... ตัว จำหน่ายคัดออก..... ตัว

๒. พันธุ์.....จำหน่ายพันธุ์..... ตัว จำหน่ายคัดออก..... ตัว

จำหน่ายให้เกษตรกร แยกเป็นจำหน่ายพันธุ์ จำนวน..... ตัว จำหน่ายคัดออก จำนวน.....ตัว รวมทั้งสิ้น.....ตัว รวมเป็นเงิน.....บาท (.....บาทถ้วน) และได้หมายเหตุการจำหน่ายออกจากทะเบียนเรียบร้อยแล้ว มีแพะตายระหว่างรอการจำหน่าย.....ตัว ได้แยกเรื่องดำเนินการต่างหากแล้ว ส่วน(แพะ แกะกวาง) ที่เหลือจำนวน.....ตัว (รอจำหน่ายให้กับเกษตรกร/ยกยอดขออนุมัติคิดเพื่อจำหน่าย) ในครั้งต่อไป พร้อมได้ลงหมายเหตุการจำหน่ายออกจากทะเบียน/บัญชี เรียบร้อยแล้วตามรายละเอียดที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(ลงชื่อ).....ประธานกรรมการ

()

(ลงชื่อ).....กรรมการ

()

(ลงชื่อ).....กรรมการ

()

ถ้ามีให้ระบุ

- กรณีจำหน่ายไม่หมดในครั้งนี้

- บัณฑิตอนุมัติหมดภายใน ๖๐ วัน

☐ ทราบ

☐ แจ้งสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค และสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ เพื่อทราบต่อไป

(หัวหน้าหน่วยงาน (ผอ.ศูนย์วิจัย ฯ)

บัญชีการจำหน่าย (แพะ/แกะ/กวาง) ของ..... ประจำเดือน.....

ที่	เบอร์สัตว์	พันธุ์	เพศ	วันเกิด	วันที่จำหน่าย	อายุ	น้ำหนัก	มูลค่า	จำหน่ายให้แก่	สาเหตุ	ใบเสร็จรับเงิน	
											เล่มที่	เลขที่

คณะกรรมการจำหน่ายสัตว์ประกอบด้วย

ลงชื่อ..... ประธานกรรมการ

(ชื่อ-สกุล)

ตำแหน่ง

ลงชื่อ..... กรรมการ

(ชื่อ-สกุล)

ตำแหน่ง

ลงชื่อ..... กรรมการ

(ชื่อ-สกุล)

ตำแหน่ง

แบบรายงานสรุปการจำหน่าย (สุกร แพะ แกะ กวาง) (ศูนย์วิจัยฯ/สถานีวิจัยฯ)

ประจำเดือน.....

รวม..... ตัว เป็นเงิน..... บาท

รายการ จำหน่าย	เหตุผลการจำหน่าย										รวม			หมายเหตุ
	เพศ	ขายพันธุ์			ขายคัดออก			ส่งมอบให้หน่วยงานภายใน กรมปศุสัตว์						
		จำนวน	นน.	จำนวน	จำนวน	นน.	จำนวน	จำนวน	นน.	จำนวน	จำนวน	นน.	จำนวน	
		ตัว	กก.	บาท	ตัว	กก.	บาท	ตัว	กก.	บาท	ตัว	กก.	บาท	
พันธุ์.....	ผู้													
	เมีย													
พันธุ์.....	ผู้													
	เมีย													
รวม	ผู้													
	เมีย													
รวม														

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ หน่วยงาน โทร.

ที่ กษ 0605. AA/ วันที่ ลงวันที่ ณ วันคัตสัตว์

เรื่อง รายงานผลการสอบหาข้อเท็จจริง (การคัตสัตว์)

เรียน หัวหน้าหน่วยงาน (ผอ.ศูนย์วิจัย ฯ)

ตามคำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่...../..... ลงวันที่..... ได้แต่งตั้งคณะกรรมการการสอบข้อเท็จจริง (คัตสัตว์) บัดนี้คณะกรรมการ ฯ ได้ดำเนินการสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่า..... (แพะ/แกะ/กวาง) จำนวน..... ตัว เห็นสมควรขอจำหน่ายเป็นสัตว์พันธุ์คัดออก/สัตว์คัดออก โดยการขายวิธี.....(ระบุวิธีการจำหน่ายตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างฯ พ.ศ. 2560 ข้อ 215) ในราคาประเมินขั้นต่ำ.....บาท ซึ่งไม่กระทบกับเป้าหมายการผลิตที่กำหนดไว้ รายละเอียดปรากฏตามรายงานผลการสอบหาข้อเท็จจริงกรณีพัสดุชำรุดที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ลงชื่อ).....ประธานกรรมการ

()

(ลงชื่อ).....กรรมการ

()

(ลงชื่อ).....กรรมการ

()

☐ เห็นชอบ/อนุมัติ

☐ รายงานผลการสอบหาข้อเท็จจริง (คัตสัตว์) ให้สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์อนุมัติจำหน่าย ตามระเบียบของทาง

ราชการต่อไป

☐ แจ้งคณะกรรมการจำหน่ายสัตว์ ดำเนินการตามระเบียบของทางราชการต่อไป

.....

(หัวหน้าหน่วยงาน (ผอ.ศูนย์วิจัย ฯ)

แบบฟอร์มรายงานผลการจำหน่าย (แพะ/แกะ/กวาง) ออกจากทะเบียน

บันทึกข้อความ

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ แม่ฮ่องสอน	
วันที่ 450	วันที่ 28 พ.ค. 65
เลขที่ 14-004	

ส่วนราชการ สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กลุ่มวิจัยและพัฒนาแพะแกะ โทร. ๐ ๒๕๐๑ ๓๓๘๖ ต่อ ๓๐๘

ที่ กษ.๐๖๐๕/ ๓๔๕๐

วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุมัติจำหน่ายแกะ

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน

ตามที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน มีหนังสือที่ กษ ๐๖๐๕.๒๔/๒๔๑ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๕ ขออนุมัติจำหน่ายแพะ จำนวน ๑๐๒ ตัว เป็นสัตว์พันธุ์คัดออก จำนวน ๔ ตัว และเป็นสัตว์คัดออก จำนวน ๙๘ ตัว โดยการขายวิธีเฉพาะเจาะจงโดยการเจรจาตกลงราคากับในราคาประเมินขั้นต่ำ ๒๔๘,๒๕๐ บาท เนื่องจากแกะดังกล่าวมีจำนวนเกินเป้าหมายการผลิต และบางตัวอายุมาก ผอม ผสมไม่ติด ขางผิดปกติ ข้อยกเว้นไม่ขึ้นผสมพันธุ์ โครงร่างเล็ก แคระแกร็น อันตะขางเดียว ลักษณะไม่ตรงตามสายพันธุ์ หากเลี้ยงต่อไปจะทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณ และค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดู นั้น

สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์พิจารณาแล้ว อนุมัติให้ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน จำหน่ายแพะจำนวน ๑๐๒ ตัว เป็นสัตว์พันธุ์คัดออก จำนวน ๔ ตัว และเป็นสัตว์คัดออก จำนวน ๙๘ ตัว โดยการขายวิธีเฉพาะเจาะจงโดยการเจรจาตกลงราคากับในราคาประเมินขั้นต่ำตามเสนอ โดยให้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๒๑๕ (๑)

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

(นายคณัย คำขวัญ)

นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการพิเศษ

รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

ในกรณีเป็นพ่อแม่พันธุ์อายุ ๑ ปีขึ้นไป
จะต้องอนุมัติจาก ผอ.สพพ

รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีพัสดุชำรุด

ส่วนราชการ กรมปศุสัตว์

หน่วยงาน

ที่	วัน เดือน ปี ที่ได้มา	เลขที่หรือรหัส	ชื่อยี่ห้อ ชนิด แบบขนาด และลักษณะ		หมายเลข และ ทะเบียน	จำนวน (ตัว)	ได้มาราคา ต่อหน่วย (บาท)	ใช้มานาน ประมาณ (ปี)	ใช้ประจำที่	สภาพปัจจุบันและ สาเหตุชำรุด	ประเมิน ราคา จำหน่าย	หมายเหตุ
			พันธุ์	เพศ								
1.												
2.												
3.												

คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง (คัตสัตว์)

ลงชื่อ..... ประธานกรรมการ
(ชื่อ-สกุล)ลงชื่อ..... กรรมการ
(ชื่อ-สกุล)ลงชื่อ..... กรรมการ
(ชื่อ-สกุล)

ตำแหน่ง

ตำแหน่ง

ตำแหน่ง

บัญชีคัตสัตว์ที่ 1 สัตว์พันธุ์คัดออก (แพะ/แกะ/กวาง)

วันที่คัต.....

ศูนย์วิจัย.....

ที่	เบอร์สัตว์	พันธุ์	เพศ	วันเกิด	น้ำหนัก แรกเกิด (กก.)	น้ำหนัก หย่านม (กก.)	น้ำหนัก ปัจจุบัน (กก.)	ค่าสาย พันธุ์	ราคา ประเมิน (บาท)	ราคา ได้มา (บาท)	เหตุผลการจำหน่าย	หมายเหตุ

คณะกรรมการคัตสัตว์ประกอบด้วย

ลงชื่อ..... ประธานกรรมการ
(ชื่อ-สกุล)

ลงชื่อ..... กรรมการ
(ชื่อ-สกุล)

ลงชื่อ..... กรรมการ
(ชื่อ-สกุล)

ตำแหน่ง

ตำแหน่ง

ตำแหน่ง

บัญชีคัตสัตว์ที่ 2 สัตว์คัตออก (แพะ/แกะ/กวาง)

วันที่คัต.....

ศูนย์วิจัย.....

ที่	เบอร์สัตว์	พันธุ์	เพศ	วันเกิด	น้ำหนัก แรกเกิด (กก.)	น้ำหนัก หย่านม (กก.)	น้ำหนัก ปัจจุบัน (กก.)	ค่าสาย พันธุ์	ราคา ประเมิน (บาท)	ราคา ได้มา (บาท)	เหตุผลการจำหน่าย	หมายเหตุ

คณะกรรมการคัตสัตว์ประกอบด้วย

ลงชื่อ..... ประธานกรรมการ
(ชื่อ-สกุล)

ลงชื่อ..... กรรมการ
(ชื่อ-สกุล)

ลงชื่อ..... กรรมการ
(ชื่อ-สกุล)

ตำแหน่ง

ตำแหน่ง

ตำแหน่ง

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ หน่วยงาน โทร

ที่ กษ.0605.๙๙/ วันที่

เรื่อง ขออนุมัติคัด (แพะ/แกะ/กวาง)

เรียน หัวหน้าหน่วยงาน (ผอ.ศูนย์วิจัย ฯ)

ด้วยงานผลิต (แพะ/แกะ/กวาง) ศูนย์วิจัย..... มีความประสงค์ขออนุมัติคัด
(แพะ/แกะ/กวาง) จำนวน.....ตัว เนื่องจาก.....

เพื่อจำหน่ายเป็น (สัตว์พันธุ์คัดออก/สัตว์คัดออก) รายละเอียดตามบัญชีคัดที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

.....

(.....)

แจ้งคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริง (การคัดสัตว์) ตามคำสั่งกรมปศุสัตว์ที่ ลงวันที่
..... ดำเนินการต่อไป

(.....)

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย ฯ

บัญชีรายละเอียดประกอบการค้าสัตว์ (แพะ/แกะ/กวาง)

วันที่คัด.....

งานผลิต (แพะ/แกะ/กวาง) ศูนย์วิจัย.....

ที่	เบอร์สัตว์	พันธุ์	สายพันธุ์	เพศ	วันเกิด	อายุ	น้ำหนัก ปัจจุบัน (กก.)	สาเหตุที่คัดจำหน่าย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ หน่วยงาน โทร.....

ที่ กษ 0605. AA/ วันที่.....

เรื่อง รายงานผลการจำหน่าย (แพะ/แกะ/กวาง) ตายออกจากทะเบียน

เรียน ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

ด้วย หน่วยงาน รายงานผลการจำหน่าย (แพะ/แกะ/กวาง) ตายออกจากทะเบียน
ประจำเดือน..... จำนวน ตัว รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

หน่วยงาน ได้ดำเนินการตรวจสอบเอกสารแล้ว ประกอบด้วย

- สัตว์
- ☐ 1. สำเนาหนังสือแจ้ง สดง. ภูมิภาค
 - ☐ 2. สำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริง (คตสัตว์) และคณะกรรมการจำหน่าย
 - ☐ 3. บัญชีจำหน่ายสัตว์ตายทุกตัว (ใบขาว)
 - ☐ 4. รายงานผลการสอบหาข้อเท็จจริงกรณีพัสดุชำรุดทุกตัว (ใบขาว)
 - ☐ 5. รง.2
 - ☐ 6. สำเนาทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์ สำเนาสมุดทะเบียนคุมฝูง ที่ลงหมายเหตุการจำหน่ายออกจากทะเบียน หรือบัญชีแล้ว
 - ☐ 7. บันทึกรายงานผลการจำหน่ายของคณะกรรมการจำหน่ายสัตว์
 - ☐ 8. รง.1 ณ วันที่สัตว์ตาย และหนังสือหัวหน้าหน่วยงานอนุมัติให้จำหน่าย
 - ☐ 9. แบบรายงานผลการผ่าชันสูตรซาก (กรณีนายสัตวแพทย์ทำการเปิดซาก) หรือรายงานผลการตรวจชันสูตรโรคจาก ศวพ. หรือสถาบันฯ (กรณีสัตวแพทย์ผู้ผ่าซาก ลงความเห็นให้ส่งซากหรือชิ้นส่วนเข้าวิเคราะห์ให้ห้องปฏิบัติการ)
 - ☐ 10. รูปภาพสัตว์ตายที่เห็นหมายเลขประจำตัวสัตว์ชัดเจน และเห็นภาพสัตว์โดยรวมทั้งตัว พร้อมภาพถ่ายวิธีการรอยโรคของอวัยวะที่ผ่า
 - ☐ 11. บันทึกการสอบสวน
- จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ผู้ตรวจสอบ.....
(.....)

หัวหน้าหน่วยงาน.....
(.....)

ตำแหน่ง.....

ตำแหน่ง.....

ที่ กษ ๐๖๐๕. /.....

ศูนย์วิจัยฯ.....

ตำบล..... อำเภอ

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

.....

เรื่อง รายงานการจำหน่าย (แพะ/แกะ/กวาง) ตายออกจากทะเบียน/บัญชี

เรียน ผู้อำนวยการสำนักตรวจเงินแผ่นดิน.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนารายงานผลการจำหน่าย (แพะ/แกะ/กวาง) ตายออกจากทะเบียน/บัญชี จำนวน ๑ ชุด

ด้วยศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์.....ได้ดำเนินการจำหน่าย (แพะ/แกะ/กวาง) ตาย
 ออกจากทะเบียน ประจำเดือนพ.ศ. จำนวน ตัว ซึ่งได้ปฏิบัติตาม
 ระเบียบของทางราชการที่เกี่ยวข้อง พร้อมหมายเหตุการจำหน่ายออกจากทะเบียน/บัญชีแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย ฯ

โทร/โทรสาร .

E-mail

บัญชี แพะ/แกะ/กวางตาย ของ ศูนย์วิจัยฯ.....

ประจำเดือน.....

ที่	หมายเลข	เลขรหัสสินทรัพย์	พันธุ์	เพศ	วันจำหน่าย	อายุ	น้ำหนัก	คิดเป็นมูลค่า	การเลี้ยงดู ประวัติการป่วย การรักษา	สภาพลักษณะกายภาพภายนอก	การจัดการซาก	สาเหตุการตาย
1												
2												
3												
4												
คิดมูลค่ารวม (บาท)												

*** การคิดเป็นมูลค่า (ประเมินค่าเสียหาย) กำหนดให้ แพะ แกะ กวาง กิโลกรัมละ บาท ตามประกาศกรมปศุสัตว์

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าสัตว์จำนวนดังกล่าว ได้ตายจากเหตุที่เกิดขึ้นได้ตามปกติวิสัย และเป็นเหตุสุดวิสัยจริง

คณะกรรมการจำหน่ายสัตว์ประกอบด้วย

ลงชื่อ..... ประธานกรรมการ

(ชื่อ-สกุล)

ตำแหน่ง

ลงชื่อ..... กรรมการ

(ชื่อ-สกุล)

ตำแหน่ง

ลงชื่อ..... กรรมการ

(ชื่อ-สกุล)

ตำแหน่ง

รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีพัสดุชำรุด

ส่วนราชการ กรมปศุสัตว์

หน่วยงาน

ที่	วัน เดือน ปี ที่ได้มา	เลขที่หรือรหัส	ชื่อยี่ห้อ ชนิด แบบขนาด และลักษณะ		หมายเลข และ ทะเบียน	จำนวน (ตัว)	ได้มาราคา ต่อหน่วย (บาท)	ใช้มานาน ประมาณ (ปี)	ใช้ประจำที่	สภาพปัจจุบันและ สาเหตุชำรุด	ประเมิน ราคา จำหน่าย	หมายเหตุ
			พันธุ์	เพศ								
1.												
2.												
3.												

คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง (คัดสัตว์)

(ลงชื่อ) ประธานกรรมการ
()

ตำแหน่ง

(ลงชื่อ) กรรมการ
()

ตำแหน่ง

(ลงชื่อ) กรรมการและเลขานุการ
()

ตำแหน่ง

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ หน่วยงาน ที่อยู่ โทรศัพท์

ที่ กษ.๐๖๐๕.๐๐/ AA/ วันที่ ลงวันที่ ณ วันที่สัตว์ตาย

เรื่อง รายงานสัตว์ตาย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

ด้วย แพะ/แกะ/กวาง หมายเลข..... พันธุ์..... เพศ..... เกิดเมื่อ.....
อายุ ปี เดือน น้ำหนัก กิโลกรัม ได้ตายลงเมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. เวลา น.
และ หน่วยงาน ได้มีคำสั่งกรมปศุสัตว์ที่ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง (คัตสัตว์) และ
คณะกรรมการจำหน่ายสัตว์ ลงวันที่ เดือน พ.ศ. ให้ดำเนินการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น เพื่อหา
สาเหตุการตายของสัตว์ดังกล่าว

หน่วยงาน (เช่น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลา) พิจารณาแล้ว และได้ดำเนินการ

☐ ขยายซากสัตว์ตามข้อ 10 และข้อ 11 แห่งระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการตรวจคัตสัตว์และจำหน่าย
เนื้อสัตว์ พ.ศ. 2550 จำนวน กิโลกรัม ราคา บาท โดยดำเนินการ
ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม

☐ ซากไม่สามารถจำหน่ายได้ ได้ทำลายซากสัตว์ตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการจัดการซากสัตว์ของ
ทางราชการที่ตาย พ.ศ. 2543 ข้อ 11 แล้ว โดยการ

☐ (ก) ผังซาก ☐ (ข) ใช้สารเคมี ☐ (ค) เผาซาก

☐ ดำเนินการอื่นโดย

.....
.....
.....
.....

และเห็นว่ากรณีสัตว์ตาย นั้น

☐ เป็นเหตุที่เกิดขึ้นได้ตามปกติวิสัย และเป็นเหตุสุดวิสัย ไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำ
ของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ไม่สมควรต้องรับผิดชอบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติ
เกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

☐ มีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เห็นควรพิจารณาแต่งตั้ง
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความผิดทางละเมิด เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับความผิดทางละเมิดตามระเบียบสำนัก
นายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ต่อไป

()

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยฯ

ทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์

สมัคร สำเนา

หน้าที่.....เลขรหัสสินค้า.....0600-03-19-002-0499/b3.....รหัสศูนย์ต้นทุน.....0700600017.....(สำหรับรายการเคลื่อนไหวตั้งแต่ปีงบประมาณ 2563 เป็นต้นไป)
ประเภท.....ครุภัณฑ์การเกษตร.....ปีที่ผลิตกันท์.....2002.....ชื่อหน่วยงาน.....สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์.....จัดทำโดย กลุ่มพัสดุ กองคลัง

ชื่อผู้ขาย/ผู้รับจ้าง/ผู้รับราคา.....ห้างหุ้นส่วนจำกัด พรชัยอินเตอร์เทรด.....		ใช้ประจำที่.....ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์หนองแกว.....		รายการเคลื่อนไหวของสินทรัพย์				
รหัสผู้ขาย..1000008026...ที่อยู่...1/15-19 หมู่ที่ 6 อ.เทพารักษ์ จ.ราชบุรี.....		ผู้ดูแลรับผิดชอบ.....ฝ่ายบริหารงานทั่วไป.....		1. โอนให้/มอบให้...(ชื่อหน่วยงาน).....				
ประเภทของเงิน		วิธีการได้มา						
☒ เงินงบประมาณ แหล่งของเงิน.....6211310..... ☐ เงินนอกงบประมาณ รหัสงบประมาณ...0๕๐๐ ๖๖๐๐๐ ๕11 03.๕4..... ☐ เงินงบกลาง รหัสกิจกรรม.....070061000N0935..... ☐ เงินบริจาค/เงินช่วยเหลือ รหัสกิจกรรมย่อย.....10๐0N๐๙๓๑๐๐..... ☐ อื่น ๆ (ระบุ)700.....		☐ เฉพาะเจาะจง ☒ e-Bidding ☐ คัดเลือก ☐ e-Market-ใบเสนอราคา ☐ รับบริจาค ☐ e-Market-Thai Auction ☐ เงินช่วยเหลือ ☐ อื่นๆ..... ☐ รับมอบจาก.....		ขอขึ้นทะเบียนตามหนังสือที่ กท 0๖๕/446 ลงวันที่ 2๖ พ.ค. ๕๖				
☐ รับโอนสินทรัพย์ระหว่างกรม.....		เลขสินทรัพย์เดิม.....		2. กรมพัสดุฯ อนุมัติ / เห็นชอบ ให้จำหน่าย				
ตามหนังสือที่.....รับโอนวันที่.....		ตามหนังสือที่.....ลงวันที่.....วันที่รับมอบ-ส่งมอบ.....		ออกจากทะเบียนครุภัณฑ์ วันที่.....				
ตามหนังสือที่.....				ตามหนังสือที่.....				
สินทรัพย์ได้มา		รายละเอียดครุภัณฑ์/สิ่งก่อสร้าง				อายุการใช้งาน (ปี)	อัตราค่าเสื่อมราคา	หมายเหตุ
วัน เดือน ปี	ตามที่เอกสาร	ชื่อสินทรัพย์ คำอธิบายและรายละเอียด ลักษณะ/คุณสมบัติ /ขนาด/สี/ข้อ/รุ่น/แบบ/หมายเลขเครื่อง/เลขทะเบียนฯ	เลขรหัสสินทรัพย์ย่อย/เลขที่ผลิตภัณฑ์	ราคาต่อหน่วยสินทรัพย์ย่อย	มูลค่ารวม/ชุด			
15 ก.ค.2563	สัญญาเลขที่ 26/2562 ลงวันที่ 22 ก.ค.2562	แพะพันธุ์ชาเนน เพศผู้ หมายเลขแพะ 20022 / (หมายเลขประจำตัวสัตว์ 1911031G00713) /			61,847.45 /			
ลงชื่อ..... (นางสาวกมลวรรณ ทองอร่าม) ตำแหน่ง เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน วันที่			ลงชื่อ..... (นายเสว นามคุณ) ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ วันที่		จำหน่ายตามหนังสืออนุมัติที่ กษ 0605. ๐๕๐๐๖๐๐๐๔๔ ลว. (ตามใบร.1) ✓			

โปรดพลิก ด้านหลังคือประวัติการซ่อมแซมบำรุงรักษา รัพย์สิน

136.

ลำดับที่	หมายเลข ประจำตัว	พันธุ์	เพศ	เกิดเมื่อ	หมายเลขพ่อ	หมายเลขแม่	ราคาซื้อ (บาท)	รับจาก	ส่งไป	จำหน่าย เมื่อ	ราคา จำหน่าย (บาท)	หมายเหตุ
61	56019 NSO	100 S	F	19 ต.ค 56	50004 NSO	50064 NSO		น. หอการค้า	ทว	9 ต.ค 57		0518-12-18-006-0001-54 500640-01-008-019 54
62	56020 NSO	87.5 P25K	F	19 ต.ค 56	50004 NSO	54002 NSO		น. หอการค้า	ทว	24 ต.ค 57		021/54
63	56021 NSO	50 P25K	F	20 ต.ค 56	50002 NSO	50025 NSO		น. หอการค้า	ทว	24 ต.ค 57		021/54
64	56022 NSO	50 P25K	M	26 ต.ค 56	50002 NSO	50057 NSO	8021/401027	น	อ. หอการค้า	8 ต.ค 57	1650	0518-12-18-002-0011-54 021/54
65	56023 NSO	87.5 P25K	F	26 ต.ค 56	50007 NSO	52093 CPO		น				021/54
66	56024 NSO	50 P25K	F	28 ต.ค 56	50007 NSO	51009 NSO		น. หอการค้า	ทว	25 ต.ค 56		021/54
67	56025 NSO	100 P	F	28 ต.ค 56	50007 NSO	50067 NSO	21539/1079409	น	อ. หอการค้า	14 ต.ค 60	2210	0518-12-18-011-0001-54 021/54
68	56M026 NSO	100 K	M	5 ก.พ 56	49M108 NSO	48F114 NSO		น				021/54
69	56M027 NSO	100 P	M	5 ก.พ 56	53M004 NSO	53F004 CPO	8018/400893	น	อ. หอการค้า	4 ก.พ 56	4120	021/54
70	56F028 NSO	100 P	F	28 ต.ค 56	53M004 NSO	53F031 CPO	800605.26/625	น	ทว	30 ก.ค 56		021/54
71	56M029 NSO	100 S	M	30 ต.ค 56	50M004 NSO	54F044 NSO	8021/401027	น	อ. หอการค้า	8 ก.ค 57	1250	021/54
72	56M030 NSO	100 S	M	3 ต.ค 56	50M004 NSO	54F068 NSO		น	ทว	19 ต.ค 56		021/54
73	56F031 NSO	45 S 25 P	F	3 ต.ค 56	50M004 NSO	54F036 NSO	8021/401027	น	อ. หอการค้า	2 ก.ค 57	900	021/54
74	56M032 NSO	87.5 P25K	M	4 ต.ค 56	53M004 NSO	52F049 NSO	8019/400919	น	อ. หอการค้า	4 ต.ค 57	4840	021/54
75	56F033 NSO	45 S 25 P	F	6 ต.ค 56	50M004 NSO	52F043 NSO	21539/1079409	น	อ. หอการค้า	14 ต.ค 60	2340	021/54
76	56M034 NSO	45 S 25 P	M	7 ต.ค 56	50M002 NSO	54F012 NSO	8021/401027	น	อ. หอการค้า	8 ก.ค 57	900	021/54
77	56F035 NSO	45 S 25 K	F	7 ต.ค 56	50M002 NSO	54F030 NSO	800605.26/609	น	ทว	23 ก.ค 57		021/54
78	56F036 NSO	87.5 S 12.5 P	F	7 ต.ค 56	50M004 NSO	55F001 NSO		น				0518-12-18-006-0002-54 021/54
79	56M037 NSO	87.5 S 12.5 P	M	8 ต.ค 56	50M002 NSO	52F066 NSO	8021/401027	น	อ. หอการค้า	8 ก.ค 57	1600	021/54
80	56M038 NSO	100 P	M	8 ต.ค 56	53M004 NSO	54F051 NSO	800605.26/655	น	ทว	15 ต.ค 56		021/54

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ หน่วยงาน ที่อยู่ โทรศัพท์

ที่ กษ.๐๖๐๕.๐๐/..... วันที่

เรื่อง รายงานการจำหน่ายแพะ/แกะ/กวางตายออกจากทะเบียน

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยฯ

ตามคำสั่งกรมปศุสัตว์ที่ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง (คัตสัตว์) และคณะกรรมการจำหน่ายสัตว์ ลงวันที่ เดือน พ.ศ. (ปัจจุบันใช้คำสั่งกรมปศุสัตว์ที่ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง (คัตสัตว์) และคณะกรรมการจำหน่ายสัตว์ ลงวันที่) ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ทำการสอบข้อเท็จจริงซึ่ง แพะ/แกะ/กวาง หมายเลข พันธุ์ เพศ แพะ/แกะ/กวางตัวดังกล่าวมีอาการ จึงได้ทำการรักษาตามอาการ ปรากฏว่าอาการไม่ดีขึ้น ได้ตายเมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. ซึ่งสัตวแพทย์ได้ดำเนินการชันสูตรซาก แพะ/แกะ/กวางดังกล่าวแล้ว ผลการวินิจฉัยเบื้องต้นสรุปได้ว่าแพะ/แกะ/กวางตาย เนื่องจาก

คณะกรรมการจำหน่ายสัตว์ จึงได้พร้อมกันจำหน่ายแพะ/แกะ/กวางหมายเลข พันธุ์ เพศ โดยวิธีการ พร้อมหมายเหตุการจำหน่ายออกจากทะเบียน/บัญชี เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

คณะกรรมการจำหน่ายสัตว์

(ลงชื่อ) ประธานกรรมการ
()

ตำแหน่ง

(ลงชื่อ) กรรมการ
()

ตำแหน่ง

(ลงชื่อ) กรรมการและเลขานุการ
()

ตำแหน่ง

ทราบ/รายงานสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ต่อไป

.....
()

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย.....

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ...หน่วยงาน ที่อยู่ โทรศัพท์

ที่ กษ.๐๖๐๕.๐๐/..... วันที่ลงวันที่ ณ วันที่สัตว์ตาย

เรื่อง.....รายงานสัตว์ตาย.....

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยฯ

ด้วยแพะ/แกะ/กวาง หมายเลข..... พันธุ์..... เพศ.....
เกิดเมื่อ..... อายุ ปี เดือน น้ำหนัก กิโลกรัม ได้ตายลงเมื่อวันที่ เดือน พ.ศ.
เวลาน. และหน่วยงาน ได้มีคำสั่งกรมปศุสัตว์ที่ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง (คัดสัตว์)
และคณะกรรมการจำหน่ายสัตว์ ลงวันที่ เดือน พ.ศ. ให้ดำเนินการสอบหาข้อเท็จจริงเบื้องต้น
เพื่อหาสาเหตุการตายของสัตว์ดังกล่าว

คณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงได้ตรวจสอบแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเบื้องต้น ดังนี้

1) การเลี้ยงดู ประวัติการป่วย และการรักษา

.....
.....
.....

2) สภาพลักษณะกายภาพภายนอก

.....
.....
.....

3) สภาพอวัยวะภายใน

.....
.....

คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่า

☐ สัตว์ตัวนี้ไม่ได้ตายด้วยโรคระบาด☐ ชากสัตว์บางส่วนสามารถจำหน่ายได้ เห็นควรให้ทำการขายซากสัตว์ต่อไป☐ ชากสัตว์ไม่สามารถจำหน่ายได้ ได้ทำลายซากสัตว์ตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการ

จัดการซากสัตว์ของทางราชการที่ตาย พ.ศ. 2543 ข้อ 11 แล้ว โดยการ

☐ (ก) ผังซาก ☐ (ข) ใช้สารเคมี ☐ (ค) เผาซาก

☐ ได้เปิดซากสัตว์แล้ว พบลักษณะที่อาจเป็นนิกรโรค คัดว่าสัตว์อาจตายด้วยโรคระบาด ได้
เก็บตัวอย่างชิ้นเนื้อเยื่อส่วนที่อาจเป็นนิกรโรคของอวัยวะภายใน ส่งให้สัตวแพทย์ทำการตรวจพิสูจน์ และได้
ทำลายแล้ว โดยการ

☐ (ก) ผังซาก ☐ (ข) ใช้สารเคมี ☐ (ค) เผาซาก☐ สัตว์อาจตายด้วยโรคระบาด เห็นควรแจ้งหรือนำสัตว์ตายส่งให้สัตวแพทย์ทำการตรวจวินิจฉัย/ ☐ สัตว์อาจตาย...

- ☐ สัตว์อาจตาย เนื่องจาก (ใส่สาเหตุการตายทุกครั้ง)
- ☐ เป็นเหตุที่เกิดขึ้นได้ตามปกติวิสัย และเป็นเหตุสุดวิสัย ไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ไม่สมควรต้องรับผิดชอบละเมิดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539
- ☐ มีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เห็นควรพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความผิดทางละเมิด เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

(ลงชื่อ) ประธานกรรมการ
()

ตำแหน่ง

(ลงชื่อ) กรรมการ
()

ตำแหน่ง

(ลงชื่อ) กรรมการและเลขานุการ
()

ตำแหน่ง

หัวหน้าหน่วยงานพิจารณาสั่งการ

- ☐ เห็นชอบตามความเห็นของคณะกรรมการฯ
- ☐ อนุมัติให้ขายซากสัตว์ตามข้อ 10 และข้อ 11 แห่งระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการตรวจคัดสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2550 จำนวน กิโลกรัม ราคา บาท โดยดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ☐ เห็นชอบให้ทำลายซากสัตว์ตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการจัดการซากสัตว์ของทางราชการ ที่ตาย พ.ศ. 2543 ข้อ 11 แล้ว โดยการ
- ☐ (ก) ผึ่งซาก ☐ (ข) ใช้สารเคมี ☐ (ค) เผาซาก
- ☐ ไม่เห็นชอบ เนื่องจาก

.....

.....

เห็นควรดำเนินการโดย

.....

☐ ให้รายงานผลการดำเนินการต่ออธิบดีกรมปศุสัตว์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

()

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยฯ

อนุมัติ

.....

()

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยฯ

ผลการตรวจวินิจฉัยซาก

หน่วยงาน

วัน เดือน ปี การวินิจฉัย

ชนิดสัตว์.....หมายเลข.....พันธุ์.....เพศ.....เกิดเมื่อ.....

อายุ.....น้ำหนัก.....ได้ตายลงเมื่อเวลา.....

ประวัติการป่วย อาการที่พบ และการรักษา

.....

การชันสูตรทั่วไป

ก. ลักษณะสภาพภายนอกทั่วไป

1. สภาพของซากสัตว์

() เพิ่งตายใหม่ () แข็ง () เน่า () พองลม

2. ภาวะโภชนาการ

() ผอม () ปานกลาง () อ้วน

3. ผิวหนัง และพยาธิภายนอก.....

4. เยื่อเมือกที่สังเกตได้.....

5. สิ่งขับหลังจากร่างกาย.....

6. ลักษณะและท่าทาง.....

7. สภาพแวดล้อมที่สัตว์ตาย.....

/ข. ร้องรอย...

ข. ร่องรอยพยาธิสภาพในซากสัตว์

1. เนื้อเยื่อชั้นใต้ผิวหนัง.....
2. ระบบกล้ามเนื้อ และเส้นเอ็น.....
3. ต่อมน้ำเหลืองใต้ผิวหนัง.....
4. ช่องอก.....
5. หัวใจและเยื่อหุ้มหัวใจ.....
6. ระบบหายใจ (หลอดลม ปอด ถุงลม).....
7. ช่องท้อง.....
8. ระบบย่อยอาหาร (คอหอย หลอดอาหาร กระเพาะส่วนหน้า กระเพาะอาหาร ลำไส้ต่าง ๆ).....
.....
9. ระบบทำลายเม็ดเลือด (ตับ ถุงน้ำดี ม้าม ต่อม้ำเหลือง).....
.....
10. ระบบขับถ่าย (ไต กรวยไต กระเพาะปัสสาวะ ท่อปัสสาวะ).....
.....
11. ระบบสืบพันธุ์ (รังไข่ อัณฑะ มดลูก ปากมดลูก).....
.....
12. ระบบประสาท (สมอง ไขสันหลัง).....
.....

ผลการชันสูตรทางห้องปฏิบัติการ

- ตรวจเชื้อแบคทีเรีย.....
- ตรวจเชื้อไวรัส.....
- ตรวจเนื้อเยื่อ.....
- ตรวจทางชีวเคมี.....
- ตรวจปรสิต.....

ตรวจสอบสารพิษ.....

สรุปผลการวินิจฉัย

สาเหตุหลัก.....

สาเหตุโน้มนำ.....

การจัดการซาก

คำแนะนำอื่นๆ ของสัตวแพทย์

ลงชื่อ.....

(.....)

สัตวแพทย์

*** อาจแนบภาพการรอยโรค

ภาพสัตว์ตาย

ภาพถ่ายวิธีการรอยโรคของอวัยวะที่ผ่า

ภาพถ่ายวิธีการรอยโรคของอวัยวะที่ผ่า

แพะ/แกะ/กวางหมายเลข เพศ พันธุ์

เกิดวันที่ เดือน พ.ศ.

ตายวันที่ เดือน พ.ศ.

อายุ ปี เดือน

หมายเหตุ : การถ่ายภาพแพะ/แกะ/กวาง ให้ เห็นหมายเลขสัตว์ให้ชัดเจน

ถ่ายให้เห็นเบอร์หูสัตว์

ภาพถ่ายทั้งตัว

แพะ/แกะ/กวางหมายเลข เพศ พันธุ์

เกิดวันที่ เดือน พ.ศ.

ตายวันที่ เดือน พ.ศ.

อายุ ปี เดือน

หมายเหตุ : การถ่ายภาพแพะ/แกะ/กวาง ให้ เห็นหมายเลขสัตว์ให้ชัดเจน

บันทึกการสอบสวน

เรื่อง การสอบหาข้อเท็จจริงกรณีแพะตาย

สอบสวนที่

วันที่

ข้าพเจ้า อายุ ปี สัญชาติ ศาสนา
 อาชีพ ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน หมู่ที่
 ตำบล อำเภอ จังหวัด เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ในฐานะ
 สถานที่สะดวกในการติดต่อ หมู่ที่ ตำบล อำเภอ
 จังหวัด หมายเลขโทรศัพท์ ข้าพเจ้าได้ทราบเรื่องการสอบข้อเท็จจริงกรณี
 (แพะ/แกะ/กวาง) ตาย และหน่วยงานได้มีคำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบหา
 ข้อเท็จจริง (การคัสดสัตว์) และคณะกรรมการจำหน่ายสัตว์ ลงวันที่ และคำสั่งศูนย์วิจัยและ
 บำรุงพันธุ์ ที่ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริง (การคัสดสัตว์) ลง
 วันที่ ให้ดำเนินการสอบหาข้อเท็จจริงเบื้องต้น เพื่อหาสาเหตุการตายของ ข้าพเจ้า
 ขอให้ถ้อยคำตามสัตย์จริง ดังต่อไปนี้ ในวันที่ ได้เห็น(แพะ/แกะ/กวาง) หมายเลข
 พันธุ์ เพศ มีอาการ จึงแจ้งเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลทราบ เจ้าหน้าที่
 จึงแจ้งให้นายสัตวแพทย์จาก มาทำการรักษาตามอาการ แต่อาการของสัตว์ไม่ดีขึ้น และตาย
 ลงในวันที่ พบสัตว์นอนตายในคอกสัตว์ป่วย ซึ่งสัตวแพทย์มีความเห็นว่า (แพะ/แกะ/
 กวาง) ตายเนื่องจาก

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงกรณีสัตว์ตาย มิได้ทำ หรือจัดให้ทำการใด ๆ
 ซึ่งเป็นการล่อลวงขู่เชิญหรือให้สัญญา หรือเพื่อบังคับให้ข้าพเจ้าให้ถ้อยคำแต่อย่างใด และข้าพเจ้าขอรับรองว่าเป็น
 บันทึกถ้อยคำที่ถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงกรณีสัตว์ตาย

(ลงชื่อ) ผู้ให้ถ้อยคำ
 ถ้อยคำ

(.....)

(ลงชื่อ) ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง

คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีสัต์ตาย ขอรับรองว่า..... ได้
ให้ถ้อยคำและลงลายมือชื่อต่อหน้าคณะกรรมการฯ จริง

(ลงชื่อ).....ประธานกรรมการ
(.....)

ตำแหน่ง

(ลงชื่อ).....กรรมการ
(.....)

ตำแหน่ง

(ลงชื่อ).....กรรมการ
(.....)

ตำแหน่ง

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ หน่วยงาน โทร.

ที่ กษ.0605. AA/ วันที่

เรื่อง รายงานผลการทำลายแพะพร้อมขออนุมัติออกจากทะเบียน

เรียน ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

ด้วยศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์.....ขอรายงานอนุมัติจำหน่ายสัตว์ตาย
กรณีทำลายแพะป่วยเป็นโรค.....ออกจากทะเบียนเมื่อวันที่.....จำนวน.....ตัว
โดยวิธีการ..... รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

ด้วยศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์.....ได้ดำเนินการตรวจสอบเอกสารประกอบด้วย

- ☒ 1. สำเนาหนังสือแจ้ง สดง. ภูมิภาค (ทุกกรณีที่สัตว์ตาย) กรณีหน่วยงานรวบรวมแจ้งทุกสิ้นเดือนให้รายงานฯ ทั้งนี้ อยู่ระหว่างดำเนินการแจ้งให้ ส.ต.ง. ภูมิภาคทราบ
- ☒ 2. บันทึกรายงานผลการทำลายสัตว์ของคณะกรรมการ/รูปภาพขั้นตอนการทำลายสัตว์
- ☒ 3. สำเนาทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์ หรือสำเนาสมุดทะเบียนคุมฝูง
- ☒ 4. บันทึกผลการติดตามการทำลายสัตว์
- ☒ 5. เอกสารเรื่องเดิมที่อนุมัติให้ทำลาย
- ☒ 6. รายงานสอบข้อเท็จจริงฯ พัสดฯ ขำ รุด
- ☒ 7. สำเนาคำสั่งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง (คัดสัตว์) และคณะกรรมการจำหน่ายสัตว์
- ☒ 8. สำเนาคำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่ 988/2560 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผล

การทำลายสัตว์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์กรณีเกิดโรคระบาดสัตว์

- ☒ 9. สำเนาหนังสือกรมปศุสัตว์ ที่ กษ 0605/ว36122 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2560 เรื่อง ขั้นตอนการทำลายสัตว์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรณีเกิดโรคระบาด

- ☒ 10. ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการทำลายสัตว์ที่เป็นโรคระบาดหรือมีเหตุอันสมควรสงสัยว่าเป็นโรคระบาด หรือสัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาด พ.ศ.2563 ลงวันที่ 30 เมษายน 2563

คณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริง (การคัดสัตว์) และคณะกรรมการจำหน่ายสัตว์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(.....)

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย ฯ

ที่ กษ ๐๖๐๕. /.....

ศูนย์วิจัยฯ.....

ตำบล..... อำเภอ

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

.....

เรื่อง รายงานผลการจำหน่าย (แพะ) ออกจากทะเบียน

เรียน ผู้อำนวยการสำนักตรวจเงินแผ่นดินจังหวัด.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. บันทึกการทำลายสัตว์และซากสัตว์ ลงวันที่.....และบันทึกผลการทำลายสัตว์
2. สำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการทำลายสัตว์ของหน่วยงานใน
สังกัดสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์กรณีเกิดโรคระบาดสัตว์ ที่ 988/2560 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2560

ตามหนังสือสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ ที่ กษ0605/ว6122 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2560 เรื่อง
ขั้นตอนการทำลายสัตว์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรณีเกิดโรคระบาด และคำสั่งกรมปศุสัตว์ที่
988/2560 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแล และติดตามผลการทำลายสัตว์ของหน่วยงานในสังกัด สำนัก
พัฒนาพันธุ์สัตว์ กรณีเกิดโรคระบาด โดยศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์.....ได้ทำลาย (แพะ) จำนวน ตัว
เนื่องจากตรวจพบ..... ซึ่งเป็นพาหะของโรคตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 เป็นโรคที่
ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพเป็นอย่างมาก โดยดำเนินการตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการทำลายสัตว์ที่เป็นโรค
ระบาดและการทำลายสัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาด (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550 และประกาศกรมปศุ
สัตว์ เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการทำลายสัตว์ที่เป็นโรคระบาดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคระบาดหรือ
สัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาด พ.ศ.2563 นั้น

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์.....ได้ดำเนินการทำลาย(แพะ/แกะ/กวาง) จำนวนดังกล่าวเป็นที่
เรียบร้อยแล้วเมื่อวันที่.....พร้อมขออนุมัติจำหน่ายทะเบียนสัตว์ออกจากบัญชีตามระเบียบ
กระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ 2560 ข้อ 219 เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย ฯ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ หน่วยงาน ที่อยู่ โทรศัพท์

ที่ กษ.๐๖๐๕.๐๐/..... วันที่

เรื่อง รายงานการจำหน่ายซาก

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยฯ

ด้วย กรมปศุสัตว์มีคำสั่ง ที่ ลงวันที่..... แต่งตั้งให้ข้าพเจ้าที่มีรายนามข้างท้ายเป็น คณะกรรมการจำหน่ายสัตว์ของศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์.....และตามหนังสือสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ ที่ กษ 0605/ว6122 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2560 เรื่อง ขั้นตอนการทำลายสัตว์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรณีเกิดโรคระบาด และคำสั่งกรมปศุสัตว์ที่ 988/2560 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแล และติดตามผลการทำลายสัตว์ของหน่วยงานในสังกัด สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรณีเกิดโรคระบาดกำหนด ขั้นตอนการทำลายแพะ ของศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ จำนวน...ตัว เนื่องจาก.....นั้น

คณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการทำลายสัตว์ของหน่วยงานในสังกัด สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์กรณีเกิดโรคระบาดสัตว์ ตามคำสั่งกรมปศุสัตว์ที่ 988/2560 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2560 ได้ร่วมกันทำลายแพะ ดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่.....และจัดการซากสัตว์ของทางราชการที่ตาย พ.ศ.2543 ข้อ 11 โดยการ

คณะกรรมการจำหน่ายสัตว์ ได้ดำเนินการจำหน่ายแพะ จำนวน ตัว โดยการ พร้อมหมายเหตุผลการจำหน่ายออกจากทะเบียนคุม เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

คณะกรรมการจำหน่ายสัตว์

(ลงชื่อ) ประธานกรรมการ

()

ตำแหน่ง

(ลงชื่อ) กรรมการ

()

ตำแหน่ง

(ลงชื่อ) กรรมการและเลขานุการ

()

ตำแหน่ง

ทราบ/รายงานสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ต่อไป

.....

()

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย

ภาพการทำลาย (แพะ)ที่ตรวจพบให้โรค.....
เมื่อวันที่.....ณ.....

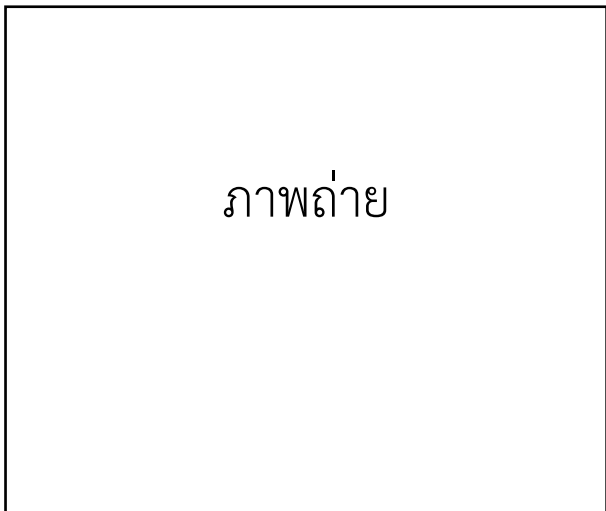
ภาพที่1.....

ภาพที่2.....

ภาพที่3.....

ภาพที่4.....

136.

ลำดับที่	หมายเลข ประจำตัว	พันธุ์	เพศ	เกิดเมื่อ	หมายเลขพ่อ	หมายเลขแม่	ราคาซื้อ (บาท)	รับจาก	ส่งไป	จำหน่าย เมื่อ	ราคา จำหน่าย (บาท)	หมายเหตุ
61	56019 NSO	100S	F	19 ต.ค 56	50004 NSO	50064 NSO		ก. หอดสัตว์				0518-12-18-006-0001/56 50640-01-008-019 56
62	56020 NSO	87.5P25K	F	19 ต.ค 56	53004 NSO	54002 NSO		ก. หอดสัตว์	ทว	9 ต.ค 57		021/56
63	56021 NSO	50P25K	F	22 ต.ค 56	52002 NSO	52025 NSO		ก. หอดสัตว์	ทว	24 ต.ค 57		021/56
64	56022 NSO	50P25K	M	26 ต.ค 56	50002 NSO	52057 NSO	8021/401027	ก. หอดสัตว์	อรัญ	8 ต.ค 57	1650	021/56 0518-12-18-008-0011/56 0518-12-18-008-0011/56
65	56023 NSO	87.5P25K	F	26 ต.ค 56	57007 NSO	57093 CPO		ก. หอดสัตว์	ทว	25 ต.ค 56		021/56 0518-12-18-008-0011/56 0518-12-18-008-0011/56
66	56024 NSO	50P25K	F	28 ต.ค 56	50007 NSO	51009 NSO		ก. หอดสัตว์	ทว	25 ต.ค 56		021/56 0518-12-18-008-0011/56 0518-12-18-008-0011/56
67	56025 NSO	100P	F	28 ต.ค 56	52007 NSO	53067 NSO	21539/1079409	ก. หอดสัตว์	อรัญ	14 ต.ค 60	2220	0518-12-18-011-0001/56 0518-12-18-011-0001/56
68	56M026 NSO	100K	M	5 ก.พ 56	49M102 NSO	48F114 NSO		ก. หอดสัตว์	ทว			021/56 0518-12-18-011-0001/56 0518-12-18-011-0001/56
69	56M027 NSO	100P	M	5 ก.พ 56	53M004 NSO	53F004 CPO	8012/400293	ก. หอดสัตว์	อรัญ	4 ก.พ 56	4120	021/56 0518-12-18-011-0001/56 0518-12-18-011-0001/56
70	56F028 NSO	100P	F	28 ต.ค 56	53M004 NSO	53F031 CPO	ก. หอดสัตว์	ทว	30 ต.ค 56			021/56 0518-12-18-011-0001/56 0518-12-18-011-0001/56
71	56M029 NSO	100S	M	30 ต.ค 56	50M004 NSO	54F044 NSO	8021/401027	ก. หอดสัตว์	อรัญ	8 ต.ค 57	1250	021/56 0518-12-18-011-0001/56 0518-12-18-011-0001/56
72	56M030 NSO	100S	M	3 พ.ย 56	50M004 NSO	54F068 NSO		ก. หอดสัตว์	ทว	19 พ.ย 56		021/56 0518-12-18-011-0001/56 0518-12-18-011-0001/56
73	56F031 NSO	45S25P	F	3 พ.ย 56	50M004 NSO	54F036 NSO	8021/401027	ก. หอดสัตว์	อรัญ	2 ต.ค 57	900	021/56 0518-12-18-011-0001/56 0518-12-18-011-0001/56
74	56M032 NSO	87.5P25K	M	4 พ.ย 56	53M004 NSO	52F049 NSO	8019/400919	ก. หอดสัตว์	อรัญ	4 ต.ค 57	4840	021/56 0518-12-18-011-0001/56 0518-12-18-011-0001/56
75	56F033 NSO	45S25P	F	6 พ.ย 56	50M004 NSO	52F043 NSO	21539/1079409	ก. หอดสัตว์	อรัญ	14 ต.ค 60	2340	0518-12-18-011-0001/56 0518-12-18-011-0001/56
76	56M034 NSO	45S25P	M	7 พ.ย 56	50M002 NSO	54F012 NSO	8021/401027	ก. หอดสัตว์	อรัญ	8 ต.ค 57	900	021/56 0518-12-18-011-0001/56 0518-12-18-011-0001/56
77	56F035 NSO	45S25K	F	7 พ.ย 56	50M002 NSO	54F030 NSO	ก. หอดสัตว์	ทว	23 ต.ค 57			021/56 0518-12-18-011-0001/56 0518-12-18-011-0001/56
78	56F036 NSO	87.5S15P	F	7 พ.ย 56	50M004 NSO	55F001 NSO		ก. หอดสัตว์	ทว			0518-12-18-006-0001/56 0518-12-18-006-0001/56
79	56M037 NSO	87.5S25P	M	8 พ.ย 56	50M002 NSO	52F066 NSO	8021/401027	ก. หอดสัตว์	อรัญ	8 ต.ค 57	1600	021/56 0518-12-18-011-0001/56 0518-12-18-011-0001/56
80	56M038 NSO	100P	M	8 พ.ย 56	53M004 NSO	54F051 NSO	ก. หอดสัตว์	ทว	15 ต.ค 56			021/56 0518-12-18-011-0001/56 0518-12-18-011-0001/56

บันทึกผลการติดตามการทำลายสัตว์

เขียนที่

วันที่

บันทึกฉบับนี้ แสดงว่า เมื่อวันที่.....เวลา.....คณะกรรมการดำเนินการกำกับดูแลและติดตามการทำลายสัตว์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรณีเกิดโรคระบาดสัตว์ ตามคำสั่งกรมปศุสัตว์ที่ 988/2560 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2560 ประกอบด้วย

1. ปศุสัตว์เขต...	ประธานกรรมการ
2. ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์.....	กรรมการ
3. ปศุสัตว์จังหวัด.....	กรรมการ
4. ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์.....	กรรมการ
5. เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานฯ ที่ปฏิบัติงานด้านสัตว์บาล	กรรมการและเลขานุการ

ได้ร่วมกันดำเนินการกำกับดูแลการทำลายสัตว์แพะ ตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ตามบันทึกสั่งทำลายสัตว์และซากสัตว์ ลงวันที่เนื่องจากผลการตรวจพบว่า.....จำนวน.....ตัว ดังนี้

1. 2.
3. 4.

ได้ดำเนินการตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการทำลายสัตว์ที่เป็นโรคระบาดและทำลายสัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาด พ.ศ.2547 ลงวันที่ 22 กันยายน 2547 และระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการทำลายสัตว์ที่เป็นโรคระบาดผลการทำลายสัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาด (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550 ลงวันที่ 19 ธันวาคม 2550 โดยอนุโลม ดังนี้

- ☐ 1. โดยวิธีการทางเคมี ☐ รมก๊าซ ☐ ฉีดสารเคมี ☐ อื่นๆ
☐ 2. โดยวิธีกล ☐ ดึงคอ ☐ อื่นๆ

และจัดการกับซากสัตว์ที่ตายแล้วโดยการ

- ☐ ฝังซาก ☐ เผาซาก ☐ ใช้สารเคมี

ขุดหลุมให้ซากสัตว์อยู่ใต้ระดับผิวดินไม่ต่ำกว่า 50 เซนติเมตร

ใช้น้ำยาฆ่าเชื้อราดบนซากสัตว์จนทั่ว รวมทั้งบริเวณพื้นหลุม

ทำการพูนดินกลบเหนือบริเวณหลุมจากพื้นไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร

โรยปูนขาวเหนือบริเวณหลุม และพื้นที่ใกล้เคียง

ทั้งนี้คณะกรรมการได้ควบคุมดูแล และแนะนำวิธีการที่ถูกต้อง ให้ปฏิบัติตามขั้นตอนของการทำลายสัตว์และซากสัตว์อย่าง

เข้มงวด

(ลงชื่อ) ประธานกรรมการ

()

ตำแหน่ง

(ลงชื่อ) กรรมการ
()

ตำแหน่ง

(ลงชื่อ) กรรมการ
()

ตำแหน่ง

(ลงชื่อ) กรรมการ
()

ตำแหน่ง

(ลงชื่อ) กรรมการและเลขานุการ
()

ตำแหน่ง

บัญชี แพะตาย ของ ศูนย์วิจัยฯ.....

ที่	หมายเลข	พันธุ์	เพศ	วัน เดือน ปีเกิด	วันจำหน่าย	อายุ(ปี)	น้ำหนัก	คิดเป็น มูลค่า	การเลี้ยงดู ประวัติ การป่วย การรักษา	สภาพลักษณะ กายภาพภายนอก	การ จัดการ ซาก	สาเหตุการตาย
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
คิดมูลค่ารวม (บาท)												

ขอรับรองว่าสัตว์จำนวนดังกล่าว ได้ตายจากเหตุที่เกิดขึ้นได้ตามปกติวิสัย และเป็นเหตุสุดวิสัยจริง คณะกรรมการจำหน่ายสัตว์ ประกอบด้วย

ลงชื่อ..... ประธานกรรมการ

ลงชื่อ..... กรรมการ

ลงชื่อ..... กรรมการ

(ชื่อ-สกุล)

(ชื่อ-สกุล)

(ชื่อ-สกุล)

ตำแหน่ง

ตำแหน่ง

ตำแหน่ง

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุพรรณบุรี อ.ด่านช้าง จ.สุพรรณบุรี โทร. ๐ ๓๕๔๖ ๐๑๓๘

ที่ กษ ๐๖๐๕.๐๒/ว ๒๒๕ วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง เชิญคณะกรรมการร่วมดำเนินการทำลายแพะที่เกิดโรคข้อและสมองอักเสบ (CAE)

เรียน ปศุสัตว์เขต ๙ / ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันตก /

ปศุสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรี

ตามหนังสือที่ กษ ๐๖๑๐.๐๗/๑๓๘๕ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๖ เรื่องโครงการกำจัดโรคข้ออักเสบและสมองอักเสบในฝูงแพะ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ โดยให้ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุพรรณบุรี ทำการเก็บตัวอย่างซีรัมในแพะพันธุ์สามีเพื่อส่งตัวอย่างตรวจหาโรคข้ออักเสบและสมองอักเสบจากรายงานผลการวิเคราะห์ หดสอบ และชั้นสูตรโรคสัตว์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันตก จังหวัดราชบุรี ที่ กษ๐๖๐๙ (ร.บ.) ๐๘๖๐๐-๖๖ วันที่ตอบผล ๒๕ เมษายน ๒๕๖๖ พบว่า แพะให้ผลบวกต่อโรคข้อและสมองอักเสบ จำนวน ๖ ตัว ดังนี้ หมายเลข CY๒๕๖๓๕๓๐๙๒ CY๒๕๖๓๖๓๓๘๓ CY๒๕๖๓๖๓๖๓๖๓๖ SB๓๓/๖๔ SB๓๐/๖๔ และ SB๒๒/๖๔ และแพะที่มีประวัติให้ผลบวกต่อโรคข้อและสมองอักเสบ จำนวน ๒ ตัว คือหมายเลข CY๒๕๖๓๕๐๐๘๓ และ CY๒๕๖๓๕๕๘๔๓ (PF๖๖๒๗) ดังบัญชีและทำลายตามที่แนบมานี้ นั้น

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุพรรณบุรี จึงขอเชิญคณะกรรมการกำกับดูแล และติดตามผลการทำลายสัตว์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรณีเกิดโรคระบาด ตามคำสั่งกรมปศุสัตว์ที่ ๙๘๘/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ร่วมดำเนินการทำลายแพะพันธุ์สามีที่เกิดโรคข้อและสมองอักเสบ (CAE) จำนวน ๘ ตัว ในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เวลา ๑๐.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุพรรณบุรี หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดีและขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นายจิรพันธ์ แจ่มจ้าย)

นายช่างเครื่องกลชำนาญงาน รักษาการในตำแหน่ง
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุพรรณบุรี

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ หน่วยงาน ที่อยู่ โทรศัพท์

ที่ กษ.๐๖๐๕.๐๐/.....วันที่

เรื่อง รายงานการพบโรคระบาด

เรียน ปศุสัตว์จังหวัด.....

ตามหนังสือที่ กษ.....ลงวันที่.....เรื่องโครงการกำจัดโรคข้อและสมองอักเสบใน
ฝูงแพะ ประจำปีงบประมาณ..... โดยให้ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์.....ทำการเก็บตัวอย่างซีรัมในแพะเพื่อส่ง
ตัวอย่างตรวจหาโรคข้อและสมองอักเสบ จากรายงานผลการวิเคราะห์ ทดสอบ และชั้นสูตรโรคสัตว์ ได้รับรายงานจาก
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์..... จังหวัด.....ที่ กษ.....วันที่ตอบผล
.....พบว่า.....จำนวน.....ตัว ดังนี้

- 1.
- 2.
- 3.

เนื่องจาก โรค.....เป็นโรคตาม พระราชบัญญัติโรคระบาด พ.ศ.2558 และตามโครงการสร้างฝูง
ปลอดโรค.....ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพอย่างมาก ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์.....เห็นควรจำหน่าย แพะ
เห็นควรอนุมัติทำลายแพะ จำนวน.....ตัว เพื่อให้ควบคุมโรค มีสุขภาพ และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาในบันทึกทำลายสัตว์และซากสัตว์

.....
()

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย.....

บันทึกสั่งทำลายสัตว์และซากสัตว์

เขียนที่

วันที่.....

บันทึกนี้แสดงว่าสัตว์แพทย์กรมปศุสัตว์ชื่อ.....ใช้อำนาจตามความในมาตรา 13 (4) มาตรา 40 แห่ง
 ายสัตว์ที่เป็นโรคระบาดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคระบาดหรือสัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาด
 พ.ศ.2558 สั่งใน นาย/นาง/นางสาว ชื่อ บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบล
อำเภอ.....จังหวัด.....

สัตว์แพทย์ได้สั่งทำลายสัตว์และซากสัตว์ ชนิด.....จำนวน.....ตัวซากสัตว์ชนิด.....

จำนวน.....ตัว โดยวิธีการทำลายดังนี้

สัตว์	☐ วิธีรมแก๊สหรือ
	☐ วิธีทางกายภาพ
	☐ วิธีอื่นๆ (ระบุ).....
ซากสัตว์	☐ เผาหรือ
	☐ ฝัง

โดยเจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์ยินยอมปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวทุกประการ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่สัตวแพทย์และบุคคล
 อื่นที่เกี่ยวข้องมิได้บังคับข่มขืนใจให้กระทำการใดไม่ให้กระทำการใดหรือจ่ายมอบสิ่งใด ขอรับรองว่าเจ้าหน้าที่สัตว
 แพทย์ ได้อ่านให้ฟังเป็นที่เข้าใจดีแล้วและถูกต้องทุกประการเพื่อใช้เป็นหลักฐานจึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

(ลงชื่อ) ผู้สั่งทำลาย

()

ตำแหน่ง

(ลงชื่อ) ผู้รับคำสั่งทำลาย

()

ตำแหน่ง

บัญชีแพะทำลาย ของ ศูนย์วิจัยฯ.....

ที่	หมายเลข	ทะเบียนคุมทรัพย์สิน	เพศ	พันธุ์	วตป.เกิด	อายุ(ปี)	หมายเหตุ
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ หน่วยงาน ที่อยู่ โทรศัพท์

ที่ กษ.๐๖๐๕.๐๐/..... วันที่

เรื่อง รายงานผลการสอบสวนหาข้อเท็จจริงกรณีพบ

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์.....

ตามคำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริง (การคัดสัตว์) และคณะกรรมการจำหน่ายสัตว์ ลงวันที่.....คณะกรรมการได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีพบแพะ.....ตาม.....ซึ่งโรคดังกล่าว.....นั้นคณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าวเบื้องต้นแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริง ดังนี้

1.ตามหนังสือ.....

2.เนื่องจากผลการทดสอบโรคตรวจพบว่า....

3. สรุปผลการตรวจสอบหาข้อเท็จจริงจากคณะกรรมการฯ มีความเห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นเหตุที่เกิดขึ้นได้ตามปกติวิสัยและเป็นเหตุสุทธวิสัย สามารถเกิดขึ้นได้เองตามธรรมชาติ ไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดการกระทำของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ไม่สมควรต้องรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 รายละเอียดตามแบบฟอร์มรายงานผลการสอบสวนหาข้อเท็จจริงกรณีพบสัตว์ที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

คณะกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริงประกอบด้วย

(ลงชื่อ) ประธานกรรมการ
()

ตำแหน่ง

(ลงชื่อ) กรรมการ
()

ตำแหน่ง

(ลงชื่อ) กรรมการและเลขานุการ
()

ตำแหน่ง

ทราบ/ขออนุมัติทำลาย ต่อไป

()

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย.....

รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีพืชศัตรูข้าว

ส่วนราชการ กรมปศุสัตว์
หน่วยงาน

ที่	วัน เดือน ปี ที่ได้มา	เลขที่หรือรหัส	ชื่อยี่ห้อ ชนิด แบบขนาด และลักษณะ		หมายเลข และ ทะเบียน	จำนวน (ตัว)	ได้มาราคา ต่อหน่วย (บาท)	ใช้มานาน ประมาณ (ปี)	ใช้ประจำที่	สภาพปัจจุบันและ สาเหตุชำรุด	ประเมิน ราคา จำหน่าย	หมายเหตุ
			พันธุ์	เพศ								
1.												
2.												
3.												

คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง (คัตสัตว์)

(ลงชื่อ) ประธานกรรมการ
()

ตำแหน่ง

(ลงชื่อ) กรรมการ
()

ตำแหน่ง

(ลงชื่อ) กรรมการและเลขานุการ
()

ตำแหน่ง

ผลการตรวจวิเคราะห์ Commercial ELISA
ห้องปฏิบัติการอิมมูโนและซีรั่มวิทยา

ชื่อเจ้าของ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุพรรณบุรี
ที่อยู่ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุพรรณบุรี หมู่ที่ 9 ตำบลวังยาว อำเภอสามช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี 72180 โทรศัพท์
035960178 อีเมล lssp_spr@dld.go.th

ชื่อผู้ส่ง ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุพรรณบุรี สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์
ที่อยู่

CASE No. 66I08166

วันที่รับตัวอย่าง 20/04/66

วันที่ทดสอบ 21/04/66

ชนิดตัวอย่าง ซีรัม

ชนิดสัตว์ แพะ

จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 59 ตัวอย่าง

โรค/สิ่งที่ต้องการตรวจ Caprine arthritis and encephalitis (CAE) / Caprine arthritis and encephalitis virus (CAEV)

กิจกรรม R0501 กำจัดโรคข้ออักเสบและสมองอักเสบ (CAE) ในฝูงแพะ
อ้างอิง -

หมายเลขตัวอย่าง	ชนิดตัวอย่าง	ครั้งที่ 1	
		Interpretation	หมายเหตุ
66I08166-0015 (CY253458143) PF 1622 2.0000 4. 1.	ซีรัม	Negative	
66I08166-0016 (CY253900083) 2.0000 4. 2.	ซีรัม	Negative	
66I08166-0017 (CY252010857)	ซีรัม	Negative	
66I08166-0018 (CY253743092) 3.	ซีรัม	Positive	
66I08166-0019 (CY271763181) 4.	ซีรัม	Positive	
66I08166-0020 (CY271762696)	ซีรัม	Negative	
66I08166-0021 (CY271762369)	ซีรัม	Negative	
66I08166-0022 (CY271758141)	ซีรัม	Negative	
66I08166-0023 (CY271763036)	ซีรัม	Negative	
66I08166-0024 (CY271763072)	ซีรัม	Negative	
66I08166-0025 (CY271760721) 5.	ซีรัม	Positive	
66I08166-0026 (CY252642313)	ซีรัม	Negative	
66I08166-0027 (SB25/63)	ซีรัม	Negative	
66I08166-0028 (SB1/65)	ซีรัม	Negative	

(นางสาวอำภา ธนสวนิชย์)
นักวิทยาศาสตร์
24/04/66
ผู้บันทึกผล

(นางสาวพิไลพร เจริญวรรณ)
นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ
24/04/66
ผู้ตรวจและสรุปผล

(นางสาวพิไลพร เจริญวรรณ)
นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ
24/04/66
ผู้ยืนยันผล

สำเนาถูกต้อง

(นายพัฒนกร ทรายชัย)
เจ้าพนักงานสัตวบาลปฏิบัติงาน

การขอขึ้นทะเบียนคุมทรัพย์สิน (ตามหลักเกณฑ์ที่ สพพ. กำหนด)

เมื่อสัตว์คลอดลูกจะต้องลงทะเบียนในสมุดทะเบียนคุมพัสดุ และจะพิจารณาขอขึ้นทะเบียนคุมทรัพย์สิน เมื่อสัตว์อายุครบ 1 ปี (เฉพาะสัตว์ที่คัดทดแทนขึ้นเป็นพ่อแม่พันธุ์)

เอกสารประกอบการขอขึ้นทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์

1. รายละเอียดข้อมูลสัตว์ที่ขอขึ้นทะเบียนคุมทรัพย์สิน
2. แบบฟอร์มขึ้นทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์

เกณฑ์การขอขึ้นทะเบียนคุมทรัพย์สิน

เมื่อสัตว์คลอดลูกต้องลงทะเบียนคุมพัสดุ และจะพิจารณาขอขึ้นทะเบียนคุมทรัพย์สิน ตามรายละเอียด ดังนี้

ชนิดสัตว์	อายุสัตว์ในการขอขึ้นทะเบียน	รายละเอียด	หมายเหตุ
โคเนื้อ โคนม กระบือ	- เมื่ออายุครบ 1 เดือน	- ทำหนังสือขอขึ้นทะเบียน เป็นรายเดือน	
แพะ แกะ	- เมื่ออายุครบ 1 ปี (เฉพาะคัดทดแทนขึ้นเป็นพ่อแม่พันธุ์)	- ทำหนังสือขอขึ้นทะเบียน เมื่ออายุครบ ๑ ปี	
สุกร	- เมื่ออายุครบ 1 ปี (เฉพาะคัดทดแทนขึ้นเป็นพ่อแม่พันธุ์)	- ทำหนังสือขอขึ้นทะเบียน เมื่ออายุครบ ๑ ปี	

ขั้นตอนการปฏิบัติกรณีสืบ - ส่งมอบครุภัณฑ์ (แพะ/แกะ/กวาง) ในหน่วยงานภายใต้สังกัดพัฒนาพันธุ์สัตว์

1. สฟพ. หรือ หน่วยงานฝ่ายรับ ติดต่อกับหน่วยงานฝ่ายส่งมอบ (เพื่อสอบถามยอดสัตว์เพียงพอต่อการส่งมอบหรือไม่)
2. ฝ่ายส่งมอบ (มียอดสัตว์สนับสนุนให้ฝ่ายรับมอบ) ดำเนินการแจ้งจำนวนสัตว์ให้กลุ่มวิจัยและพัฒนาแพะแกะรับทราบ และดำเนินการดังนี้
 - 2.1. ดำเนินการสอบข้อเท็จจริงคัดสัตว์ โดยใช้เอกสารแบบเดียวกับการขออนุมัติจำหน่าย
 - 2.2. ให้รายงานสถานะทางทะเบียนสัตว์ (มีทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์ หรืออยู่ระหว่างรอหมายเลขทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์ จากกลุ่มพัสดุ กองคลัง โดยให้ระบุในแบบรายงานสอบข้อเท็จจริงกรณีพัสดุชำรุด (ใบขาว) โดยให้ใส่เฉพาะเลขที่ได้จากกลุ่มพัสดุกองคลังเท่านั้น ส่วนเลขที่ศูนย์กำหนดขึ้นเอง (บ. Xx-x-xxx-xx--/xx) ไม่ต้องระบุในช่องดังกล่าว ตัวอย่างปรากฏตามเอกสารแนบ 1
3. ฝ่ายส่งมอบ จัดส่งเอกสารตามข้อ 2 เสนอ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ พิจารณานุมัติ
4. ระหว่างรอผลการพิจารณาอนุมัติให้ฝ่ายส่งมอบ และฝ่ายรับมอบดำเนินการจัดเตรียมเอกสารดังนี้
 - 4.1. ฝ่ายส่งมอบ สแกนสำเนาทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์ และสำเนาทะเบียนคุมพัสดุ (สมุดคุมฝูง) ส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ให้กับฝ่ายรับโดยไม่ต้องส่งตัวจริง เพื่อให้ฝ่ายรับมอบเตรียมจัดทำแบบขอขึ้นทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์
 - 4.2. ฝ่ายรับมอบ ติดตามสำเนาทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์ และสำเนาทะเบียนคุมพัสดุ (สมุดคุมฝูง) จากฝ่ายส่งมอบ และจัดพิมพ์แบบขอขึ้นทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์ ไว้รอ
5. เมื่อผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์อนุมัติให้ส่งมอบ ให้ฝ่ายรับ - ส่งมอบ นัดหมายกำหนดวันรับส่งมอบสัตว์
6. วันรับ - ส่งมอบ ให้ดำเนินการดังนี้
 - 6.1. ฝ่ายส่งมอบจัดทำบันทึกการรับ - ส่งมอบไว้เป็นหลักฐานต่อกัน ตัวอย่างแบบฟอร์มบันทึกการรับ - ส่งมอบ ตามเอกสารแนบ 2
 - 6.2. ฝ่ายส่งมอบ ลงหมายเหตุการจำหน่ายออกจากทะเบียนในสำเนาทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์ และสำเนาทะเบียนคุมพัสดุ (สมุดคุมฝูง) และสำเนาส่งให้กับฝ่ายรับมอบ
7. เมื่อรับ - ส่งมอบครุภัณฑ์สัตว์เรียบร้อยแล้ว ให้ทั้ง 2 ฝ่ายดำเนินการดังนี้
 - 7.1. ฝ่ายส่งมอบ จัดทำรายงานผลการจำหน่ายออกจากทะเบียนกรณีส่งมอบครุภัณฑ์ เอกสารประกอบรายงาน ดังนี้
 - ปะหน้าจากศูนย์ฯ
 - สำเนาทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์ และสำเนาทะเบียนคุมพัสดุ (สมุดคุมฝูง) ที่ลงหมายเหตุการจำหน่ายออกจากทะเบียน
 - รายงานผลการจำหน่ายของคณะกรรมการจำหน่าย
 - สำเนาใบบันทึกการรับ - ส่งมอบ
 - หนังสืออนุมัติให้ส่งมอบจากผอ.สฟพ. พร้อมเรื่องเดิมแนบ ได้แก่ เรื่องเดิมศูนย์ฯขออนุมัติส่งมอบ รายงานสอบข้อเท็จจริงคัดสัตว์ ผลการตรวจเลือด หรือใบรับรองฟาร์มปลอดโรคฯ
 - สำเนาคำสั่งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง (คัดสัตว์) และคณะกรรมการจำหน่ายสัตว์

7.2. ฝ่ายรับมอบ ให้ดำเนินการขอขึ้นทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์ ทันที่ โดยออกเลขหนังสือ ณ วันส่งมอบ พร้อมแนบเอกสารประกอบการขอขึ้นทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์ ดังนี้

- ปะหน้าจากศูนย์ฯ
- แบบขอขึ้นทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์
- สำเนาบันทึกการรับ - ส่งมอบ
- สำเนาหนังสืออนุมัติ
- สำเนาสมุดทะเบียนคุมพัสดุ (สมุดคุมฝูง) ของฝ่ายรับมอบที่ลงรับสัตว์ที่รับมาจากฝ่ายส่งมอบ

(กรณีสัตว์นั้นอายุไม่ถึง 1 ปี และไม่มีทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์จากฝ่ายส่งมอบ)

8. กรณีสัตว์ตายระหว่างการขอขึ้นทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์ ของฝ่ายรับมอบ ให้จัดทำรายงานสัตว์ตาย โดยให้ระบุหมายเหตุในบัญชีจำหน่ายสัตว์ตาย “ อยู่ระหว่างดำเนินการขอขึ้นทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์ ” พร้อมแนบหนังสือปะหน้าขอขึ้นทะเบียนคุมทรัพย์สิน กรมปศุสัตว์มาด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มวิจัยและพัฒนาสัตว์เล็ก. 2552. คู่มือการปฏิบัติงานผลิตพันธุ์แพะแกะ. กลุ่มวิจัยและพัฒนาสัตว์เล็ก กองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์, กรุงเทพฯ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- วินัย ประถมพ์กาญจน์. 2542. การผลิตแพะเนื้อและแพะนมในเขตร้อน. สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นครศรีธรรมราช. 388 หน้า.
- สมเกียรติ สายธนู, สุรพล ชลดำรงกุล, สุรศักดิ์ คชภักดี, และอภิชาติ หล่อเพชร. 2554. คู่มือการเลี้ยงแพะ. พิมพ์ครั้งที่ 2. ห้างหุ้นส่วนสามัญ นิโอ พ้อยท์ สงขลา. 68 หน้า

กลุ่มวิจัยและพัฒนาแพะแกะ

สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

กรมปศุสัตว์

ศูนย์ราชการกรมปศุสัตว์จังหวัดปทุมธานี
91 ม.4 ต.บางกะดี อ.เมืองปทุมธานี
จ.ปทุมธานี 12000

0-2501-3186 ต่อ 108

breeding5goat@gmail.com

